

Богдо уулын хормойдо болоһон буян түгэс уулзалганууд

ОЛОН БҮГЭДЫН АША ТУҺАДА ДАЛАЙ БАГШАДАА МҮРГЭБЭБДИ

Бүхы буряадуудай оюун ухаанай оройн шэмэг – АРЮУН ГЭГЭЭН ДАЛАЙ ЛАМАННАЙ Монгол орондо залархань гэжэ сентябрьһаа хүлээһэннай хоёр нара боложо, одоол хүсэлдэһэнцнэ үлзы дэмбэрэлтэй. Амгалан айлагагша багшатай уулзалганууд тухай «Ногоон Дара Эхэ» бүлгэмэй гэшүүн Гыма ДАШИЦЫРЕНОВА хөөрэнэ:

Ноябрийн 5-най үглөөгүүр Улаан-Удынгөө Соведүүдэй талмай дээрһээ Улаан-Баатар ошохо автобусто нуубабди. Харгыдамнай саһа бордоһон болобошье, тэрэ үдэртөө орой һүнөөр Монголой нислэл хүрээбди. Багшатайа ушарха гэжэ ябаһан зон харгынгаа ута холые ойлгоогүйбди. «Арьяа-Баала» бүлгэмэйхидэй урид олоһон байрада орожо түбхинөөд, үглөө үглөөгүүрнэ «Улаан-Баатар палас» гэхэн ордон соо тайзанда дүтэ нуурн эзэлжэ үрдиббди.

Далай багшамнай урда үдэринь Гандан хииндэ хүзэгшэдтэй уулзажа, ном табинһан байна. Бидэ гээгдэжэ ерөөшье, багшатайа уулзаһаа мэдэхэдээ, сэдхэлнай баяраар халижа байгаа һэн.

Урда гэһнэ 1995 оной август нарада мүн лэ Монголой нислэлдэ Далай ламын Дуйнхор (Калачакрын) ваанда хүртэхэ золтой байһанби. Тиихэдэ ваан хүртөөхэ ёһололой түгэсэхэ шатань, саг болзорой барагдашаһан дээрһээ, хүсэлдүүлэгдэнгүй үлэһэн юм. Бурхан Багшын номой ёһоор нимэ ушар ехэ дэмбэрэлтэй, хэшгээлэ үргэлжэлүүхын тула Багшатайа дахин уулзаһын шалтагаан боложо үгэнэ бишуу.

Тиин үнэхөөрөөшье долоон жэл үнгэрһэн хойно багшадаа мүргэхэ, шүтэхэ зол тудабэ гээшэ. Улаан-Баатарай ехэ ордон соо Далай багшынгаа арюун шарай, урин мэшээлэһые харахатайа сасуу сэдхэлнэ яаха аргагүй доһолжо, нэгэ мэдэхэдэмни, нөдөгэймни нулимса, горхондол адляар, адхаржа байба. «Аи хоорхы, үнэхөөрөөшье хамаг амитанай аша туһые үршөөн тэдхэжэ ябадаг амиды Бурхан бөөрээ баинал даа», гэжэ дотороо гүнзгийгөөр этигээб.

Таанадааргаа дахин уулзаха аргатай болоһондоо тон баяртайб, гэжэ Багшамнай айладаба. Монгол орондо Бурханай Ном дахин шэнээр дэлгэржэ байна. Энэһнэ һайн. Гэбэшье эрхи зүүгээд, гараа наманшалдаг, тарни маани уншаха гэхэшэлэн хүзэг, Номой газар талаарнэ үлүү дашуурангүй, хургалнуудай гүн удхые ойлгохо гэжэ оролдоты. Тиин ойлгожо абһанаа толгой соогоо хадагалжархөөд ябаха бэшэ, харин ажабайдалдаа бүтээхэ хэрэгтэй. Тон түрүүн бэе бэе хайрлаха, уур суһал, мунхагаа, ташаяангы сэдхэл,

шуналаа отолжо хаяха шухала. Юундэб гэхэдэ, хамаг амитанай үдэр, саг бүхэндэ хэмгүй зоболон эдэжэ байхада, хүнүүд доро дорохоноо хара амяа хараад, жаргаха гэшнэһнэ тон буруу, хожомоо энэ наһандашье, мүн шалһаа хойто наһанда муу хойшолонтой байхань сохом. Тиихэдэ тойронхи дутын, холыншье амитаниие хайрлажа, тэдгээдэ али аргаар туһалжа ябаха гэшэ - сагшаагүй буян. Тиихэдэ туһалха гэжэ миш досоогоо һанал түрүүлжэ бэшэ, харин яагаад туһалхаяа мэдэхэ, туһалхын тула хүсэ шадалтай болохо хэрэгтэй.

Гэхэ мэтгэшэлэн, Далай багшамнай оршолоһонго дэлхэйн хамаг үзэгдэлүүдэй хоорондын таһаршагүй нягта холбоон гэхэ гү, али шүтэн барилдалга (түбдөөр, дэмбэрэл) тухай «Дэмбэрэл дөдбө» гэхэн номой гүн удхые тайлбарилба. Энэһнэ мүн лэ амгалан хогоосоние айладалһан ном болоно. Далай ламһаа нимэ наһин номдо хүртэхэ гээшэ одоол үлзы дэмбэрэлтэй, ехын ехэ буян болоно.

Забһарал болоод, үдын хойно арюун Багшын ном үргэлжэлэхэ ёһотой аад, ордонхой газар тээ олон мянган хүн сугларшаһан байна. Үдын урда тээ ном хүртэжэ үрдиһэн зоние газаршаа гаража, үрдсэгүй зоние оруулыт гэхэдэ, олонхи зон нууриһаа хүдэлөөгүй. Газар үлөөд, номдо хүртэжэ шадаагүй зоние хайрлаһан үсөөхэн лэ хүнүүд нууриһаа сүлөөлжэ, газаршаа гараа. Газарһаа орохо дуратайшуул түлхислэдэхэдөө, үүдэ шадар шэл тэһэлээ гэжэ һүүлдэһнэ дуулаа.

Тиигэжэ байтар Далай багша Гандан хииндэ Митхэ Жанрайсиг сүмын дэргэдэ ном табихань гэжэ сонсохоодо, ордон соо ороод байһан 4-5 мянган зүтншээ гүйдэшэббди. Хүрээжэ ошоходомнай, Далай ламаннай гансал орхимжоороо, толгой шосгэн сүмын урда түхээрэгдэһэн үндэр арсалан шэрээ дээрэ заларихай, ном табижа байба. Энэһнэһнэ ноябрийн 5-най үдэр болоно. Газар хапхинама хүйтэн бэшэшье, яһала шэрүүхэн болонхой байгаа. Би 2-3 часай турш тэндэ зогсоходоо, шүдөө хабжаганатараа даарашоо Харин Далай багшамнай даараһан янза огтошье үгэрдэһнэһнэ хургалнуудаа айладажа, шог зугаа, амгалан арюун энээдэ гаргажа байгаад үргэлжэлүүлээ. Оло түмэндэ аша туһатай номойн хүсэн эдэ дэмбэрэлтэй, буянтай бшуу даа. Мүн номоо үгэлэ болгон, олондо үргэхэ гэхэн Бурханай Номой хубараг санаар сахилые Багшамнай эдэ шаһаар, хэбээршээр сэхээр сахижа ябана гэшэ.

Амиды Бурхан байгаад, юрын лама хубараг гэжэ Далай багшын ото онсолон тэмдэглэжэ ябадаг айладаг бүхы хургалнуудань удха нүлөө ур хурса, гүнзэги болгохо жэшээтэй.

Ноябрийн 7-ной үдэр Далай лама Улаан-Баатар хоёр университетэ, Соёлой ордондо, ондоошье хургалнарта зоноор уулзажа, арюун дүрсөөрөө намар зэнхгэр үдэрие гэрэлтүүлэн, адис, түгэлдэр хургал айладалһаа түхөөгөө. Харин дагаадябаха улаагүй бидэ Гандан хииндэ сүмэ, дугангуудаар гороо хэжэ, Далай багшынгаа амгаланай түлөө мүргөөбди. Харин үдэһнэһнэһнэ байрадаа Согшодой уншалга, хурал хамта бүтээгээбди. Согшод гэшэ үндэһэн Багшын шүтэжэ, Багшадаа тахил үргэхэ удхатай юм. Нийслэл хүрэнэй наһин газарта, Богдо уулын хормойдо Далай ламын залараад байтар Согшод үргэжэ байһандаа баяртай байгаабди. Энэһнэһнэ ашаар хуряһан буян эхэ хамаг амитанай аша туһада, Далай багшынгаа мана Росси орондо, Буряада заларалгада, алтан дэлхэ амгалан байдалда, Буряадай Буддын шажанай саанга дэмбэрэлтэйгээр һалбаран хүгжэлгэ, дэлгэрлэлгэ зориулаабди.

«Арьяа-Баала», «Ногоон Дара» бүлгэмүүдтэй сугалһан 50-60 зон Монгол ошообди. Тиихэдэ бидэһнэ бүтээһнэ энхэрэн, нигүүлсэн, 1993 онһоо манай Буряадай Бурханай Номые эсэшэ сусаагүйгөөр айладажа байһан Тииһэй багшадаа, Еши Лодой Римбүүшэдэ дотороо хүргөөбди. Тэдэһнэ үршөөһэн хургалнуудай аша бидэһнэ Бурханай Номые хураггүй гүнзэгшэ ойлгодог боложо, хамаг амитанай аша туһа ажабайдалдаа баримталдаг, бүтээдэг болоо ха юмби.

Николай БАДМАРИНЧИНОВ бэшэжэ абһа

ТОБШОХОНООР...

- * Үндэһэтэнэй хэрэгүүдэй, нийтын болон шажанай нэгдэлүүдтэй, эмхинүүдтэй холбоонуудай хороон хори буряадуудай 1 Пётр хаанда ошожо ерэхээр 300 жэлэй ойе һайндэрлэлгэдэ зориулагдаһан хүдэлмэрийн бүлэгтэй суглаа ноябрийн 20-до зарлаба.
- * Буряад Республикын Президент болон Правительствын Заһиргаанай Мэдээсэлэй ба хэблэлэй хэлтэс энэ долоон хоногто М.И.Егоровой түрүүлгэ доро «2002 оной ном» гэхэн республикын конкурсн дабдээрхи дүнгүүдээр зүблөө эмхидхэһэн байгаа.
- * «Хуушанай ёһо баримталга: түүхэ, соёл, мүнөө үе саг» гэхэн Бүхэроссин эрдэмэй-ажал ябуулгын зургаандахи хуралдаан ноябрийн 18-да Москвада болобо. «Шэмээшгүүдэй соёл болбосоролые шэнжэлгэ, сахилга ба хүгжөөлгэ» гэхэн республикын тусхай зорилготой программа энэ хуралдаан дээрэ табилдаа.
- * «Аха үетэн» гэжэ нийтын нэгдэлүүдтэй һуудал байдалай пресктүүдтэй Бүхэроссин конкурсн түрүүшын шата республика доторнай үнгэрэгдэжэ байна.
- * Аймагай эхэнэрүүдтэй хуралдаан энэ долоон хоногто Зэдэнотагта эмхидхэгдэнэ.
- * Панхарууталгын хэрэгүүдые хаража үзэхэ талаар гүрэнэй түлөөлэгшэдтэй этигэмжэтэй суглаан ноябрийн 21-дэ республикын Зөөрини харилсаануудай хороондо

- нэгдэхэ. РБ-тэй Зөөрини харилсаануудай гүрэнэй хорооной коллегийн суглаан ноябрийн 19-дэ үнгэрэгдөө.
- * Республикын Барилгын, архитектурын болон гэр байрын-коммунальна ажахын министрество байһан оной 10 нарын хүдэлмэрийн дүнгүүдээр барилгын индустрийн претриятинуудай хүтэлбэрлэлтэй зүблөө хэбэ. 2010 он болотор барилгын һалбарине хүгжөөхэ гол бодол зохсолго энэ албан зургаанда үргэлжэлүүлэгдэхээр.
- * Республикын эдэ хоолой корпорацие хүтэлбэрлэгшэ М.В.Рютин «Байгалай нуга таряалан» гэхэн гүрэнэй нэгдэлмэл претриятн байгуулаха талаарсаарһа дансануудые бэлдэлгээ түгэсхэжэ байна.
- * Республикын хүдөө ажахыда салин хүлэ шэнэлхэн хубилгаха ба ашаг олзонуудые дээшлүүлэхэ талаар Буряад Республикын гол бололой проект туһаа туршалгын тодолхолгонуудые үнгэрэхын тула республикын хүдөө ажахын болон эдэ хоолой министр Виктор Бубнов Москва ошобо.
- * Контейнерэй талмайнуудые шата шатаарнэ һэльбэн шэнэлхэ хүдэлмэри Буряад ороной нислэл хотодо үргэлжэлһөөр. Худалдаа наймаанай болон эд хэрэглэлгын дэлгүүрэй талаар гүрэнэй хороон контейнерэй талмайнууд дээрэ шалгалтануудые үргэлжэлүүлжэ байна.
- * «Улаан-Удын уласхоорондын аэропорт» гэхэн

- пресктдэ технико-экономическа үндэһнэ һуури олгохо хүдэлмэрийн дүүргэжэ байһанхай.
- * Юрэнхы эрдэмэй хургуулинуудай бүрэн шадлай Москва команда ноябрийн 22-һоо 30 бологор Москвада олимпиадада хабаадана.
- * Республикын арадай уран бүтээлэй түб болон Самниловой нэрэмжэгэ уран зурагай музей «Уран гарта 2003» гэхэн арадай уран бүтээлэй выставкэ нээлтэ бэлдэхлэй хүдэлмэри элэбхитэйгээр ябуулна.
- * Республикын Пуралсалай болон эрдэм министрество «Би - Буряад ороной хүни!» гэхэн республиканска конкурсн дүнгүүдые энэ долоон хоногто согсолхо юм.
- * Мэргэжэлэй училищинуудай хуралдаанье юрэнхы эрдэмэй талаар хурган бэлдэхэ директорнуудай орлогшонорой семинар ноябрийн 21-22-то 15-дэ лицейд үнгэрэгдэхэ.
- * Буряад ороной алта олзоборилдог претриятинууд хүтэлбэрлэгшэдтэй, бухгалтернуудтай семинар-урбанууд Буряад Республикын Финансын министрество энэ долоон хоногто Баунтын аймагай Багдарин тосхондо эмхидхэ

Буряад Республикын Президент болон Правительствын хэблэлтэй абһа

Буряадай Президент ажалайнгаа хэрэгээр Яруунын аймагаар ябаба

АЖАЛАЙ БА ХАНГАЛГЫН МҮНӨӨНЭЙ ДЭЛГҮҮР ХҮДӨӨДЭ БАЙГУУЛХА

Буряад ороной Президентын ажалайнгаа хэрэгээр Яруунын аймагаар ябахадань, Дамби Базарович Дамбаев тэрэниие үдэшэбэ. Ушарын гэхэдэ, тэрэ Яруунада тоонтотой, бүхы наһаараа түрэл нотагтаа ажаллаһан, тиймэһээ тоонтотойо хайн мэдэхэ хүн юм. Мүнөө Дамбаев Леонид Васильевич Потановай зүбшэлэгшөөр хүдэлнэ. Хүдөөгэй хургуули хуурин тосхонуудта болбосон түхэлтэй ажабайдалай гуламта болохо ёһотой гэжэ тэрэ батална. Юрэдөөл, мүнөө үеын хүдөөгэй хургуули «эрдэм ухаанай, соёлой болон спортын ордон» болохо ёһотой. Эдэ бүхы ойлгосонууд хоорондоо нягта холбоотой бшуу.

ТЭЛЭМБЫНХИД МЯХАЛИГ ҮҮЛТЭРЭЙ МАЛ ҮСХЭБЭРИЛНЭ

Манай нотагһаа Улаан-Үдэ ошохо гэжэ хэсүү холо байна даа. Зарим хүнүүд Москва ошохоһоо дутуугүй шэнгээр хөөрлэддэг юм, гэжэ тэлэмбынхид шоглодог. Үнэхөөрөөшье, бидэ республикынгаа заханда ажа-хуунабди. Манай нотагһаа час соо ябаад, Шэтэ хүрэхэн.

Шэдэ шэрэнгитэ, нуга сөөрэмүүдтэ Тэлэмбэ мяхалиг үүлтэрэй мал үсхэбэрилдэг байһаараа республика соогоо ахдаршанхай. Сагаан толгойтой казах үүлтэрэй буруу хашарагуудые республикымнай хүн зон эндэһээ худалдажа абадаг. Иймэ үүлтэрэй үхэр мал эндэ хайнаар нотагжаһай.

Гүүртые даагдашад Юрий Николаевич Нагаевай, Олег Иванович Лукиннай, Владимир Эдуардович Дашневай хүдэлмэритэй республикын Президент танилсажа, ажал хэрэгүүдээрнэ хонирхон байна. Республикын эгээл холын малшадай байрануудта Президент хүндэтэ айлын боложо бууба. Тэдэ үхэр малаа харуулахаа гадна, ямарар ажаһуужа байдагаа хөөржэ, Президентые хонирхуулаа. Ушарын гэхэдэ, дүл дүршэлтэй малшад ажал хэрэгүүдэй шэнэ үйлдүүдые республика дотороо үргэнөөр нэбтэрүүлэхэ шухала.

Нэгдэхээр, казах үүлтэрэй малнуудые харуулаха, тэжээхэ гэжэ эгээлэй юрын, амалта арьбалаататай байһаараа шалгарна. Үбэлэй харануудташье эндэ үйлдэбэрилэгдэн адууһа малай амидын шэгнүүрэй килограмм бүхэнэй өөрын үнэ сэн 12-13 түхэригтэ хүрээдэ, харин үүлтэртэ эдэ малнуудые худалдалын үнэ сэн килограммай 50 түхэригтөө доошо бэшэ болодог байна. Энээнэй илгаа айхабтар ехэ байна бэшэ гү?

Иймэ үүлтэрэй үхэр малнууд юрын дал хорсоонууд соо харуулагдадаг. Январь-февраль харануудта хүйтэн шэрүүн, саһа бордохотой байгашье наань, холоомон дэбдихэр дээрэ үбэлжэдэг байна. Иймэ үүлтэрэй үхэр малнууд айхабтар шэрхэн, тэсэмгэй байһаараа бусадһаа шалгардаг. Хараха маягта, тэдэ харлагуудтал адлирхуу: богонихон хүлүүдтэй, хүрхээр томо, мяхалиг бэстэй, малаан толгойтой, шэрхэгэр ута үһэтэй юм.

Хүшэр хүндэ, бэрхшээл түбэгтэй 90-дхи онуудта нимэ үүлтэрэй хоморой шухаг малнуудайнгаа тоо толгойе хороонгүй үсхэбэрилхын тула хүдөө ажахын үйлдэбэрини кооперативай директор Жаргал Жапалбазарович Токтохоев нотагһаа мэрэгжэлтэдтэй хамта тон ехэ юумэ хэһэн байгаа.

Али бүхы юумэ алмаха, арьбалха хэрэгтэй гарахада, эндэ малшадайнгаа байрануудые баганаг нуур сөөр-мүүдэй эрбэнүүдтэ дүтэүүлээ һэн. Юуб гэхэдэ, уһа зооһонтой хэрэггүй. Түхэрэи жэлдэ үхэр малаа түлөөлөгүй уһаар ундауула. Дал хорсоонууд болон үйлдэбэрингөө байрануудта оруулагдаһан заһи галые болгоулаха ушартай болоо бэлэй. Холмог тэжээл үхэр малда үгэлгые мүн ээ хорообод. Тийгээжэ нарай түлүүдтэй шэгнүүрээ нэмээлгын үнэ сэнгые 40 процентээр хороонон байна. Иймэ эрхэ байдалда Тэлэмбэдэ мяхалиг үүлтэрэй буруу хашарагуудые амидын шэгнүүрээр 350-400 килограммда хүргэжэ, гүрүндэ тушаана. Тийгээжэ нимэ үүлтэрэй нэгэ толгой мал 20 мянган түхэригтэ хүрэнэ бшуу.

Мүнөө манай малай үүлтэрые улам хайжаруулаха хэрэгтэй болоод байна. Үүлтэртэ мал худалдажа абаха хэрэгтэй, гэжэ СПК-гай директор Леонид Васильевич Потановта хэлэбэ. - Хоёр

жэлэй үнгэрхэдэ, бидэ хайжаруулагдаһан үүлтэрэй мал бүхы республика соогуураа тарааха, худалдаха аргатай болоходо. Харин мүнөө Буряад орондоо нимэ үүлтэрэй малнууд нэгэ түрэлэй, нэгэ шүһанай болоод байна. Ушарын хадһа үхэр малайнгаа үүлтэрые арбаад жэлдэ хайжаруулаагүй ха юмбодди.

Бидэ таанадые дэмжэхэдди, заатагүй дэмжэхэдди, гэжэ республикын Президент аграрнигуудые найдуула. Энэ асуудалые үнж-гайржа байнгүй шийдэхэ хэрэгтэй гэдэн даабари хүдөө ажахын болон эдэе хоолой министр Виктор Васильевич Бубновто үгтөө.

Байгша ондо тэлэмбынхид 18 мянган центнер үбнэ бэлэдхээ, нуга таряалангууд дээрһээ 5 мянга гаран центнер орооһото ургамалнуудые - ешмээн болон обес ургуулаад, хуряжа абаа. Тэдэнэр 1,3 миллион түхэригтэй урьһаламжа абахадаа, жэлэй дүүрэтэр тэрэнээ гүйсэд түлжэ байна. Нара бүхэндэ тэлэмбынхид салин хүлэ абадаг, эдэб жасануудта мүнгэ оруулдаг, палогтой бүхы түлбэринүүдээ түлэдэг юм.

Тэлэмбэ нотагайхид үйлдэбэрилхэн продукция Шэтэ абаашажа, үгы гээбэ, дүтэ шадарай сэрэгтэй подразделенинүүдтэ худалдадаг. Тэдэ эндэшье тиймэ бэлэхэнээр худалдахын аргагүй. Ушарын гэхэдэ, Шэтэ шадарай аграрнигууд хажжа хуудаггүй юм ааб даа. Өһөдөө адууһа мал үсхэбэрилхэһөө гадна, эдэб ургамалнуудые ехээр тариха ургуулдаг. Нотагай хүн зон гүлэ залһа бэлэддэг, Шэтэ хото, мүн дүтэ шадарай хуурин тосхонуудта абаашажа худалдадаг. Энэ нотагай хүн зон заһаа баридаг, агнуури хэдэг байна.

Тийгээшье наань, ажахын үүлтэртэ малые үндэһөөрнэ хайжаруулахын тула 1 миллион түхэриг бусаалтаггүйгөөр ажахыда гэхые республикын Президент шийдхээ. Малшад энэ мүнгөөрөө 50 толгой нимэ үүлтэрэй буха болон үнээдые худалдажа абаха юм. Хэдэн жэлэй үнгэрхэдэ, миллион түхэригтын республикада хэдэ дахин тэхэриуэлэн бусаагдаха зэргэтэй.

Тэлэмбынхидтэй малай байрануудые барихадань, нэлбэн заһабарилхадань, туһалха, фермерэй хургуулинда ошонон техникэ тодхон табижа арга олгоходо гэжэ хүдөө ажахын министр В.В.Бубнов найдуула. Ушарын гэхэдэ, хурагһад үбнэ хуряалагда хамһалсадаг, орооһото ургамалнуудые, огородой эдэе хуряалсадаг, хургуулини фермерэй ажахыда үхэр мал харуу-һалалсадаг байна.

Тэлэмбэдэ хүржэ, «Комсомольский» гэжэ хүдөө ажахын үйлдэбэрини коллективэй малшадай, механизаторуудтай болон бусад мэрэгжэлтэдтэй, хургуулини багшанарай коллективэй ажал хэрэгүүдтэй танилсахадаа, эдэхэлээ ханааб, республикымнай аграрна секторэй, бүхы хүдөө нотагуудай ажалшад ажал хүдэлмэри, хуудал байдал яһала хайжаржа байна гэжэ Леонид Васильевич Потанов аймагай хүдөө ажахын эдэбхитэдтэй зүблөөн дээрэ үгэ хэлэхэдэ тэмдэглэбэ.

Бато БОЛОТОВ.
Буряад Республикын Президент болон Правительство хэлэлзэй албан.

дүүргэгшэдтэй гурбанай нэгэ хубиһаа дээшэнхинь оронон дээдэ хургуулинуудта ородог.

Республикын Президент Нисэнгэ тосхой барилгын талман дээгүүр ябажа хараба. Хүдэлмэрини үдэрэй түлэб дунда ябахадань, эндэ ажаллажа байһан хүнүүд харагдабагүй. Энээнэй шалтагаан юун бэ гэхэдэ, барилгашад Улаан-Үдэһөө хирөөдмэл модо асархыень хүлэжэ байна. Эдэнэй нэгэн хамар дороо гүбэр-шээр гээбэ: «Саань хүдхыемнаныше жинхэнэй түхэнгүй». Тэды мүнгэнэй барилга хэдээ, үшөө тэды шэнэи мүнгэн түлэгдөөгүй гэхэ мэтэ үгэлүүд гарана. Нисэнгынхид ооһэдһыгөө үхибүүдтэ бһээ, харин ондоо хүнүүдтэ хургуули барижа байгаа юм гү?

Нисэнгынхидтэй орондо ажахын шуумар бэрхэ хүтэлбэрилэгшэ нотагайнгаа СПК-гай хүсөөр хургуули бариха аргатай. Мүнгэ зөөрини зарим хубине үрэнэ хүрэнгэ, түлэишэ абагада, нэгэ-хоёр трактор, сеякэ болон анзаһа худалдажа абагада гаргалха аргатай. Тийгээжэ хургуулини барилгада мүнгэ номолһонтой ашаар хамтын предпритие хүд дээрлэе гаргажа болон.

Ородосотой бэрхэ, ушар ёһо ойлгохо хүтэлбэрилэгшэд али бүхы юумэ өһөдһынгөө хүсөөр бэслүүлэхэ, барилга хэхэ аргатай байһанаа гэршээлэн харуула.

Президентын ажалайнгаа хэрэгээр Яруунын аймагаар ябалгын хоёрдохи үдэрэй дүүржэ байхада, аймагай ажахын эдэбхитэдтэй суглаан болобо. Ойрын жэлүүдтэ Буряад ороной хүдөөгэй хургуули Россиин хуралсалай программийн үндэһөөр мүнгэ зөөри абаха юм гэжэ республикын хуралсалай болон эрдэмтэй министр Сергей Дашинимасвич Намсараев хэлэбэ. Хэрбээ байгша ондо республикын 25 миллион түхэриг абаһан байгаа наань, ерэхэ жэлдэ 50 миллионһоо дээшэ, үшөө жэл үнэрхэдэ, 100 гаран миллион түхэриг мүнгэ абаха байна. Ойрын гурба-табан жэлэй хутасаа соо хуралсалда федералыа бюджетдэ мүнгэ номоллоло хахад миллиард түхэригтэ хүргэгдэхөөр хараалагдана гэжэ министр мэдүүлээ. Эрдэм хуралсалай талаар Яруунын аймаг республика дотороо түрүү хууринуудай нэгые элэдэг юм.

Ойрын жэлүүдтэ республикымнай хэмэл одото телевидениин 180 аптениэ абаха байна. Эдэ бүгэдые гол түлэб хүдөөгэй хургуулинуудта тодхожо табихабди, гэжэ Сергей Намсараев найдуула. - Хэрбээ манай республикын эрдэм хуралсалые шэнэдхэн хубилгаха талаар Росси дотор түрүү хуурида ябадаг байһыень хараада абаа наамнай, хэмэл одото телевидениин антеннуудые манайда тодхожо табилаа эрдэм хуралсалай шанарые улам дээшлүүлэхэ арга олгохол. Тийгээжэ бидэ хуралсалые үндэһөөрнэ шэнэдхэн хубилгаха байнабди. Бэрхээр хурадаг хурагша бүхэн Россиин ямаршые дээдэ хургуулида орохо аргатай болохол. Интернет-хуралсал юрын хэрэг болохо байна. Коммултертай айнай хурагша бүхэн гэрһээ гарангүй, Россиин эрхим түрүү багшанарһаа хуралсажа шадаха.

Хэрбээ хүсөөд байгаа гэшэ наа, тэдэнэр Москвагай гү, али Питерэй оюун ухаан бодолтой, бэлгитэй бэрхэ хурагшадһаа дутуугүй эрдэм мэдээ абаха юм. Юрэдөөл, ойрын жэлүүдтэ хүдөө нотагай хургуули хүмүүжүүлгын, хуралсалай, үндэһэ яһатанай ёһо заншалай ёһотой гуламта болохо байна. Тиймэһээ Дамби Базарович Дамбаеван ханал бодол бэслүүлэгдһингүй хэрэг бһээ, харин бодото байдалай үндэһэ хуури болохо бшуу.

ХУРГУУЛИ - СОЁЛОЙ, ХУРААСАЛАН ГУЛАМТА

«Победа» колхозон түрүүдэгшээр хүдэлжэ байха үедөө, тэрэ Эгэтын-Дааг нотагта дунда хургуулини байһан барижа эхилээ һэн. Тэрэнэй сметын үнэ сэнгые Дамби Базарович зарим тэды нэмээһэн байгаа. Хургуулини спортын танхимые б метрээр үргэдхөө һэн. Тийн нэмэлтэ талмай дээрэ концертын сценэ, артистуудай талалга байгуулаха шаар тэды табихан юм. Энээнэйгээ зорилго табиһан Дамбаев хоёр гү, али үшөө дэһнэше «шандага» талалгаан байгаа. Айнабтар үнэгэй хүдөөгэй клуб хэрэггүй. Хургуулингаа спортын танхимые нэгэ-хоёр часай хурша соо концертын танхим болгодог байна. Хүдөөгэй библиотекэ хургуулини библиотектэй нилүүхэн шэгдүүлдэгдэнэ, дууһан гү, али күржэмэй багша соёлой түбэй уран хайханан хүтэлбэрилэгшэ болон. Харин физрук спортын секцинуудай хүдэлмэриые залаан хүтэлбэрилэнэ, хургуулини директор клубые даагшын хурагшуудые дүүргэнэ. Эдэ бүгэдын ашаар хургуули хүдөө нотагта соёлой хуралсалай, соёлой-багшалагын, соёлой-спортын гуламта болодог юм гэжэ Дамби Базарович хөөрэнэ. Энэ нотагта хуралсалай, соёлой, спортын талаар хүмүүжүүлгын бүхы асуудалнуудые нэгэ хүтэлбэрилэгшэ - хургуулини директор ударидадаг байха юм.

Дамби Базаровичай ханал бодол түвэгтэ урха шанартай байна. Республикын олохон хүдөө нотагуудта хүдөөгэй предпритийн гү, али ажахын хүтэлбэрилэгшэ нэгэн доро хургуулини багшанарай коллективые ударидадаг болохой. Жэшээнь, Эдэн аймагай Златэрэ нотагта хургуулини директорые СПК-гай түрүүдэгшээр талгаа. Ондоошье нотагуудта нимэ жэшээнууд оин. Тэдэ Дамбасвай ханал бодолой хэр гүнзгий удхатай байһыень ойрын ерэддүй гэршэлнэ бээ. Гэбээшье тэрэнэй жэшээ дагашад ашааржо байна. Жэшээнь, Мужыха тосхой клуб хуушаржа, унаха гуйлааа хүрэнхэй. Тэрэниие үйлдэбэрилһанай үлүгэ һэн. Тийн 2004 ондо эндэ «Дамбасвай опол аргаар» соёлой-спортын комплекс барихые шийдэхэдэ.

Яруунын аймагта хургуулинуудые заһабарилха гү, али бариха асуудал ерөө хурса байна. Хүйтэн сэлбэг нотагта хургуули гү, али клубай хуури ашаар табиһан аргагүй. Ушарын гэхэдэ, 15-20 жэлэй үнгэрхэдэ, эдэ байрануудта капиталыа заһабарилга хэрэг болонодог.

Буряадай Президент энээгүүр ябахадань, Тэлэмбэ нотагта, мүн нотагай түбтэ хургуулинуудые бариха хэрэгтэй гэдэн шийдэхээрнэ абаба. Нисэнгэ тосхойдо жэшээтэ хайн хургуули барижа дүүргэһингээ нэгэ хургуулинуудые бариха шухала. Тэлэмбын дунда хургуулини байһан мууданаар үншэнэ. Гэбээшье хуралсалай ажал хэрэгүүдые тосхоогүй ха юмши даа. Ушар нисэнгээ эндэхи хургуулини байшанда ажилсаһан заһабарилга жэл бүри хэхэ нотагай болоно.

Тэлэмбын хургуули республика дотороо түрүү хууринуудай нэгые болодог юм. Хургуулини бюджетдэй орошье үргэдхэхэ талаар эндэ талаа ехэ юумэ хэлэддэг. Олохон түлбэригөөрөө классуудта мебель худалдажа абадаг байна. Энэ хадһаа хургуулини гуршалга-үйлдэбэрини хургуули болоно. Багшанарай коллектив зөтэй зөтэй, дүршэл хуралбаригтан юм. Тэлэмбын хургуули

Сэхэ утаһан

ЗАВОДУУД, ХҮДЭЛМЭРИШЭД болон САЛИН ТУШАА

Владимир Васильевич, «Электромашина», АВРЗ, авиазавод хоорондын коопераци тухай хаянай хөөрэлдэдэг оолонхон. Ямар удхатай коопераци биш боложо байна гэшэб?

«Электромашина» завод хадаа гол түлэб электродвигательүүдые бүтээдэг. Зүгөөр тус заводой продукцитай адли двигательүүдые Россия баруун зүгэй олонхи заводууд бүтээгэ, манайхида орходоо үнэгүйгөөр худалдана. Ушар тиймэһээ манай завод двигательүүдые үсөөнөөр гаргах баатай боложо, экономика талаар шахардуу байдалда орошонхой. Харин Улаан-Удын АВРЗ-д тепловоз, вагонуудые бүтээхэдээ, мүн лэ двигательүүдые хэрэглэнэ. Холонго тэдэниие асаржа байхын орондо хажуудахи заводон двигатель хэрэглэхэ гэнэн дуралдал оруулһан байна. Мүн авиазаводто двигательүүд хэрэгтэй байдаг. Ушар тиймэһээ эдэ гурбан заводууд бие биеийнхээ хэрэглэмжэ хангажа байхаар кооперацин түхэлтэй нэгдэл байгуулаха гэнэн бэлдэхэдэй ажал ябуулажа эхилэнхэй. Авиазавод тушаа хэлэбэл, эндэ бүтээгдэхэн вертолетүүдые угаа дуратайгаар харини хэдэн гүрэнүүд худалдажа абана. Тиймэһээ эндэхэ үйлдбэриин үүдэл үедэ урматайгаар хүтэжэжэ байна. Тэрэншэлэн АВРЗ урданайнгаа хэмжэ нэгэр продукци гаргах шадалтай боложо байна.

Минни аха олон жэлэй туршада заводто шпифовщик мэргэжлээр хүдэлдэг бангад, заводой хаагдахада, ондоо ажалда ороо бэлэй. Заводууд мүнөө хүл дээрээ гаража байна. Ажалдань дахин абаха гү?

Республикын индустри хүүлэй хоёр-гурбан жэлэй туршада яһала амжалта туйлажа байна. Жэшээлхэдэ, недон-донойхидо ороходоо 30 процентээр промышленностини продукциин хэмжээн өхэ болоо. Олонхи заводууд хүдэл-

наяхана манай редакция Буряад Республикын Правительствын Түрүүлэгшын орлогшо, промышленностин, үйлдбэриин инфраструктурын болон технологинуудай министр Владимир Васильевич ПЕРЕЛЯЕВ ерэжэ, уншагдай асуудалнуудта телефоноор сэхэ харюу үгэбэ.

мэришэдые олоор урижа эхилээ. Тусхайбал, АВРЗ-д мүнөө 7500 хүн хүдэлнэ, үшөөшье хүдэлмэришэд хэрэгтэй. Авиазавод болон «Стальмост» нэгдэл мүн хүдэлмэришэдые бэдэрнэ. Танай аха шэнги нарин мэргэжэлтэй хүдэлмэришэниие хаанашье абаха бээ.

Совет засагай үедэ манай заводууд гол продукциингаа хажуугаар гэр байрын хэрэглэмжэ хангажа жэжэ божо зүйлнүүдые бүтээлсэдэг бэлэй. Мүнөө тиймэ продукци бүтээлсэхээ юундэ болёо хаб?

Урдань «дефицит» гэнэн үгэ дэлгэрэнги хэмнай даа. Хүнэй ажабайдалда тон хэрэгтэй зүйлнүүд хомор бэлэй. Тиймэһээ заводуудта тусхай даабари үгөөд, хубсаһа угаалгын машина, вафельница гэхэ мэтэнүүдые дархалуудаг байгаа. Харин мүнөө ямаршье зүйлнүүд угаа элбэг болошонхой. Хамнабарини продукци бүтээхэн өхэ гаргашатай. Тиймэһээ

томо заводууд жэжэ зүйлнүүдые бүтээхээ болёо ха юм.

«Белая лебедь» гэнэн үйлдбэри ямар байдалтайб?

Тэндэ үнгэтэ телевизор болон компьютерай мониторуудые бүтээдэг юм. Продукцинь хайн шанартай, мүнөө үсын эрилтэнүүдтэ гүйсэд харюусажа шадана. Зүгөөр энэ нэгдэл мүнөө үедэ эрьесын мүнгөөр дуталдана. Манай правительство энэ нэгдэлэй үйлдбэриидэ анхаралаа хандуудаг, хандуулажашье байха.

Волкова Ирина Петровна Танда хонходожо байна. Манай Улаан-Удын аэропорт юундэ нимэ бирагүй байдалтай болоод байна гэшэб?

Уласхоорондын шанартай болгохын тула аэропортдо нэлбэн шэнэсэлгын ажал ябуулагдажа байна. Барилга - заһабарилгын

ажалай дүүрэнэй хүүлээр манай аэропорт мүнөө үсын түхэлтэй болохо ёһотой.

«Джидакомбинат» үндыхэ гү?

Гүрэндэ вольфрам хэрэгтэй. Россия мүнөө вольфрам аяар Нигери гүрэнһөө асарна. Харин манай эндэхэ вольфрам шанараараа дутадаггүй. «Джидакомбинат» Холтосоной участогта үйлдбэри нэгдэл тушаа техникэ-экономическа шэнжэлэ хэхьен тусхай проектэ институтта манай правительство өөрынгөө мүнгөөр захиһан байна. Холтосоной участогые нэгдэл хэрэгтэ аяар 18 миллион доллар хэрэгтэй. Тэдэ хэн нимэ инвестици үгэхэб? Тусхай конкурс сонсохохо гэжэ хананабди.

Нефтепровод бариха гү, али барихагүй гү гэнэн асуудалаар Захаамнай аймагта референдум болоно. Энэнэ тушаа Та юу гэжэ хананабта?

Заатагүй бариха хэрэгтэй. Тус нефтепроводой ашаар республикын, тэр тоодо Захаамнай аймагтай экономика хүтэжэ ха юм. Аюултай гү, үгы гү гэжэ асуудал зон табина. Нефтепровод аюулгүй гэжэ мэргэжэлтэд хэлэнэ. Үнэншээ ёһотойбди.

Улаан-Удын шэл бүтээлгын завод хосорбо гэшэ гү?

Ерээдүйн табан жэлэй туршада энэ завод сонхын шэл бүтээхгүй. Үйлдбэриин шэнэлхэ мүнгэн ороногүй. Харин архи божо напитокүүдэй шэл бүтээжэ байха аргатай. Энэ завод хадаа федеральна засагай эвэр юм. Хэндэ үгтэжэ, хэн эзэн болоод, үйлдбэриинэ нэгдэл хосорбо юм гэнэн асуудал үшөө шидхэгдээгүй.

Заводой нэгэ хүдэлмэришэн дунд зэргээр хэдэн түхэриг салинтайб?

1,500 түхэригөө 10 мянга хүртээр абадаг.

Николай НАМСАРАЕВ бэшэжэ абаг.

«Сагаан үбгэн - 2002» гэнэн конкурсдо

АЖАЛЫНЬ АЛДАР СОЛДОР БАДАРАА

Удэ голэй хойгүүр үргэлжэ хабтайһан эдлин талада олон халбаритай хүтэжэнги ажахытан Хорини аймаган Удын совхоз оршодог юм. Нарин ноһотой, тобир гарган хонин хүрэгүүд урдандаа энэгүйр атарлан бэлшэдэг һэн.

Нэгэтэ зунай сэлмэг үдэр ажалайнгаа хэрэгээр Удын уужам талаар ябахандаа, түрүүшын хонин хүрэгтэй хушууран бэлшээрндээ гараад ябахыень хараа бэлэб. Гуша гарамгай наһанай, набтаршаг хүдэр бөөтэй, бараан шарайтай хүн хони малаа адуулажа ябаба. Дүтэлжэ ерэхэдээ, танихадминн, Баруун-Хасууртайн отделениин томодхогдоһон хониншоной бригадин бригадир Георгий Мархаевич БИМБАЕВ байшаба.

Тэрэнэй бригада хонин бүриһөө хурьга абажа, бүрин бүтэһөөр түлжүүдхэ уряатайгаар ажалладаг габыатай һэн. Тийгэжэ тэднээр жэл бүрин хэлэһэн үгэдөө хүрэгжэ, үндэр үрэ дүнгүүдые туйладаг байһан юм. Харууһалжа байһан зуун эхэ хонидһөө олон жэлдэ 120-130 хурьга абажа, хонин бүриһөө өхэ ноһо хайшалжа, гансал ажахы дотороо бэлшэ, харин аймаг соогоо оло дахин илажа гарһан намтартай.

Коммунист Георгий Мархаевич 25 жэлэй турша соо хонин ажалда хүдэлхэдөө, баян дүй дүршэлтэй боложо, республикын түрүү хониншодой нэгэн болоһон алдартай.

Олон жэлэй хугасаа соо үбһэ хулһаар дутагдаха үе сагуудыие тохөөдөһон байха. Тийгээшье хаань, талаан хубитай зон байгаа юм гүбди. Абтаха ёһотой хурьгад абтаад лэ байдаг һэн. Өхэ ажал хэлэһээшье ойлгохогүйнн. Хүнэй хэдэг юумэ хэдэ лэ ябахандаа, энэ боложо ябаа ха юмбди даа, - гэжэ пүхэр Бимбаев ажал хэрэгүүд тухандаа түни түбшөөр хооронг.

Тэдэ энэмнай ажалла бүхэриг хүнэй наһал бодол ха юм даа. Нимэ хүнүүд өөһэдэгоо магтаха бэлшэ, харин ажал хэрэгтэ тон юрынхээр сэгнэдэг зантай гэшэ. Зүгөөр эдэ бүхы туйлаһан амжалтануудынь зүндөө бэлдүүлэгдэ бэлшэ ха юм даа. Бригадын гишүүдэй оролдого хэһээлэй ашаар лэ нимэ

өхэ амжалтын туйлагдаһаниинь эитэ. Энэ хэлэһээшье тэрэнэй үшөө нэгэ хайхан абари зангыие элэрхэйлэн гэршэлнэ гэхэдэ, алдуу болохогүй. Хүндэ муу гүүлэнгүй, нохойдо хусуулангүй ябадаг хүнүүд нимэ хайн наһатай байдаг гэшэ.

Георгий Бимбаев гансал Удынгөө совхоздо бэлшэ, харин бүхы Буряад орон соогоо алдар сууда гаранхай. Тэрэ амжалтата ажал хэрэгүүдэйнгээ түлөө Москва хотодохи Ардай ажахын туйлаалтануудай Бүхэсоюзна выставкэдэ оло дахин хабаадажа, элдэб шатын дипломуудаар, медальнуудаар шагнагдаһан юм.

Олон жэлэй туршада үндэр үрэ дүнгүүдые туйлаһанайнгаа түлөө, хонин хүрэгтөө гээлтэ хорлоготгүйгөөр арьбадхаланайнгаа түлөө Георгий Мархаевич Бимбаев гүрэн түрын үндэр дээдын хайра шагналда хүртэжэ, Ажалай Алдар Солын орденон дүүрэн кавалер болоһон байна.

С.БАДДУЕВ.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Ажалай Алдар Солын бүхы гурбан шатын орденон Георгий Мархаевич Бимбаев.

Авторай фото.

На конкурс: «Батор Мэргэн - 2002»

«Я ВСЕГДА ХОТЕЛ БЫТЬ ЧЕМПИОНОМ»

Успешное выступление нашего земляка Сергея ДОРЖИТАРОВА на прошедшем чемпионате мира в Греции, на фоне в целом невыразительных выступлений бурятских спортсменов, стало приятным резонансом в спортивной жизни Бурятии. Завоеванная Сергеем золотая медаль стала главным значимым событием уходящего года.

Напомним, что сотрудник службы безопасности АО «Бурятзолото» Сергей Доржитаров летом выиграл чемпионат России, что позволило ему войти в состав главной команды страны. В течение полугода велась подготовка совместно с тренером Тумэном Санжиевым. И, как результат, в Греции Сергей выступил более чем убедительно. К примеру, в финале против сильного греческого самбиста нашему земляку понадобилось менее минуты, чтобы победить его.

Сегодня вместе с Сергеем Доржитаровым и Тумэном Санжиевым празднуют их успех на родном предприятии «Бурятзолото», где усилиями генерального директора прикладываются значительные усилия для развития самбо как боевого, так и спортивного в республике. Радуются успеху в родной Кяхте, в небольшом селе Бурдуны, где 23 года назад родился Сергей. Увы, к большому его сожалению и трех его братьев, сестры, не смогут разделить эту радость их родители: уважаемые в Бурдунах люди, слишком рано покинувшие своих детей.

Еще в школьные годы Сергей хотел добиться успехов в спорте. Занимался вольной борьбой в Кяхте, появились первые результаты. Целеустремленного, упорного парня заметили и улан-удэнские тренеры из СДЮШОР - 7, которые пригласили к себе как перспективного борца. В столице, куда он переехал после восьмого класса, Сергей продолжил учебу в школе-интернате №3 и занимался под руководством опытных наставников Владимира Фильчинова и известного детского наставника Федора Николаевича Махугова. Сергей с ливкой оправдал выданные авансы, к 12 годам выполнил норматив кандидата в мастера, был победителем юношеского, молодежного первенства Бурятии. И, быть может, Сергей выступал бы и дальше в вольной борьбе, но пришла пора отдать долг родине - служить в армии. Здесь

он впервые соприкоснулся с рукопашным боем. Попробовал, стало получаться, а техника борца сразу вырвала его в пединкаж. В общем, за два года службы в Читинской области Сергей Доржитаров дважды становился победителем гарнизонных соревнований.

2000 год стал во многом переломным для Сергея. Вернувшись из армии, он не знал куда пойти дальше - учиться ли, работать. И здесь выручил наставник Ф.Н. Махутов. Благодаря ему, Доржитаров оказался в службе безопасности «Бурятзолото», где и служил по сей день.

В прошлом году в жизни Сергея произошло значительное событие. Он соединил судьбу любимой девушки Женей. С Евгенией он знаком еще со школьных времен, учились в одном классе. Летом этого года их семья пополнилась еще одним полноправным членом - на свет появилась дочка Сарача.

Сергей Доржитаров - третий чемпион Бурятии в истории бурятского спорта легендарного Бориса Будаева и кикбоксера Баира Улаинова. Ему только 23 года, а уже многого еще впереди.

Герман НАМЖИЛ

Под началом ОАО "Сибирьтелеком"

30 ноября в связи с реорганизацией прекращает свою деятельность ОАО "Электросвязь" РБ. С 1 декабря на его базе будет действовать Региональный филиал ОАО "Сибирьтелеком" "Электросвязь" Республики Бурятия.

За присоединение к ОАО "Сибирьтелеком" собрание акционеров ОАО "Электросвязь" РБ проголосовало два года назад. За минувший период осуществлена огромная подготовительная работа, скоординированы совместные действия всех 11 компаний электросвязи Сибири, выработаны общие направления, приняты решения. Среди крупных компаний, под началом ОАО "Сибирьтелеком". Такие же процессы происходят в других отраслях. Крупные компании более конкурентоспособны в условиях рынка, привлекательны для инвесторов, оказывают более качественные услуги, достигают большего экономического эффекта в своей деятельности.

Что представляет собой объединенная компания электросвязи Сибири?

Она работает в рамках Сибирского федерального округа, территория которого составляет почти одну треть территории России и где проживает седьмая часть населения страны. Координатором процесса реорганизации является холдинг "Святой инвест". Годовые доходы "Сибирьтелекома" превышают 10 миллионов долларов США. Компания имеет свыше 3,2 миллиона линий. В целом "Сибирьтелеком" займет 3-4 позиции по основным показателям среди семи создающихся межрегиональных компаний (МРК). ОАО "Сибирьтелеком" имеет высокий международный рейтинг.

Что дает объединение 11 компаний электросвязи под началом ОАО "Сибирьтелеком"?

Во-первых, повышение ликвидности акции и рыночной капитализации. Во-вторых, повышается конкурентоспособность. Более оперативной становится система управления и более эффективно в регионе развивается отрасль. Появляется возможность привлечения долевого финансирования, сокращаются затраты, оптимизируется налогообложение. Появляется возможность концентрировать финансовые ресурсы на приоритетных направлениях.

Не менее важно и то, что на столь обширной территории оказывается более полный перечень услуг, они становятся более качественными. Наконец, в крупной компании появляются перспективы снижения тарифов на услуги электросвязи, например, на междугородние переговоры.

Объединение дает значительный экономический эффект. Как показали консолидированные результаты их деятельности в 2001 году, совокупная выручка 11 компаний равна 9,3 млрд. рублей, что составляет примерно 12 процентов от совокупной выручки всех предприятий электросвязи России. Это на 26 процентов больше, чем в предыдущем периоде. Более чем на 60 процентов вырос объем капитальных вложений, которые составили свыше 1,7 млрд. рублей.

Можно привести и другие цифры: свидетельствующие о высокой эффективности объединенных усилий электросвязистов Сибири. В этом году также планируется положительная динамика основных операционных показателей объединенной компании. Например, суммарная выручка по итогам 2002 года должна составить 12,3 млрд. рублей. Более чем на 200 тысяч номеров должна увеличиться номерная емкость. Это всего лишь несколько показателей экономической эффективности совместных усилий 11 компаний электросвязи Сибири.

Дает положительные результаты сотрудничество и в других направлениях. Это совместное участие в Сибирской ярмарке, представлении единого стенда "Сибирьтелекома" на выставке "ИнфоКом-2001", презентация проекта реорганизации компаний электросвязи сибирского региона для инвесторов.

Сегодня можно говорить и о других результатах или эффектах совместной деятельности компаний электросвязи Сибири. К внутренним можно отнести выработку согласованной позиции руководителей объединяющихся компаний по основным направлениям деятельности, определение основных задач объединенной компании, проектов, имеющих межрегиональное значение. Внешним эффектом можно считать рост внимания к акциям сибирских компаний со стороны инвестиционного сообщества.

Какие задачи предстоит решить ОАО "Сибирьтелеком" в первую очередь?

До конца этого года завершится формальное объединение компаний. В несколько этапов будет осуществлена структурная реорганизация, сформирована единая маркетинговая политика, организованы контроль и управление денежными потоками, затратами и имуществом, создана система управления связи с общественностью.

Есть общие проблемы, актуальные как для компании, так и для инвесторов. Это тарифная политика, возмещение расходов по оказанию услуг связи льготникам и проблема доступности связи. Здесь наиболее важным является переход к тарифам, включающим инвестиционную составляющую. В проекте изменений и дополнений к Закону РФ "О связи" (ст. 29) предусмотрена возможность установления тарифов "на основе экономически обоснованных затрат и нормативной прибыли, обеспечивающей развитие сетей связи".

Что же касается дебиторской задолженности, связанной с льготниками, то только по Новосибирской области за 2001 год недополучено доходов по этой статье на сумму свыше 40 миллионов рублей. В Бурятии сумма недополученных доходов составляет 44,1 млн. рублей. Актуальность этой проблемы усиливается в связи с предстоящими налоговыми изменениями, когда придется платить

налоги за недополученные фактически, но неполученные доходы. В итоге эти средства могли бы быть использованы на ввод в действие десятков тысяч новых линий электросвязи.

Общей для 11 компаний была проблема доступности связи. В Сибирском регионе около 2,5 тысячи нетелефонизированных населенных пунктов. Все эти проблемы, без сомнения, будут легче решаться, объединив усилия под началом ОАО "Сибирьтелеком".

Как коснется реорганизация рядовых клиентов ОАО "Электросвязь"?

Отношения с потребителями останутся прежними. Однако объединение позволит расширить перечень услуг, повысить их качество и приблизить перспективы снижения тарифов.

В соответствии с пунктом 2 ст. 58 Гражданского Кодекса РФ законным правопреемником всех прав и обязанностей присоединяемого общества является ОАО "Сибирьтелеком", находящееся в Новосибирске по улице М. Горького, 53.

Исполнение прав и обязанностей по заключенным ОАО "Электросвязь" РБ договорам, в том числе на оказание услуг электросвязи, возлагается на Региональный филиал ОАО "Сибирьтелеком" ОАО "Электросвязь" РБ, находящейся в Улан-Удэ по улице Ленина, 42.

Отдел маркетинга ОАО "Электросвязь" РБ.

Тарбагатайн аймагай һонинууд

ШЭМЭЭШЭГҮҮДЭЙ ТҮҮХЭ ҺОНИРХУУЛБА

Үнгэрһэн жэлэй һүүл багта Тарбагатайн аймагай номой сан Бүхэроссин конкурсо илажа гараа һэн. Соросой жасын «Нээмэл нийгэм» гэхэн институт конкурс сонсохон байгаа.

Шэмээшэгүүдэй заншалта соёл гэхэн төмөр гадаадын талаагай, мунгэ һомологнодые тон ехээр һонирхуулба. Тийгэжэ тэдэнэр энээндэ түрүү һуури болгожэ, тарбагатайнхид гранта хүртэһэн байха юм.

Үнгэрһэн сар соо аймагай номой сан мэргэжэлтэд шэмээшэгүүдэй хубсаһа хунар гэхэн дүүрэн тексттэй материал компьютерта бэлдэһэн, электронно каталог, шэмээшэгүүдэй түүхэ, заншалта соёл гэхэн компьютерта графикска тайлбари зохиогон байгаа.

Харин октябрь һарада номой сангай хүдлэмэригшэд тарбагатайн аймагай «Судьбинуска» гэжэ суута номол. Бэшүүрэй, Мухар-Шэбэрэй бүхы шотагуудаар, байкалин аймагай Түрхэ болон Горячинск шотинуудаар ябажа, концерт-наада табиба. Ушарын хуушанайнгаа ёһо заншал баримталагшад эдэ шотинуудта бөөнөөрөө ажаһуудаг юм.

Байгалай саана ажаһуудаг шэмээшэгүүдэй соёлые эхлэхэ, сахиха ба хүгжөөхэ, мун арадай ёһо заншалуудай соёлой болон түүхын уг баялинуудые, тарамшагта зүйлүүдые олоной дунда үргэһөөр үргүүлэхэ, тарааха гэшэ энэ экспедициин год зорилго болон байха гэжэ Тарбагатайн номой сангай директор Чэбушина хөөрһэн.

Эдэнэй ябаһан бүхы газар шотагуудаар видеофильм үйлдэһэн. Номой сангай дэргэдэхи видеолекторидо үйлдэһэн, эдэ бүгэдые хаража болоно. Шэмээшэгүүдэй заншалта соёл гэхэн нэгэм эл номон

сангай танилсалга һаяхан Тарбагатайда болобо. Хизаар шотагайнгаа түүхэр һонирхдог бүхы хүнүүд манай эндэхи хуушанай ёһо баримталагшад тухай номон сангай электронно зүйлүүдхэр хаража, рефератууд, курсовой хүдлэмэри болон диссертацинуудтаа хэрэглэхэ аргатай болобо бшуу.

Анна ВИНОВА.

БИШЫХАН МАША «АЛТАН ГУУРҺААР» ШАГНАГДАА

Эдир журналист Маша Русинае «Тарбагатайская нива» сониндой уншагшад һайн мэдэхэ болонхой. Машын бэшэһэн түрүүшын мэргээшлүүд аймагай сониндой хууданууд дээрэ толилогдон байха. Саашагай тэрэ гараа мүли-мүлиһөөр репортажуудые, тэмдэглэлүүдые, шүлэгүүдые толилуулан гаргуулна.

Маша басагахан үшөө таадахи класста һуража байхадаа, энэ сониндо бэшэжэ эхилэһэн. Мүнөө тэрэ Дээдэ-Жэрэмэй дунда һургуулиин 9-дэхи класста һурана.

Һаяхан тэрэнэй ажабайдалда тон шухала үйлэ хэрэг болобо. «Алтан гуурһан-2002» гэхэн республикын хоёрдохой слэкто хабаадахадаа, Маша Русина жэлэй эрхим эдир бэшэгшэ болобо.

Маша эдир журналистуудай республикын хоёр слэкто хабаадахадаа, дипломдо хүртэһэн, илаата туйлаһан байха юм. Энэ удаада тэрэ аймаган сониндо толилогдон шүлэгүүдэе, зурагуудаа, репортажуудаа жорин гэшүүдэй шапта шалгалтада табиһан байһа.

Тийн илаата туйлаба. Машын бэшэһэн, зохиогон, зураһан бүхы юумэн дурьсмнан татаба, зүрхэ сэдхэһэмнай эзэлбэ гэжэ эмхидхэгшэд, жорин гэшүүд тэмдэглэһэн байна. Тэрэнэй «алтан гуурһан»

үгхөөрөөшье ёһотой алтан байна даа. Нэгдэхи шатын дипломтон хамта Бүхэроссин «Океан» гэжэ хүүгдэн түүбэ ошохо туслоһогун түтөөкө Маша Русинада барюулаада. Тэндэ Дээдэ-Жэрэмэй эдир бэшэгшэ Япон далайн эрьдэхи үзэсхэлэн һайхан Емар тохондо амархаһаа гадна, Россин бүхы захы булангуудһаа ерһөн бэлэгтэй бэрхэ үхибүүдхэ һуралсаха аргатай байна бшуу.

Лилия НИФОНТОВА.

СОЁЛОЙ БАЙШАНАЙ ҮҮДЭН СЭЛИГДЭХЭЛ

Тарбагатайн аймагай захиргаанай толгойлогшо М.В.Михалев тусхай захиралтада һаяхан гараа табиба. Урдын райондой байшан Саратовка тосхойной Соёлой байшан болгогдожо дамжуулагһан байна.

Хуушан соёлой байшан һандаржа һаһаа, Мүнөө тэрэнһе захибарилтад, номой сан болгожо үгтөө.

Хэды хүнээр хүндэ байгаашье һаашь, тэрэнһе дааша А.Б.Плотникова үүсхэл эдэрхитэйгээр ажаллажа, олонштые һаншаар хангадаг юм. Антонина Борисовнагай залуушуулай дунда хүдлэмэри ябуулаха программа аймагай конкурсо шацда хүртэжэ, 20 мянган түхэригэй мүнгэн шаптаар урмашуулагдаһан байгаа.

Зунай амаралтын үедэ Саратовка тосхойной түүхэдэ түрүүлэн, номой сангай үндэһэ һуури дээрэ ядуу тулоур байдалтай бүлэгүүдэй үхибүүдэй эдэлхэ столово хүдлөө һэн. Тийгэжэ А.Б.Плотниковагай программын зарим хуоһнь бөөхүүдхэ, һурагшадай зунай амаралтые болбосон түхэлтэй болгоһон байха юм.

Галина ШЕЛКУНОВА.

(«Тарбагатайская нива» сонин).

«Баатар Мэргэн - 2002» гэхэн конкурсно

АЛДАР СОЛОНЬ ДОГОЙ НЮТАГГАА

1954 ондо модон хүхэ Морин жэлэй хая гараад байхада, Агын тойрогой Догой нютагта тоонтоотой, хуасай угай Сэдэбэй Содномойдо угаа ехэ баяр болоо нэн: «Хүлэгые шэхэдэхэ, хурса ухаан бодолье тайлбарилан тааха хүбүүн түрэнэ байгаа». Түрэлхидын хүбүүндэ Мүнхэ-Жаргал гэжэ нэрэ үгэбэ.

Нургуулида нуража ябаханда тэрэ үетэн нүхэдөөрөө али олоп барилдадаг хааб даа. Тиэхэдэ сасуутанаа тэнсээнгүй диилэдэг нэн. Юрэдөөл, тэрэ хара багаһаа хойшо гартаа шэргэнхтэй, хүлдөө гохо дэгээтэй хүбүүн байгаа. Нурагшадай дунда округой түрүү нуури эзэлгын мурьсөөнэй Зүдхэли тосхондо үнгэргэгдэхэдэнь, 9-дэхи классай нурагша бишыхан Мүнхэ энэ нютагай Базаржаб Галсановта шүүгдэжэ, хоёрдохин нуури эзэлэ бэлэй. Хойто жэлын Советскэ Союзай Герой Базар Ринчиногой шанда хүртэхын түдөө тойрогой түрүү нуури эзэлгын мурьсөөндэ хабаадажа, эгээл хүнгэн шэгнүүртэ барилдахада, иалта туйлаһан юм. Уданшьегүй областин нурагшадай дундаһаа шалгаржа, чемпиной нэрэ зэргэдэ хүртэбэ.

Дунда нургуулиа 1971 ондо амжалттайгаар дүүргэдэ, Мүнхэ-Жаргал Цыдыпов Москва хотодохи Гүрэнэй түбэй Ленинэй орденго физкультурын институтда (ГЦОЛИФК) нурахада оробо. Институтда нурахадаа, РСФСР-эй габьяата

тренер Анатолий Петрович Тимохиной хүтэлбэри доро хорилго хэжэ, барилдаанай шюусатай танилсан, мэргэжэл шадабаряа дэшэлүүлхэн байгаа. нуража байха үедөө тэрэ залуушуулай дундаһаа Москва хотын чемпиной нэрэ зэргэдэ гурба дахин хүртэхэн намтартай.

1973 ондо «Буревестник» бүлгэмэй Түбэй советэй Минск хотодо үнгэргэгдэхэн мурьсөөндэ хоёрдохин нуури эзэлхэн, залуушуулай дунда Гродно хотодо болоһон нааданда илажа гараһан байгаа. Хойто жэлдэнь Москва хотын зунай 11-дэхи Спартакиадада Мүнхэ-Жаргал Цыдыпов 57 килограммай шэгнүүртэ хүрэл медалээр шагнагдажа, СССР-эй спортын мастерай норматив дүүргэ нэн.

Нургууляа дүүргэнхэйнгээ һүүлээр Улаан-Үдэдэ тренерээр хүдэлхэе эрэхэдэ, Мүнхэ-Жаргал урагшатай, талаантай байба. Ушарын юуб гэхэдэ, тэрэ бэрхэ барилдаашан, тренер, спорткомитедэй түрүүлэгшын орлогшо, уласхоорондын классай спортын мастер Геннадий Николаевич Манжуевтай уулзажа, тэрэнэй хүтэлбэри доро хорилгоёо үргэлжэлүүлэ бэлэй.

Набтаршаг аад, хүдэр шамбай бэстэй, харабтар шарайтай, үргэн дала муртэй, урагшаа ханаатай, хүсэл зориг ехэтэй хүбүүн улам эршэмтэйгээр нураһал хорилго хэжэ, амжалтанууды туйлаһан байгаа.

Улаан-Баатар хотодо үнгэргэгдэхэн «Интернационал» гэжэ уласхоорондын мурьсөөндэ Мүнхэ-Жаргал Цыдыпов

Европын чемпионатда мүнхэн медалда хүртэхэн румын Аурел Нягуе 14:0 тоотойгоор шүүгэдэ, удаань болгар бүхэ Лазарь Лазаров, монгол барилдаашан Жаргалсайхан, корей Ли Хо Пен гэгшэды диилэхэн байгаа. Дэлхэйн чемпионатда хоёрдохин нуури эзэлхэн монгол бүхэ Оюун-болдтой түгэсхэлэй уулзалгада тулалдахадаа, очкоогоор булигдаһан юм. Улаан-Үдэдэ, Румынин Ясса хотодо үнгэргэгдэхэн уласхоорондын мурьсөөнүүдтэ илажа гараба. Ясса хотодо румын суута барилдаашан, Европын чемпион Эмиль Буте диилэ нэн.

57 килограммай шэгнүүртэ манай республикада наһаараашье, дүршэл шадабаряараашье адирхуу спортын мастернууд олон байгаа. Владимир Цыдышев, Владимир Балданов, Виктор Абушев, Эдуард Ивахинов болон бусадые нэрлэмээр бэлэй. Гэбшье Мүнхэ эдэн сооһоо

шалгаржа, республикынгаа суглуулагдамал командда батаар ороһон юм. Тиигэжэ тэрэ бэшэнхэе булюу байжа, хүдөөгэй барилдаашад сооһоо СССР-эй чемпион болоһон габьяатай.

1978 ондо Новосибирскда болоһон РСФСР-эй чемпионатда М.Цыдыпов мүнхэн, 1980 ондо Красноярскда үнгэргэгдэхэн Россин чемпионатда хүрэл, 1981 ондо Улаан-Үдэдэ болоһон РСФСР-эй түрүү нуури эзэлхын түлөө мурьсөөндэ мүнхэн медалда хүртэхэн юм. 1978 ондо Минскдэ эмхидхэгдэхэн СССР-эй чемпионатда Мүнхэ Цыдыпов өөрынгоо шэгнүүртэ эрхим зургаанай тоодо ороо нэн. Энээнхэ хойшо гурбан жэлэй үнгэрхэдэ, Буряад ороной пиислэл хотодо болоһон СССР-эй чемпионатда суута барилдаашад - Олимпын наадануудай чемпионууд, дэлхэйн чемпионууд: эхир хүбүүд Сергей болон Анатолий Белоглазовууд (хоюулаа Киевхэ), Георгий Багдасарян (Ереван) гэгшэдтэй барилдаанай хибэс дээрэ уулзахадаа шүүгдэжэ, дүрбэдэхи нуурида гараа нэн. Энэнь тэрэнэй эгээл ехэ амжалта болоо.

Олимпын наадануудай гурба дахин чемпион, дэлхэйн пайма удаа чемпион Александр Медведийн шанда хүртэхын түлөө 1982 ондо Минскдэ үнгэргэгдэхэн уласхоорондын мурьсөөндэ Мүнхэ-Жаргал Цыдыпов иалта туйлажа, СССР-эй уласхоорондын классай спортын мастерай норматив дүүргэ нэн. Тиигэжэ тэрэ, Агын тойрогһоо уг

гарбалтай барилдаашад сооһоо түрүүлэн нимэ үндэр нэрэ зэргэдэ хүртэхэн габьяатай. Мүнхэ-Жаргал Цыдыповэй шангуудта хүртэхын түлөө заншалта мурьсөөн Агын тойрогто үнгэргэгдэжэ эхилэ нэрэ 15 жэл болоо.

Гуша хүрөөдүй байхандаа, ехэ спортоо буубашье, республикын Спортын мэргэжэл дэшэлүүлхэ нургуулины (ШВСМ) тренер Мүнхэ-Жаргал Содномович Цыдыпов 1995 ондо Рымдэ ветерануудай дунда үнгэргэгдэхэн дэлхэйн чемпионатда хабаадахадаа, хоёрдохин нуурида гаража мүнхэн медалээр шагнагдаа нэн.

Мүнөө тэрэ Буряадай гүрэнэй университетдэ педагогикын эрдэмэй кандидат спортын мастер Кирилл Балдаевтай хамта хүдэлхэдэ, бэлнтэй бэрхэ барилдаашан Дамдин Тумуров, Тимур Очиров, Баатар Цыбыков болон бусадые нурагша хоринон байгаа.

М-Ж.Цыдыповэй буудал гурбан үхибүүдтэй. Эрдэнэ хүбүүнийн 25-тай спортын мастер, БГУ-гай спортфагай Спортын байшангай директорээр хүдэлдэг юм Соёлма, Дарима бас гадын технологический университетдэ нурагша Цыдыпов Гуревна Мүнхэ-Жаргал Содномович Цыдыповтэн ашата болоог, үбгэн абын хүгшэн эжин жаргалтай эдлэжэ байна.

Бата-Мүнхэ ЖИГЖИТОВ

В 3 года маленькая Арюупочка твердила маме: «Я в 5 лет пойду в школу», а мама ее поправляла: «Нет, доченька, в 6 лет пойдешь». Но свершилось чудо, в 5 лет она пошла в 1 класс Харганатской средней школы Селенгинского района.

Пройдя огромный конкурс, в 5 лет 10 месяцев девочка оказалась учащейся 1 класса «б» Республиканского Национального лицей-интерната № 1 г. Улан-Удэ, но девочке по семейным обстоятельствам приходится выезжать в свое родное село.

Арюуне повезло - учась в лицей-интернате № 1 она познакомилась и полюбила навсегда ставших своими родными - учительницей, воспитательницей - Валентину Цырендаевну и Чимит-Цырен Раднаевну, директора школы № 8 Людмилу Нархаеву, директора лицей-интерната Ж.Б. Санжиева, свой любимый 1 класс «б», которые останутся в ее памяти и сердце на всю жизнь. С первого по шестой класс Арюуна учится только на отлично. В 2,5 года ей посчастливилось столкнуться с миром прекрасного. С мамиными коллегами она впервые приняла участие в празднике «Сагаалган-94» в Бурятском театре драмы, увидела детскими глазами сказочный театральный мир с его замечательными актерами, в особенности ей понравились, как и всем детям, 12 годов - животных и фотографии, где она находится

на руках Гэсэра - Баира Цыденова.

С 3 лет она занимается рукоделием. Свою маленькую Барби обшивала с головы до ног, моделировала эскизы так, что и взрослому в голову не придет. В 3 года она могла показывать танцевальные движения из 6 разных танцев. Ее никто специально не учил, просто Людмила Александровна брала дочь на репетицию, а девочка между играми наблюдала за ходом танцевальных репетиций, этим самым она удивляла и покоряла сердца всех, кто ее знал, особенно удивлению и радости самих родителей не было предела.

С 4 лет Арюуна принимает активное участие в проведении ежегодного праздника «Сагаалган», в конкурсах «Юная Даггина» занимает ежегодно и по сей день призовые места. В 4 года она уже знала свою родословную до 12 колена, умела петь, танцевать, декламировать стихи.

Девочка сама по себе скромная, застенчивая, помогает старшим и младшим, любит животных, принимает активное участие во всех общенациональных, классных, республи-

На конкурс «Улыбка фортуны - 2002»

ЛУЧИК СОЛНЦА

ликанских, районных, сельских мероприятий, неоднократно награждена в свои 11 лет Почетными Грамотами, призами.

В 5 лет в 1997 году ей вновь улыбнулась Фортуна. Арюуна была приглашена, как и все победители, на телевидение на съемку и вручение призов, здесь она была молодцом, прочтала свои стихи четко, внятно, получила приз и пошла на место. Арюуна оказалась самой юной поэтессой.

Под редакцией талантливой поэтессы Бурятки Цырен-Дулмы Дондогой в газете «Буряад үнэн» об участниках по номинации «Лучший рассказ, и

стихи и т.д.» была заметка и об Арюуне Банзаракцаеве, где поэтесса благославляет девочку на поэтической волне, напутствует в дальнейшей пробе нера.

В 2001 году в одном из номеров детского журнала «Одон» печатаются ее первые пробы - стихи, которые она писала в 6-7 лет.

Два года подряд Арюуна ездила на районный конкурс «Юная Даггина», где в 2000 году становится «Мисс Пластика», в 2001 году занимает первое место, также в сельском празднике становится «Мисс Гургадай».

В августе 2001 г. ее Фортуна причаливает к зданию БГТРК, она вновь выступает с песней «Манайда орогты» Баира Батодоржиева на той же детской передаче «Бамбаахан», но передача называется «Түдэб баабайнда», которую вели Чимит Ринчинов - заслуженный артист Бурятии и Светлана Бунсева из кукольного театра, и режиссер программы - Жанна Дымчикова. В 10 лет Арюуна получает первый заработок на кошке картофеля и делает памятный подарок к Дню рождения любимой и

единственной бабушке, что для нее самой это очень памятно и приятно близким и родным.

В апреле 2002 г. девочка принимает участие в Республиканском конкурсе «Алтанай мүнхэдүүд», «Здравствуй, тысячелетие», где она танцует, поет, читает стихи.

В 2002 году она получила благословение таланта великого композитора, заслуженного работника культуры Бурятии Пурбо Дамиранова области исполнения песни. Поверьте на честное слово, не любой ребенок в свои 11 лет может оказаться в окружении знаменитых, талантливых людей, получать их благословение в творческой деятельности в области искусства.

Не это ли счастливый случай или «Улыбка Фортуны», не эти ли ее первые шаги, первые успехи под счастливой звездой? За такой короткий промежуток времени произошло так много интересных, по своему забавных, смешных, незабываемых историй с этой скромной, застенчивой девочкой Арюуной, учащейся класса Харганатской средней школы.

В заключении мне хочется пожелать этой очаровательной звездочке, лучику - Арюуне Вырасти Прекрасным человеком, стать Достойной женщиной, быть доброй и мудрой, достичь той вершины, которую называется Жизнь и Счастье.
А. РИНИЧИНОВ

МАНАЙ НАЙЖА МАНДАТУГАЙ!

БИ ЗАЛУУ ЗАНДА УРАН ШҮЛЭГШЭ ЯБАЛ БАА,
МЭДЭЛ ЭРХИМ НОМГОЕЭ ЭНД ХҮН ТУХАЙ НАЙРУУЛХА БЭМБИ.

Бидний гушаад эхлэл саана танилсахадамтай, тэрлэй үетэн хүхэдын, хүдөө шотагай
хүдэр шамбай хүбүүд, басагад Улаан-Үдэ хото ернхэй, үетн замаа оложо, башапарай
институдтай бэсын тамрай - спортын факультетдэ нурагсажа байгаа.

Геннадий наһаараа намһаа оло дуушые һаа,
ондоо минни ахамад ноён ябадан байгаа, гэв ишье
нашье ноён дарга болоошые һаанын, хүн зондо
арлоһыень, дээрлэхэһыень нэгэнье дахин
түгэһүйб. Тэрэмнай хүн зоһине ондоо аһанай ту,
бүрүүн, зүүн бэсын ту, аян үбэни, залуу тү гэжэ
нашье огто мэдэдэггүй. Зүгөөр биднээр хүн
түгэһэй дундаһаа онсолоон анхардаг
түгэһийбди, тэдэмнай одхон жаахан үхнбүүд юм...

нишлэл Улаан-Баатар хотодо нэгэдэб. Энэ нааданай
эмхидхэлэй комитедэй түрүүлэгшэ. Хальмаг
Республикын Президент Кирсан Илюмжинов дэр
жаахан айлнадые энхэргэн дулаан үгэнүүдээр
амаршалһанынь удхатай. Монгол уласай аймал
бүхэһинөө, манай Буряад болон Хальмаг
республиканыудһаа гадна Америкэ, Германи,
Японһоо ерэн оюун бэлгэтэ үхнбүүд гоё
найханаар наадаа, зугаалаа. Одхон жаахан айлнад
уласхоорондын үхнбүүдэй «Найрамдал» лагерта
байхадаа, анха түрүүһынхнээ монгол ишгэ гэрэ
орожо үзөө, бишыхан эшгэни, хурган, гутал, унаган,
ботогон гэһыне хаража һонирхоо, хөөрһөөнөө. Үдэр
бүхэндэ нинслэл хотын музейнуудтэ, үзэх гэгэ
выставкануудтэ, хүүхэдлэйн театрта, эскурсеяр
ябаһан байха. Тингэһээр тэднэй олонхншэ элдхи
зуһаландаа шотагаан үлөөшые һаа, дуратай болоһон
эһотой эһинээг хулнисагайһаа эхэ оронтой хахасажа
ялан, уйлалдан, уяралдан дуулалдан тараа бэлэй.
Биднэй түсэбэй ёһоор, хоёр жэлэй дараа «Их
наадамнай» Хальмаг Республикын нинслэл Элисте
хотодо үнгэрхэ байгаа. Удаань Улаан-Үдэ хотын
элжээн тудаха һэн. Тингээд Хүх хотодо... Мүнөө
дээрэ хааншые найрлажа шалаагүйбди. Хожомоо
заатагүй найрлахабди!

На конкурс «Сагаан үбгэн-2002»

ЖИЗНЬ, ОТДАННАЯ «БУРЯАД ҮНЭН»

Бадма Гибашкевич ЦЫРЕМНИЛОВ родился в небольшом улусе Улюкчинка Баргузинского района Бурятии в 1930 году. Отец Бадмы одним из первых вступил в колхоз им. Кирова и был передовиком колхозного производства. Отец ушел на фронт в начале 1942 года защищать Родину, оставив 6 детей. В конце 1942 года мать получила известие о том, что муж Цыремпилов в битвах под Сталинградом погиб, храбро сражаясь за Родину. Бадма, как старший сын, начал работать в колхозе, помогая матери растить младших детей. После войны Бадма окончил Баянголскую семилетнюю школу в 1948 году. Он с благодарностью вспоминает свою учительницу по родному языку Лину Лигденовну Дамдинову за привитие любви к бурятскому языку: «Она нам читала статьи из газеты «Буряад-Монгол Унэн». Мы писали иложение из прочитанных газет. Вот почему меня заинтересовала эта газета.

в газете с 1948 года по 1998 год, то есть 50 лет преданно трудился на благо народа. За эти годы он накопил большой опыт в журналистике. Свой опыт и знания корреспондентского труда он передавал молодым, завещал им стать настоящими писателями, правдиво освещать жизнь и труд нашего народа. Послевоенные Цыремпилова Б.Т. много. Они работают в газете, на радио, на телевидении. Среди них редактор газеты «Буряад унэн-Дүхэрнэ» Дашеева Г.Х., семейные супруги Самбяловы, Гомбои Ирина, Дамбариншинов Баир, Жижигов Владимир и Боднев Баир на радио, телевидении, Солбои Аюшеев в Селенгинском районе, Владимир Тулаев в Гуске и т.д. Все эти годы рядом с ним супруга-Екатерина Аюшеевна, верный и надежный спутник жизни, проработавшая более 40 лет в системе МВД почетный ветеран МВД подполковник, до сих пор продолжает трудиться.

Тяга к совершенствованию своего образования привела его в город Улан-Удэ. Преодолев 400 км пешком из Баргузина в сентябре 1948 года Бадма по воле судьбы, не иначе, поступил на работу в редакцию «Буряад унэн». Его встретил редактор Очиров Балдарма Аюшеевич и решил проверить его. Дал ручку и бумагу, и Бадма написал диктант без ошибок, хорошим почерком. Редактор похвалил и принял на работу корректором. В 1950 году Бадма Гибашкевича призывают в армию. Отслужив, он снова поступил в редакцию родной газеты. Одновременно занимается вечернюю среднюю школу, затем поступает в вечернее отделение факультета русского языка и литературы (бурятского отделения не было). Пять лет вечерами учился, а днем работал в газете.

Бадма Гибашкевич принимал активное участие в проведении спортивных соревнований в республике, сам организовывал эстафеты, посвященные родной газете. Длительное время был председателем совета ветеранов войны и труда редакции газет и оказывал им помощь. Бадма Гибашкевич награжден медалью «За доблестный труд в годы Великой Отечественной войны 1941-1945 гг.», медалью «Ветеран труда». За долгую и беззаветно преданную работу в журналистике награжден орденом «За заслуги перед отечеством» 2-й степени, за отличную службу в Вооруженных Силах страны награжден медалью «300 лет тихоокеанского флота», медалью «Маршала Жукова». Есть и юбилейные награды.

После окончания Бурятского педагогического института он становится корреспондентом родной газеты. По заданию редакции ездит по селам, районам, освещая жизнь и события республики. В газете было много очерков о жизни тружеников села. Встречаясь с рабочими, колхозниками, рыбаками, учителями, врачами, спортсменами. Бадма Гибашкевич всегда был тактичным, скромным, общительным, имел подход к человеку и умел брать интервью.

Находясь на пенсии, в год ребенка Бадма Гибашкевич отправил на проведение детского Сурхарбана 1000 рублей. Сын Жаргал и дочь Туяна семейные, имеют высшее образование, работают на благо отечества. Бадма Гибашкевич занимается 5-ю внуками, слушает радио и телевидение. Старейший корреспондент газеты «Буряад унэн» Бато Будасевич Дашиев сказал: «Бадма Гибашкевич всю жизнь добросовестно и творчески работал в «Буряад унэн». Пожалуй, нет корреспондента, 50 лет посвятившего себя родной газете».

Меня всегда поддерживали старшие товарищи, много лет работающие в газете: редактор Лубсанов Д.Б., редактор Цыбулеев Ц.Ц., Очиров П.Р., Цыбенков П.Ц., Данзанов Г.Д., Нимаев М.Н. и другие, вспоминает ветеран. В 1967 году Бурятский Обком партии направляет Цыремпилова Б.Т. на 2-годичную высшую партийную школу в город Ленинград. Успешно окончив партийную школу, он вернулся в свою родную редакцию, стал работать в должности заведующего отдела информации. Правда, было много предложений на другие работы, в частности, секретарь обкома партии А. Бадиев предлагал работу в МВД, другие предлагали в радиокomitee, но Цыремпилов Б.Т. не изменил своей газете. Бадма Гибашкевич проработал

Игнатий ГИШЕЕВ, ветеран войны и педагогического труда.

Цыден-Жан ЖИМБИЕВ, Буряадай арадай уран зохёолшо, Россия Уран зохёолшодой Холбооной секретарь, Россия Федерацийн, Хальмаг болон Буряад республиканыудай соёлой габьяата ажал абуулагша.

«Сагаан үбгэн-2002» гэхэн конкурсно

ЗОХЕОХЫ АЖАЛАЙ ОШОН

Бага зэргэ бүгтынхэй, тиймэ томо бэшэше наа, шадалтай, монсогор бэстэй, нэртэй, һонор, юумые шэнжэлжэ, хайрлажа харанан харасатай хүнэй хотын сэсэрлэгэй хажуугаар Х.Намсараевай нэрэмжэтэ Буряад драмын академическэ театр тээшэ шамдуухан үдэр бүри гэххэжэ ябахыень анхаралтай хүнүүд лаб лэ обёордог байха. Энэмнай хадаа манай республикын үндэһэн соёлдо дуратайшуулда, мүн Байгалай үмэнхи хүдоо шотагуудташье ажануугшадта мэдэжэ, буряад соогоо ехэ хүндэтэй, манай арадай соёл болбосоролой эрхим түлөөлэгшэдэй нэгэн Буряадай, Россин арадай артист Георгий Борисович БУТУХАНОВ мүн гэшэ.

Ашабага, угай, омогой Ангар, Бугдаа үбгэ эсэгнэрэн Үри һадаһан, олоной нэгэн - Нухуу Нуурай шотагай,

Баяндайн Нэрэтэй, түрэтэй хүбүүн.

Арадай зүжэгшэн поворнин 26-да тэгшэ 70 һаһая хүрэхын. Георгий Борисовичай ажабайдалда хоёр түүхэр үнэ хэрэгүүд дабхасалдаба. Эсэгш (театр) ойн баяр хүбүүншын (Г.Б.Бутуханов) ойн баяртай дабхасалдан тудалдаба гэшэ. Энэнь шалтагтай, гүнзгы ехэ удхатай, нэгэ бүхэл, бэе бэешэ таһаршагүй хүйһэн холбоо, хамтын эшэ үндэһэтэй гэхэдэ, зүб, алдуугүй бэшэ гү даа. Тиймэһээ энэһинээ баталан бодомжолходо, манай элитэ нэгэ артистын энэ дэлхэйдэ энэ бэе оложо, Георгий Бутуханов гэжэ нэрэтэй болоһон, байһан ушарын энэ хүбүүншын үйлэнь үри мүн! Тийхэдэ Буряад драмын академическэ театрай түүхэдэ нимэ үлэ байха ёһотой, тудалдаха ёһотой байгаа ха даа. Нимэла удха тугэдээр ушарые гэршэлэнгүй байхын аргагүйл.

Зохеохы ажалай галханууд гэшэ алха (урдажа бандаг саг) дүшэ (ажабайдал бүхыдоо) хоёртой хоорондоһоо сэсэрэн, сасаран, бутаран гаража байдаг. Эдэ ошохоһууд бидэһиние гайхуулдаг, баярлуулдаг, гунитгашье абтаха саг болодог. Георгий Борисович хадаа манай искусствода эгээн нимэ галхануудай нэгэн. Манай баяр, бахархал, шүлэглэмгэ мүнүүдээр хэлэбэл:

Арад зоной сэдхэл, Аррад зоной нэххэл, Аррад зоной хүбүүн.

Актёр Г.Бутуханов 45-дахн театралына ханаяа түрэл театрайнгаа тайзан-шоур талмай дээрэ гаража байһа. Зүжэгшэн эдэ олон жолуудтэ эгэе гоо - 120 рольдо наадаа. Герой бүхэн өөрсэ һонин намтар, бүрын бодомжо, ойлгосо, үгэ, хэрэгүүд... Жэл бүри хэдэн нэгэ рольнууд. Шэнэ роль гэшэ зүжэгшэ, актёр хүнэй бүхы ажабайдалда ехонхидэ үмхэ хилэмэншэһе үдүү хэрэгтэй юумэн болошодогшые ха юм. Юуб гэхэдэ, хото гэдэһэн, эдихэ эдээн хүнэй нургаалһаа, харин зохоохы ажалай шүлэһэн болбол хүнше үдэр һүшигүй, ошожо өрхөхэдэ, зүүдэндэһини амар заяа үзүүдэггүй, һанаа бодол эзэлжэ, татажа байдаг юумэн шуу.

Зүрхэ сэдхэлдэ тааруу, һонирхолтой рольдо хүртэхэ гэшэ артистын аза жаргал. Гэхэтэй хамга ямаршые роль хадаа тэрэһиние гүйсэдхэжэ шадаха бэлнэй талаар тааруу актёрто үндэһэдэг. Геройн роль

(гол, юрыншые илгаагүй) тэрэһиние наадаха зүжэгшэн хоёр бэе бэстэе тааруу харилсаатай байха ёһотой. Тийнхэ гитэртээ гол роль наадаха артиста ехэ эригтэнүүдэн табигдадаг байһаншын мэдэжэ.

Академическэ театраймнай ойн баярта зориулагдажа харуулагдаһан хоёр зүжэгүүдэн хошулананш гол рольнуудта Г.Б.Бутуханов ойн. Энэ ехэ анхармаар гэршэ. Баярай түрүүшын үдэр Б.Гавриловай «Чингис хаан» гэхэн олониие гайхуулаһан, хүлгүүдхэн зүжэг харуулагдаа. Манай ээрэн 2-дохи мянгада сууда гарагшын ролние 3 актёр гүйсэдхэнэ. Наһажаал хаан - Г.Бутуханов. Минин һанамжаар, Георгий Борисовичай байгуулаһан образ эгээн үнэһиншэ, тодо. Актёр Бутуханов гадаада талаараа бидэндэ дадал, мэдэжэ Богдо Чингисэй дүрэ зурагуудта ади. Хүдэлсэ, ябасань яаралгүй - дэлхэйн хахадые эзэлһэн хүн юу яараха, мэдэхэ юм, ёһото эээн гэшэ ааб даа. Олон гүрэнүүдые мэдэхэ оруулаһан хаан сэсэн, мэргэн. Чингис хаан - Г.Бутуханов нигэжэ хэлэнг.

Танай һүүдэ эрһэн зон худал хуурмаган хүсоор хоорондоо хөмөрөө үүсхэжэ, минин байгуулаһан агууехэ энэ нэгэдэһе һандарган, үнэһэн тоборог болгожо үрхирүүл-жэрхёогүй һааны, һайн юм һэн. Энэла минин һанаа зобоһоо.

Түүхэтэ шоур, түүхэтэ ажал ябуулагша, зохоохы ажалтанай тоб, ялас гэмэ, хурса образ. Х.Намсараевай нэрэмжэтэ Буряад драмын театрта байгуулагдаһан эрхим образуудай нэгэн - Богдо Чингис хааншине наадаһан Г.Б.Бутухановта Монгол гүрэнэй «Чингис хаанай одон» гэхэн орден һөдөндө барюулагдаа. Энэ - артистын ажалан үндэр сэгнэлтэ. Мүн Георгий Борисович «Хүндэ-дэлэи Тэмдэг» ордентон, бусадһие олон эхэ ороһоншоо медальнуудаар шагнагдаһан.

Булат Гавриловай бэшэһэн энэ зүжэг үни холын түүхэдэ зориулагдаһаншые һаа, мүнөө дэлхэйн дээрэ боложо байгаа үйлэ хэрэгүүдтэ хабаатан гээд бодоноб. Дайн дажаргүй, эбтэй эстэй ажанууха гэшэ хэ-нэйшые эрмэлзэл. Гэхэ зуура саашадаа хайһан гэжэ байха дэлхэй бэ?.. Эндэ паһатан Богдо Чингисэй үгэнүүд ухаанда ороно: «Энэла минин һанаа зобоһоо». Эдэ үгэнүүдые бүхоор хадуужа абаха ябадалдмин, арадан артист Г.Б.Бутухановай үүрэг ехэ.

Даша-Рабдан ДАМБАЕВ, журналист.

На конкурс "Баатар Мэргэн-2002"

НЕ ОСТАНАВЛИВАТЬСЯ НА ДОСТИГНУТОМ

Многokратный чемпион республики, победитель и призер российских, все-союзных и международных турниров Жамсо ДАШИЕВ 18-летним юношей, в 1989 году выполнил норматив мастера спорта СССР.

Он родился в 1971 году в с. Сосновоозерск Еравнинского района, в семье Будодармы Мункуевича Дашиева и Федосьи Содномовны Жигмитовой, десятым сыном. А всего в семье Дашиевых было 13 детей. И неудивительно, что Жамсо, выросший в большой и дружной семье всегда отличался трудолюбием, ответственностью за младших и за проделанную работу.

Отец работал табунщиком, затем чабаном до выхода на пенсию и самые яркие воспоминания детства Жамсо связаны с тем временем. В 13 лет он удивил многих, овладев стригальной машиной. По "оренбургскому методу" стриг в день до 100 овец. Получал за работу призы, деньги и все до копейки отдавал матери Федосье Содномовне. В бесконечных заботах и хлопотах прошла ее жизнь. А Жамсо преуспевал и в школе, учеба давалась ему легко, любил играть в волейбол, футбол, теннис. Но борьбу он полюбил сразу, и на всю жизнь.

Первые уроки борцовского мастерства ему преподавал его старший брат Цыдыл, часто показывая приемы вольной борьбы. Смышленый Жамсо схватывал на лету все его советы и начав посещать секцию борьбы у тренера Николая Герасимовича Матвеева, всерьез увлекся тренировками и соревнованиями. Всегда, будучи лидером, сверстников Жамсо и в спорте начал занимать призовые места. В 8

классе по рекомендации тренера Н. Матвеева его отправляют в Улан-Удэ, в школу-интернат № 2. Молодой тренер Виктор Мункожапович Абушеев создал специальную спортивную группу из числа юных, талантливых борцов. И благодаря своей счастливой звезде, в среде, где были все условия для будущего чемпиона, под чутким руководством В.М. Абушеева и В.М. Бумбошкина, которые увидели в нем эту искру таланта, он сумел достичь своих высот.

В разговоре со мной, в его уютной квартире, под щебет дочери Сарюны и сына Сампила, мы рассматриваем грамоты прошлых лет и Жамсо признался, что самым дорогим для него является первая грамота, которую получил в 10 лет, когда боролся в весе 26 кг.

Боролся он много и успешно до 1993 года, объездил всю Бурятию в школьные годы, а взрослых - почти всю Россию. Под давлением врачей, запретившим ему тренироваться, пришлось оставить большой спорт.

Для еравнинской детворы большая честь участвовать в

турнирах имени Жамсо Дашиева, которые Аваж организовал МСУ Еравнинского района в 2000 г. Турниры стали традиционными. Глава МСУ Байн Гончикжамсуев Жигжитов - человек, большой душой за молодое поколение, поддерживающий спорт, здоровый образ жизни и в особенности борьбу.

На турнир, который прошёл в Еравне 12-13 октября 2002 года МСУ подарил ДЮСШ борцовский финский ковёр стоимостью 173 тысячи рублей.

И я рада, что была свидетелем встречи Жамсо со своей малой родиной, видела с какой радостью и гордостью встречали его и стар и млад.

Сейчас Жамсо - городской житель, купил квартиру, обустроил. С женой Сампил Баторовной занимается семейным бизнесом, дела идут неплохо. Дети учатся в гимназии, Сарюна в третьем классе, Сампил - во втором. Часто он выступает спонсором многих борцовских батальонов в Улан-Удэ, в республике и в Еравне. Вот и недавно, на турнире имени Махутова, подарил, в качестве приза, цветной телевизор кияжэ гинцу, мастеру спорта Содному Будожопову.

Жамсо в этом году поступил в Российскую академию государственной службы при Президенте РФ. Он верит себе: не останавливаться, учиться, углублять свои знания.

Мне бы хотелось, чтобы Бурятия было больше похоже на Жамсо Будодармаевича Дашиева, человека, с широкой душой и щедрым сердцем.

Майя БАЗАРОВА

«Гуа сэсэн хатан - 2002» гэхэн конкурсно

ЗОНОЙ ТҮЛӨӨ ОРОЛДОҮОН ЗОЛТОЙ

1934 ондо Мария Григорьевна КАЛМЫКОВА Улаан-Удын паровоз, вагон бүтээдэг заводой Постышевой нэрэмжэтэ ФЗУ дүүргэд, токарь мэргэжэлтэй болоһон юм.

Хоёр жэл шахуу токареор хүдэлжэ байгараа мастер болоһон намтартай. Тус предриятини эгээл томо котельны цехтэ мастераар хүдэлжэ байгаа. 1942 оной январь һарада Хяагтын районон Ехэ Хүдэрини МТС-тэ парткомой начальнигай орлогшоор элгээгдэһэн байна. Тэрэ үедэ 25 һаһатай Мария Григорьевна партини гшүүн байһан юм. Түрүүшын үдэрһөө залуу басаган олоншгыһ ажалда шуналтаһаар хам орожо, энэ хэрэгтэ яһала һанш урагшатай хүдэлжэ байгаа.

1943 ондо МТС-эй полиготделье болоулаһан байна. Тэрэһини һүүдэ партини Хяагтын, Торини райкомуудан эмхидхэлэй таһагуудые дааһаар хүдэлөө.

1945 ондо партини обкомой эмхидхэлэй таһагта инструктор, 1950 онһоо 1953 он болотор Улаан-Удын горкомой эмхидхэлэй таһагые дааһаар хүдэлһэн намтартай. Мэргэжэлэ дэһшэлүүлхын тула Улаан-Удын партиниа нургууан дүүргэ һэн.

Харюусалгатаан аад, бэрхэлтэйшые, хүндэтэйшые участогуудан нэгэн болохо Октябрьска районной гүйсэдхэхэ комитэдэн түрүүлэгшээр Мария Григорьевна Калмыкова эгэе арбан жэл соо хүдэлжэ гараа. Тус район - Улаан-Удэ город соогоо эгээл залуунь, томонь болоно. Мария Григорьевна партиниа хүд амьридо үни удаан хүдэлжэ, хүнүүдтэй хоорондоо дүршэлтэй, хүн зоной сэдхэлэй үбшэһиние ойлгожо һураһан - нимэ хүн совет засагай гүйсэдхэхы, эмхидхэхэ зургаанда хүтэлбэрлэхы ажалда ороһон байна.

Октябрьска район - тааруу газартай. Зүүлжээ Тальцы хүртэтэр, баруулажа Саянта хүртэтэр байһан тосхонууд энэ райондо ороно. Эдэ тосхонуудта ажа-һуудалай эрилтэ хэрэгэмжэ урдань муугаар хангадаг байһаншине эли. Эдэла тосхонуудһаа гөмдөл, дохёонууд ходо ородог байһан юм. Тиймэһээ районной гүйсэдхэхэ комитет энээндэ ехэ һанааа табилан байгаа. Үдэн урда бэсэр ябахада, городой байдаг һэн. Эндэ эдэб яһаар баригдаһан горын бодомж гэрнүүд байдаг һэмшай. Харин мүнөө Үдэн шэнэ район бодонхой. В.Герешковагай нэрэмжэтэ үйлэ, трамвай ябана. Октябрьска район барилганы индустригай, - гээд, Мария Григорьевна Калмыкова хооронгоо үргэлжэлүүлэн хэлээ һэн.

Партини болон ажалай ветерангай энгэр дээгүүр турын дээдэ хайра зургаан медальнууд яларна. Тиймэһээ энэ хүмнай РСФСР-эй тусхайта пенсионер.

С.БАА...

ПРОГРАММА ТЕЛЕПЕРЕДАЧ

Понедельник, 25

ПЕРВЫЙ КАНАЛ

Телеканал "Доброе утро"
Новости
Х/ф "Маленькая принцесса"
"Фабрика звезд"
Детский сериал "Твинисы"

РОССИЯ

Утро Бурятии
10.45 "Доброе утро, Россия!"

10.45 Х/ф "Пришельцы"
12.45 ВЕСТИ. ДЕЖУРНАЯ ЧАСТЬ
13.00 ВЕСТИ
13.20 Ток-шоу "Цена успеха"

БГТРК

19.20 Урок бурятского языка
19.35 "Белый месяц" представляет
"Р песне - душа народа"

РОССИЯ

22.55 Т/с "Нина. Расплата за любовь"
00.00 Т/с "Марш Турецкого-3. Имеются человеческие жертвы"

"Художник не должен управлять государством"
02.45 "Синемания"
03.15 "Дорожный патруль"

Тивиком

07.00 "Школьное ТР"
07.30 "Лоск", "Гороскоп" Погода
08.00 Fox Kids на REN TV. Т/с "Черепашки ниндзя: новая мутация"

Ариг Ус

08.00 Новости. Погода
08.30 Формула успеха
08.40 Публичные люди

09.15 Жизнь без риска
09.20 "Хвост кометы": Яак Йола
10.10 Завтрак с С Соловьевым
10.45 Ене закона
11.15 Земля - воздух

Перерыв до 17.00

17.00 Новости
17.25 Публичные люди
17.50 Победоносный голос верующего
18.20 Муз. подарок
18.50 М/ф "День рождения кота Леопольда"

СГС - БАЙКАЛ

17.00 Т/с "Пляжный патруль"
18.00 Т/с "Друзья"
18.30 Комедийный клуб "Полшестого"

20.30 Детали. Жизнь в подробностях
21.00 Т/с "Агентство НЛС", многосер. худ. фильм
22.00 Кино на СТС: "Чудеса науки"

НТВ

07.40 Утро Бурятии
08.00 "Сегодня"
08.10 Утро на НТР
08.30 "Сегодня"

ОТДЕЛ РЕКЛАМЫ • 21-62-62 •

Вторник, 26

ПЕРВЫЙ КАНАЛ

Телеканал "Доброе утро"
Новости
"Семейные узы". Сериал
Независимое расследование

РОССИЯ

07.40 Утро Бурятии
08.00 - 10.45 "Доброе утро, Россия!"
10.45 Т/с "Нина. Расплата за любовь"

БГТРК

19.20 Улгур
19.45 Бурятфармация: проблемы мужского здоровья
19.50 Дефиле от салона "Италмода"

22.45 Прогноз погоды и рек-тайм

РОССИЯ

22.55 Т/с "Нина. Расплата за любовь"
00.00 Т/с "Марш Турецкого-3. Имеются человеческие жертвы"

Тивиком

07.00 "Сейчас". Погода. Гороскоп
07.30 "Лоск"
08.00 Fox Kids на REN TV. Т/с "Черепашки ниндзя: новая мутация"

Ариг Ус

08.00 Грани
08.25 Есть мнение

08.30 Восточный экспресс
08.45 Спорт. Погода
08.55 Жизнь без риска
09.00 Формула успеха
09.10 М/с "Гарфилд и его друзья", 77 с.

17.00 Новости
17.25 Публичные люди
17.45 Победоносный голос верующего
18.15 Музыкальный подарок
18.45 Рыбий свеж

СГС - БАЙКАЛ

17.00 Т/с "Пляжный патруль"
18.00 Т/с "Друзья"
18.30 Комедийный клуб "Полшестого"

21.00 Т/с "Агентство НЛС"
22.00 Кино на СТС: "Денежный поезд"

НТВ

07.40 Утро Бурятии
08.00 "Сегодня"
08.10 Утро на НТР
08.30 "Сегодня"

завод "Эмальпосуда"
Предлагаем в широком ассортименте эмальрованную посуду
Баки, ведра, кастрюли, супницы, позницы, чайники, тазы, миски, кружки, банки, наборы

ОПТОВО-РОЗНИЧНЫЙ ЦЕНТР «БАЙКАЛ»
Цены действительны с 21 по 28 ноября.
Бельевой трикотаж (детск., взросл.), г. Москва (низкие цены)
Колготки х/б, г. Москва, г. Смоленск 58 руб.

Среда, 27

ПЕРВЫЙ КАНАЛ

07.00 Телеканал "Доброе утро"
10.00 Новости
10.15 "Семейные узы". Сериал
11.10 "Лубянка". "Гений разведки". Фильм Т-й
11.55 "Ералаш"
12.05 "Фабрика звезд"
12.35 Дисней-клуб: "Ллойд в космосе"
13.00 Новости
13.15 Х/ф "Морской характер"
15.10 "Ералаш"
15.30 Телеканал "Новый день". "Новые чудеса света. На пути всемирного потопы"
16.00 Новости
16.15 "Фабрика звезд"
16.50 Т/с "Клетка". 2-я серия
18.00 "Большая стирка"
19.00 Вечерние новости
19.20 Смехоланорама Евгения Петросяна
20.00 "Семейные узы". Сериал
21.00 "Русская рулетка"
22.00 Время
22.40 Т/с "Клетка". 3-я серия
23.45 "Форс-мажор"
00.30 "Фабрика звезд"
01.00 Ночное "Время"
01.20 Телеканал "Новый день". "Гении и злодеи"
01.50 "Апология"
02.20 Телеканал "Новый день". Формула власти. Президент Эстонии
02.50 "Апология"

РОССИЯ

07.40 Утро Бурятии
08.00 -10.45 "Доброе утро, Россия!"
10.45 Т/с "Нина. Расплата за любовь"
11.50 Т/с "Марш Турецкого-3. Имеются человеческие жертвы"
12.45 ВЕСТИ. ДЕЖУРНАЯ ЧАСТЬ
13.00 ВЕСТИ
13.20 Ток-шоу "Цена успеха"
14.15 "Комиссар Рекс". Т/с
15.15 "Экспертиза"

15.30 "Москва-Минск"
15.45 ВЕСТИ-МОСКВА
16.00 ВЕСТИ
16.20 "Что хочет женщина". Ток-шоу с Кларой Новиковой и Еленой Яковлевой
17.20 Т/с "Секретный фарватер"
18.45 ВЕСТИ. ДЕЖУРНАЯ ЧАСТЬ
19.00 ВЕСТИ

БГТРК

19.20 Детское время. "Бамбахай". Р Народном Хурале Бурятии. Парламентарии в Аларском районе
19.55 Гороскоп
20.00 Т/с "Байгал". Инф. программа
20.15 Прогноз погоды и рек-тайм
20.20 Спорт. программа "Тамир"
20.40 "Толи". Проблемы бурятского языка. Прямой эфир
21.15 Спокойной ночи, малыши!
21.30 Республиканские новости
21.50 Прогноз погоды и рек-тайм
21.55 Зурхай
22.00 Вести
22.35 "Вести - Бурятия"
22.45 Прогноз погоды и рек-тайм

РОССИЯ

22.55 Т/с "Нина. Расплата за любовь"
00.00 Т/с "Марш Турецкого-3. Оборотень"
01.00 Ток-шоу "Вести +"
01.30 ВЕСТИ. ДЕЖУРНАЯ ЧАСТЬ
01.45 Х/ф "Утреннее шоссе"
03.30 "Дорожный патруль"

ГИВИКОМ

07.00 "Сейчас". Погода. Гороскоп
07.30 "Лоск"
08.00 Fox Kids на REN TV. Т/с "Черепашки ниндзя: новая мутация"
08.30 Fox Kids на REN TV. М/с "Джим Баттон"
09.00 Fox Kids на REN TV. М/с "Человек-паук"
09.30 "Большие деньги"
10.30 "24"
10.45 Погода
10.50 Х/ф "Доспехи бога"
13.00 "Лоск". Гороскоп. Погода
13.30 Т/с "Яго, темная страсть"
14.30 "24"
14.45 Погода

14.50 "Такая профессия"
15.20 Т/с "NEXT-2"
16.35 Fox Kids на REN TV. М/с "Человек-паук"
17.05 Fox Kids на REN TV. М/с "Джим Баттон"
17.35 Fox Kids на REN TV. Т/с "Черепашки Ниндзя: новая мутация"
18.05 Fox Kids на REN TV. М/с "Мир Бобби"

18.25 "Муз. поздравления"
18.50 Ток-шоу "Семейные страсти"
20.00 "Сейчас". Погода. Гороскоп
20.30 "Лоск"
20.55 Т/с "Сипсоны"
21.20 Телесериал "NEXT-2"
22.30 "Сейчас". Погода. Гороскоп. "Лоск"
23.00 Боевик "Доспехи бога-2"
01.25 "24"
01.50 "Иллюзион". Мелодрама "Плоть и дьявол"

АРИГ УС

08.00 Грани
08.25 Есть мнение
08.30 Восточный экспресс. Погода
08.45 Спорт
08.50 Жизнь без риска
08.55 Формула успеха
09.05 М/с "Гарфиди и его друзья", 78 с.
09.30 Сто чудес света: "История приливов"
10.30 Без протокола
11.25 Т/с "Направляясь на юг", 16 с.
12.30 Новости
12.35 Паутина
12.45 Новости
12.50 Тушите свет
13.00 Новости. Спорт. Погода
13.15 Т. Догилева в х/ф "Безбилетная пассажирка"
Перерыв до 17.00
17.00 Новости
17.25 Публичные люди
17.45 Победоносный голос верующего
18.15 Музыкальный подарок
18.40 Высший свет
18.55 "Один день" с К. Набутовым
19.30 Т/с "Энн из поместья "Зеленые крыши", 19 с.
20.00 ТК "Ариг Ус" представляет:

"Будни"
20.30 Жизнь без риска
20.35 Восточный экспресс. Погода
20.50 Формула успеха
21.00 Т/с "Порода", 2 с.
22.10 То, что надо
22.20 Тушите свет
22.40 Х/ф "Два капитана", 5 с.
23.45 Восточный экспресс. Погода
00.00 Новости
00.30 Вне закона

СТС - БАЙКАЛ

17.00 Т/с "Пляжный патруль"
18.00 Т/с "Друзья"
18.30 Комедийный клуб "Полшестого" представляет "33 квадратных метра"
19.00 Ток-шоу "Девичьи слезы"
20.00 "Осторожно, модерн-2"
20.30 Детали. Жизнь в подробностях.
21.00 Т/с "Агентство НЛС"
22.00 Кино на СТС: "Крепость"

НТВ

07.40 Утро Бурятии
08.00 "Сегодня"
08.10 Утро на НТР
08.30 "Сегодня"
08.35 Утро на НТР
09.00 "Сегодня"
09.10 Утро на НТР

09.30 "Сегодня"
09.40 Утро на НТР
09.50 Сериал "Клан Сопрано"
10.50 Погода на завтра
11.00 "Сегодня утром"
11.20 Док. драма "Преступление и наказание"

12.00 "Сегодня"
12.05 "Шоу Елены Степаненко"
13.00 "Сегодня"
13.05 Х/ф "Два капитана", 4 серия
14.40 Криминал
15.00, 16.00, 17.00 "Сегодня"
15.05 Т/с "Третий лишний"
15.40 Детектив "Она написала убийство"

16.45 Любить по-русски. Ток-шоу "Принцип домино"
18.00, 19.00 "Сегодня"
18.05 Сериал "На углу, у Патриарших-2"
19.20 "Чистосердечное признание"
20.00 "Сегодня"
20.35 Детектив "Прощальное гастроль "Артиста"
22.15 Док. драма "Преступление и наказание"
23.00 "Сегодня вечером"
23.35 Сериал "Третий лишний"
00.10 "Крот-2". Детектив
01.15 Гордон
02.20 "Дневник Лиги чемпионов"
03.05 Окончание трансляции

ПРОДАЕМ ООО "ВИЗОР"
ПИЛОРАМЫ ЛЕНТОЧНЫЕ ГОРИЗОНТАЛЬНЫЕ
ПИЛОМАТЕРИАЛ
ЭЛЕКТРОДВИГАТЕЛИ
ЗАКУПАЕМ ЛОМ ЧЕРНЫХ И ЦВЕТНЫХ МЕТАЛЛОВ
СДАЕМ СЫЛДАННЫЕ ПОМЕЩЕНИЯ
ТРЕБУЮТСЯ РАБОЧНЕ НА ЛЕНТОЧНУЮ ПИЛОРАМУ
Адрес: ул. Накалова, 2а.
26-29-23 26-10-66

ОТДЕЛ РЕКЛАМЫ 21-62-62

Четверг, 28

ПЕРВЫЙ КАНАЛ

07.00 Телеканал "Доброе утро"
10.00 Новости
10.15 "Семейные узы". Сериал
11.10 "Форс-мажор"
11.50 "Ералаш"
12.05 "Фабрика звезд"
12.35 Дисней-клуб: "Черный плащ"
13.00 Новости
13.15 Х/ф "Сентиментальный роман"
15.10 "Ералаш"
15.30 Телеканал "Новый день". "Гении и злодеи"
16.00 Новости
16.15 "Фабрика звезд"
16.50 Т/с "Клетка". 3-я серия
18.00 "Большая стирка"
19.00 Вечерние новости
19.20 "Сами с усами"
20.00 "Семейные узы". Сериал
21.00 "Слабое звено"
22.00 Время
22.40 Т/с "Клетка". 4 с., закл.
23.45 Человек и закон
00.30 "Фабрика звезд"

01.00 Ночное "Время"
01.20 Телеканал "Новый день". "Русский экстрим"
01.50 "Апология"
02.20 Телеканал "Новый день". "Цивилизация"
02.50 "Апология"

РОССИЯ

07.40 Утро Бурятии
08.00 -10.45 "Доброе утро, Россия!"
10.45 Т/с "Нина. Расплата за любовь"
11.50 Т/с "Марш Турецкого-3. Оборотень"
12.45 ВЕСТИ. ДЕЖУРНАЯ ЧАСТЬ
13.00 ВЕСТИ
13.20 Ток-шоу "Цена успеха"
14.15 "Комиссар Рекс". Т/с
15.15 "Экспертиза"
15.30 "Рся Россия"
15.45 ВЕСТИ-МОСКВА
16.00 ВЕСТИ
16.20 "Что хочет женщина". Ток-шоу с Кларой Новиковой и Еленой Яковлевой
17.20 Х/ф "Секретный фарватер"
18.45 ВЕСТИ. ДЕЖУРНАЯ ЧАСТЬ
19.00 ВЕСТИ

БГТРК

19.20 Детское время. "3,4..."

19.40 Точка зрения Жириновского
19.55 Гороскоп
20.00 "Байгал". Инф. программа
20.15 Прогноз погоды и рек-тайм
20.20 "Твой шанс". Интерактивное шоу
20.30 "Тайзан"
20.55 Будьте здоровы
21.30 Республиканские новости
21.50 Прогноз погоды и рек-тайм
21.55 Зурхай
22.00 Вести
22.35 "Вести - Бурятия"
22.45 Прогноз погоды и рек-тайм

РОССИЯ

22.55 Т/с "Нина. Расплата за любовь"
00.00 Т/с "Марш Турецкого-3. Оборотень"
01.00 Ток-шоу "Вести +"
01.30 ВЕСТИ. ДЕЖУРНАЯ ЧАСТЬ
01.45 Х/ф "Проклятие нефритового скорпиона" (США)
03.45 "Дорожный патруль"

ГИВИКОМ

07.00 "Сейчас". Погода. Гороскоп
07.30 "Лоск"
07.40 "Ищу семью"
08.00 Fox Kids на REN TV. Т/с "Черепашки ниндзя: новая мутация"
08.30 Fox Kids на REN TV. М/с "Джим Баттон"
09.00 Fox Kids на REN TV. М/с "Человек-паук"
09.30 "Большие деньги"
10.30 "24"
10.45 Погода
10.50 "Команда", "черная" комедия
13.00 "Лоск". Гороскоп. Погода
13.30 Т/с "Яго, темная страсть"
14.30 "24"
14.45 Погода
14.50 "Очевидец"
15.20 Т/с "NEXT-2"
16.35 Fox Kids на REN TV. М/с "Человек-паук"
17.05 Fox Kids на REN TV. М/с "Джим Баттон"
17.35 Fox Kids на REN TV. Т/с

"Черепашки ниндзя: новая мутация"
18.05 Fox Kids на REN TV. М/с "Мир Бобби"
18.25 "Муз. поздравления"
18.50 Ток-шоу "Семейные страсти"
19.55 "Лоск"
20.00 "Сейчас". Погода. Гороскоп
20.20 "Радар-спорт"
20.55 "Симпсоны"
21.20 Телесериал "NEXT-2"
22.30 "Сейчас". Погода. Гороскоп. "Лоск"
23.00 Триллер "Алмазы шаха"
01.20 "24"
02.05 "Иллюзион". "Капитан Гораций"

АРИГ УС

08.00 Грани
08.25 Есть мнение
08.30 Восточный экспресс. Погода
08.45 Спорт. Погода
08.55 Жизнь без риска
09.00 Формула успеха
09.10 М/с "Гарфиди и его друзья"
09.35 Сто чудес света: "Страна гризиди"
10.35 Без протокола
11.25 Т/с "Направляясь на юг", 17 с.
12.30 Забытый полк
13.25 Х/ф "Отчий дом"
Перерыв до 17.00
17.00 Состав преступлений
17.15 Публичные люди
17.40 Победоносный голос верующего
18.10 Музыкальный подарок
18.40 Высший свет
18.55 Бизнес-экспресс
19.10 Т/с "Энн из поместья "Зеленые крыши", 20 с.
19.40 К 10-летию ТК "Ариг Ус": "Прекрасное далеко" (2001 г.)
20.00 Новости
20.25 Жизнь без риска
20.30 Восточный экспресс. Погода
20.45 Формула успеха
20.55 Т/с "Порода", 3 с.
22.00 Тушите свет
22.15 Х/ф "Два капитана", 6 с.
23.30 Восточный экспресс. Погода
23.45 Смотрите, кто пришел
00.00 Новости
00.30 Однокашники

СТС - БАЙКАЛ

17.00 Т/с "Пляжный патруль"
18.00 Т/с "Друзья"
18.30 "33 квадратных метра"
19.00 Ток-шоу "Девичьи слезы"
20.00 "Осторожно, модерн-2"
20.30 "MUSIC CLUB"
21.00 Т/с "Агентство НЛС"
22.00 Х/ф "Ройны будущего"

НТВ

07.40 Утро Бурятии
08.00 "Сегодня"
08.10 Утро на НТР
08.30 "Сегодня"
08.35 Утро на НТР
09.00 "Сегодня"
09.10 Утро на НТР
09.30 "Сегодня"
09.40 Утро на НТР
09.55 "Скорая помощь-5" (США)
10.50 Погода на завтра
11.00 "Сегодня утром"
11.20 "Чистосердечное признание"
12.00 "Сегодня"
12.05 "Квартирный вопрос. Гости в оранжевых тонах"
13.00 "Сегодня"
13.05 Х/ф "Два капитана", 5 с.
14.40 Криминал
15.00, 16.00, 17.00 "Сегодня"
15.05 Т/с "Третий лишний"
15.40 Детектив "Она написала убийство"
16.45 Правильно ли мы говорим? Ток-шоу "Принцип домино"
18.00, 19.00 "Сегодня"
18.05 Сериал "На углу, у Патриарших-2"
19.20 "Национальная безопасность. Как отравили Кубань". Расследование НТР.
20.00 "Сегодня"
20.40 Х/ф "Тяжелые деньги"
23.00 "Сегодня вечером"
23.40 Футбол. Лига чемпионов "Рома" (Италия) - "Арсенал" (Англия)
01.45 Гордон
02.40 "Кома"
03.15 "Дневник Лиги чемпионов"

Advertisement for OAO "Ulan-Udansk Instrumental Production Union" featuring winter clothing. Includes text: "Магазин «Промышленные товары» Новое поступление зимней одежды: - дубленки детские и подростковые (производства Турции); - куртки мужские типа «пилот» (овчина, х/б покрытие); - санки. Отличное качество, приемлемые цены. Обращаться: 670034, г. Улан-Удэ, ул. Хоца Намсараева, 7. Тел.: 44-69-73, факс: 44-88-17, E-mail: uupre@burnet.ru"

Пятница, 29

ПЕРВЫЙ КАНАЛ

Телеканал "Доброе утро"
Новости
"Семейные узы". Сериал
Человек и закон
"Брава"

"РОССИЯ"

Утро Бурятии
"10.45" "Доброе утро, Россия!"
Т/с "Нина. Расплата за любовь"

21.00 "Ваше право". Ответы на вопросы
21.15 Спокойной ночи, малыши!
21.30 Республиканские новости

"РОССИЯ"

22.50 Клуб "Театр+ТР". Калустник "Мой друг
Григорий Горин"

Тивиком

07.00 "Сейчас". Погода. Гороскоп. "Лоск"
07.30 "Радар-спорт"
08.00 Fox Kids на REN TV. Т/с "Черепашки
ниinja: новая мутация"

Ариг Ус

08.00 Грани
08.25 ЕСТЬ МЯСНОЕ
08.30 Восточный экспресс. Погода

Я ВСЕ-ТАКИ СТАЛА СТРОЙНОЙ

Рассказать о своих злоключениях побудило меня то, что я часто вижу на улице очень полных
людей и перестаю недоумевать, как можно так относиться к своему здоровью. Нет, я не сторонница
«тощих ребер», но бесформенное тело, жировые крылышки на боках или отвисший живот. Я не без
ужаса вспоминаю, что два года назад и я сама была такой.

Консультация и запись на лечение по телефону: 65-30-11.
Часы работы: с 11.00 до 18.00 часов, кроме воскресенья.
Адрес: ул. Модоогова, 1, детская городская больница №2. Аллергоцентр, 2 этаж.
Сеансы с 28 ноября по 2 декабря 2002 г.

12.30 Новости
12.35 Паутина
12.45 Новости
12.50 Тухиле свет
13.00 Новости. Погода. Спорт
13.15 Х/ф "Мистер Голконг"

СТС - БАЙКАЛ

17.00 Т/с "Пляжный патруль"
18.00 Т/с "Друзья"
18.30 Комедийный клуб "Полшестого"

НТВ

07.40 Утро Бурятии
08.00 "Сегодня"
08.10 Утро на НТВ
08.30 "Сегодня"

09.30 "Сегодня"
09.40 Утро на НТВ
09.55 "Скорая помощь-5" (США)
10.50 Погода на завтра

ОТДЕЛ РЕКЛАМЫ • 21-62-62 • ОТДЕЛ РЕКЛАМЫ •

Суббота, 30

ПЕРВЫЙ КАНАЛ

08.00 Новости
08.10 Т/с "Флиппер"
08.20 М/ф "Фунтик и огурцы"
08.30 Играй, гармонь любимая!

15.50 "Р мире животных"
16.35 Спасатели. Экстренный вызов
17.05 Х/ф "Копи царя Соломона"

"РОССИЯ"

08.25 Х/ф "Включите северное сияние"
1972 г.
09.40 "Студия "Здоровье"

15.10 "Клуб сенаторов"
16.00 РЕСТИ
16.20 Х/ф "Тайна записной книжки"

БГТРК

18.00 "Шепот Земли и молчание
Неба", из цикла "Люди XXI века"

"РОССИЯ"

20.00 "Комната смеха"
20.50 ПО ВАШИМ ПРОСЬБАМ.
Сергей Безруков, Николай Еременко-м.

Тивиком

08.00 "Лоск". "Сейчас". Погода
08.30 Д/ф "Дикая планета". "Кошачий
след"

17.45 Fox Kids на REN TV. М/с
"Непобедимый Спаидермен"

Ариг Ус

09.00 Новости. Спорт. Погода
09.45 М/с "Гарфилд и его друзья"
10.10 Формула успеха

СТС - БАЙКАЛ

09.00 Т/с "Зак и секретные материалы"
09.30 Программа мультфильмов.
Джуниор. Детский блок

13.30 Х/ф "Роздушная тюрьма"
16.00 "Медовый месяц"
17.00 Ток-шоу Вячеслава Петкуна
"МUSIC CLUB"

НТВ

09.00 "Сегодня"
09.05 Детское утро на НТВ.
"Полундра", 1 серия

Актив и К
1. Соки, нектары и напитки;
2. Специи и приправы „Premier“;
3. Сухари, вафли;
4. Соль помола № 1, 2, 3;
5. Соль-лизунец;
6. Подсолнечное масло „Слобода“.

Воскресенье, 1

ПЕРВЫЙ КАНАЛ

08.00 Новости
08.10 Т/с "Флиппер"
09.00 М/ф "Летучий корабль"
09.20 Армейский магазин
09.45 Дисней-клуб: "Тимон и Пумба"

10.10 Док-шоу
11.00 Новости
11.10 "Непугуевы заметки"
11.30 Пока все дома
12.05 "Эластелин вкуса"
13.00 Олег Борисов в комедии "За двумя зайцами"

14.30 Дисней-клуб: "Утиные истории"
15.00 Новости (с субтитрами)
15.15 Умницы и умники
15.40 "Клуб путешественников"
16.25 Спасатели. Экстренный вызов
16.55 "Большие родители". Иван Прохоров

"РОССИЯ"

08.20 Х/ф "Они встретились в пути". 1957 г.
09.45 "Дракоша и компания". Детский сериал
10.10 "Русское лото"
11.00 Всероссийская лотерея "ТР Бинго шоу"

БТРК

11.35 "Сагай суурян" Информационно-аналитическая программа
11.50 Рек-тайм - время Вашей рекламы!
11.55 Ректор

"РОССИЯ"

12.15 "Утренняя почта"
12.50 "Городок". Дайджест
13.20 ПАРАД КОМЕДИЙ. Жан Рено и Кристиан Клавье в приключенческом фильме "Пришельцы - 2" (Франция)
15.10 "Парламентский час"
16.00 ВЕСТИ
16.20 "Рокруг света"
17.15 "Диалоги о животных"
18.10 "Моя семья"
19.05 "Аншлаг"
20.00 Комедия "Монахини в бегах" (Религиобритания)
21.50 "Р. Горюхо"
22.00 ВЕСТИ НЕДЕЛИ
23.10 "Специальный корреспондент"
23.35 Владимир Винокур, Клара Новикова и другие в юмористической программе "Парад улыбок"
01.00 Церемония закрытия Недели высокой моды в Москве
02.45 Всемирный День борьбы со СПИДом. Гала-концерт "Жизнь. Миссия. Выполнима"
03.45 "Спорт за неделю"

ГИВИКОМ

08.00 "Лоск". Погода
08.30 Д/ф "Дикая планета": "Зверьиные спасатели"
09.30 Fox Kids на REN TV. М/с "Деннис-непоседа"
10.00 Fox Kids на REN TV. М/с "Флинт - детектив во времени"
10.25 "Миксер"
10.50 М/с "Симпсоны"
11.20 М/с "Симпсоны"
11.50 Т/с "Редьмак"
12.55 Т/с "Тайга"
14.00 "Военная тайна"
14.30 "Лоск". Погода
14.50 "Лотерея АвтоВАЗа"
15.00 Премьера. А.Кравченко "Крест погоны"
16.55 "Мир спорта глазами "Жиллетт"
17.15 "Муз. поздравления"
17.50 Т/с "Ровочка"

18.25 Мультсериал "Непобедимый Спайдермен"
18.55 Школьное ТВ
19.25 "Кино": "Суперагент Ник Фьюри"
21.30 "Лоск". Гороскоп. Погода
22.00 "Тайга" телесериал
23.00 Х/ф "Дежа вю"
01.20 "24"
01.40 "Секретные материалы". Новый сезон
02.40 "Последний холостяк", ток-шоу

АРИГ УС

09.00 Новости. Спорт. Погода
09.45 ТРК "Ариг Ус" представляет "С утра пораньше"
10.15 М. Пуговкин в комедии "У матросов нет вопросов"
11.55 Формула успеха
12.05 Т/с "Тайны Ниро Вульфа": "Слишком много клиентов", 1-2 ч.
14.05 "Бесплатный сыр", программа Р.Шендеровича
14.45 Большая паутина
15.25 Мои сумасшедшие друзья
16.00 Детская развлекательная передача "Страна чудес"
17.25 Благая весть
17.55 "Один день" с К. Набуговым
18.25 Музыкальный подарок
19.00 В нашу гавань заходили корабли
20.00 Формула успеха
20.10 Д. Хэзмэн в детективе "Миссисипи в огне"
22.35 Криминальная Россия: "Крысоловы", 1 с.
23.15 А. Ростоцкий, О. Борисов в х/ф "Прорыв"
01.00 Пестрая лента: Е. Леонов

СТС - БАЙКАЛ

09.00 Т/с "Зак и секретные материалы"
09.30 Программа мультфильмов. Джуниор. Детский блок.
10.00 Лапши - маленький башмачник. М/ф
10.30 Флиппер и Лопака
11.00 Просто Норман
11.30 Пуччини

11.45 Ник и Перри
12.00 "Полшестого"
13.00 Комедия на СТС "Альф"
14.00 Кино на СТС: "Нищий из Беверли Хиллз"
16.00 "Свидание вслепую"
17.00 Скрытая камера
18.00 "MUSIC CLUB"
18.30 "Полшестого"
19.30 Супер-шоу "Последний герой"
20.45 "Убойная сила-3"
22.00 Кино на СТС: "Роскрешая мертвецов"

НТВ

08.15 Детское утро на НТВ: "Голубое дерево"
09.00 "Сегодня"
09.05 Сказка "Каменный цветок"
10.20 Премьера. "Шар удачи"
10.55 Погода на неделю
11.00 "Сегодня"
11.05 Экстремальное шоу "Фактор страха"
12.00 "Сегодня"
12.05 Спартак Мишулин в программе Павла Лобкова "Расчительная жизнь"
12.40 "Вы будете смеяться!"
13.00 "Сегодня"
13.05 "РИЧ-положительные". Профессия-репортер
13.25 "Служба спасения"
14.00 "Сегодня"
14.05 Кристофер Ламберт в боевике "Северная звезда"
15.50 "Ркусные истории"
16.00 "Сегодня"
16.05 Своя игра
17.00 "Сегодня"
17.20 НТВ пред-

ставляет. "Истории охотника за крокодилами", 5 серия
17.50 Концерт с участием Олега Газманова, Ларисы Долиной, Дмитрия Маликова, Александра Буйнова
18.00 "Сегодня"
18.05 Продолжение концерта
19.00 "Сегодня"
19.05 "Новейшая история". Кино для Гитлера. Подлинная история Лены Рифенштал
19.55 Детектив "ЮККА"
22.00 "Намедни" с Леонидом Парфеновым
23.30 Т/с "Клан Сопрано" (США) 7,8 серии
01.40 "Куклы"
01.55 Журнал Лиги чемпионов

АВТОР АВТОСАЛОН ВАЗ ИЖ
г. Улан-Удэ, ул. Жердева, 60а, тел.: 45-05-15, 45-05-06, 45-05-03
Работаем без выходных.

"Радио Бурятия - радио для всех!" Тел.: 21-41-84.

Бурятское радио

(с 25 ноября по 1 декабря 2002 г.)

25, понедельник

6.10 - Радиожурнал "ЗЕМЛЯ РОДНАЯ", 6.37 - 6.45 - СПРАВКИ, ОБЪЯВЛЕНИЯ, 6.45 - 7.00 - АКТУАЛЬНОЕ ИНТЕРВЬЮ, 7.10 - ОБЪЯВЛЕНИЯ, 7.20 - "АНФАС", 7.40 - 8.00 - Радиостудия "БИРАКАН", Радиожурнал "Мир Севера", 13.00 - 13.10 - Дневной выпуск новостей "КОРОТКОЙ СТРОКОЙ", 19.10 - РЕСП. ИЗВЕСТИЯ (на бур. яз.), 19.27 - ОБЪЯВЛЕНИЯ, 19.30 - РЕСП. ИЗВЕСТИЯ (на рус. яз.), 19.45 - 20.00 - "У МИКРОФОНА - УЧИТЕЛЬ".

26, вторник

6.10 - 7.00 - Программа "УТРО БУРЯТИИ", 7.10 - НОВОСТИ, СПРАВКИ, ОБЪЯВЛЕНИЯ, РЕКЛАМА, 7.30 - "ДЕЛОВЫЕ ЖЕНЩИНЫ БУРЯТИИ", 7.45 - 8.00 - "ОРЬЕЛ" - "БЕРШИНА", Тема: Пулевая стрельба, 13.00 - 13.10 - Дневной выпуск новостей "КОРОТКОЙ СТРОКОЙ", 19.10 - РЕСП. ИЗВЕСТИЯ (на бур. яз.), 19.27 - ОБЪЯВЛЕНИЯ, 19.30 - РЕСП. ИЗВЕСТИЯ (на рус. яз.), 19.45 - 20.00 - "РАДИОБИБЛИОТЕКА", Новые стихи Ц. Найданова.

27, среда

6.10 - 7.00 - Программа "УТРО БУРЯТИИ", 7.10 - НОВОСТИ, СПРАВКИ, ОБЪЯВЛЕНИЯ, РЕКЛАМА, 7.30 - Программа "РЫБОР". «Малый бизнес: проблемы поддержки и развития», 7.45 - 8.00 - "ТООНТО НЮТАГ", 13.00 - 13.10 - Дневной выпуск новостей "КОРОТКОЙ СТРОКОЙ", 19.10 - РЕСП. ИЗВЕСТИЯ (на бур. яз.), 19.27 - ОБЪЯВЛЕНИЯ, 19.30 - РЕСП. ИЗВЕСТИЯ (на рус. яз.), 19.45 - 20.00 - АКТУАЛЬНОЕ ИНТЕРВЬЮ (на бур. яз.).

28, четверг

6.10 - 7.00 - Программа "УТРО БУРЯТИИ", 7.10 - НОВОСТИ, СПРАВКИ, ОБЪЯВЛЕНИЯ, РЕКЛАМА, 7.30 - Передача "РАДИО-ГОРОД" - об

Улан-Удэ для улан-удэнцев. 7.40 - Вторая передача из цикла "ДОНОР - СИМРОЛ МИЛОСЕРДИЯ", 7.50 - 8.00 - Православная программа "БЛАГОРЕС", 13.00 - 13.10 - Дневной выпуск новостей "КОРОТКОЙ СТРОКОЙ", 19.10 - РЕСП. ИЗВЕСТИЯ (на бур. яз.), 19.27 - ОБЪЯВЛЕНИЯ, 19.30 - РЕСП. ИЗВЕСТИЯ (на рус. яз.), 19.45 - 20.00 - ПЕРЕДАЧА ИЗ ФОНДОФ РАДИО.

29, пятница

6.10 - 7.00 - Программа "УТРО БУРЯТИИ", 7.10 - НОВОСТИ, СПРАВКИ, ОБЪЯВЛЕНИЯ, РЕКЛАМА, 7.30 - Программа "ВСТРЕЧИ": К 200-летию МРД России, 7.45 - 8.00 - "ГУЛАМАТ", 13.00 - Дневной выпуск новостей "КОРОТКОЙ СТРОКОЙ", 13.10 - 14.00 - "ЧАС ВАШЕГО ПИСЬМА", Муз. программа по заявкам радиослушателей, 19.10 - 20.00 - Инф. программа "ВЧЕРА, СЕГОДНЯ, ЗАВТРА", ОБЪЯВЛЕНИЯ.

30, суббота

7.10 - 8.00 - "ВЧЕРА, СЕГОДНЯ, ЗАВТРА". Инф. программа. ОБЪЯВЛЕНИЯ, 9.10 - "МЭНДЭ АМАР, МИНИ БУРЯД ОРОН" - "УТРО БУРЯТИИ", 9.45 - 10.00 - Передача для детей "РОДНИКИ", 13.10 - 14.00 - МУЗ. ВОЛНА РАДИО БУРЯТИИ, 19.10 - 20.00 - Радиожурнал "СТЕПНЫЕ МЕЛОДИИ".

1, воскресенье

7.10 - СПРАВКИ, ОБЪЯВЛЕНИЯ, РЕКЛАМА, 7.20 - 8.00 - Программа "СЛЫШУ ПЕСНИ, СКАЗКИ, ЛЕГЕНДЫ", 9.10 - 10.00 - Канал для школьников "ЭДИРШУУЛ": "Старшеклассник", "Аңда нухад", 11.10 - 12.00 - Лит.-худ. программа "АЛТАРГАНА", 13.00 - 14.00 - Инф.-музыкальный канал для молодежи "РОСКРЕСНЫЙ ПОЛДЕНЬ".

ВАКАНСИИ ТРЕБУЮТСЯ

Учитель по наращиванию ногтей. Тел.: 37-49-78. Тяжелая высокооплачиваемая работа. Тел.: 21-41-48. (Св-во 4121 02398 от 29.05.2001 г.). Предприятия грузчики, торговые представители, водитель с личным а/м (термос). Тел.: 42-77-09. Няня (женщина до 50 лет). Тел.: 37-34-65, 27-00-15. Родитель, желателью с маршрутом и документами. Тел.: 25-64-85. Менеджеры, продавцы. Тел.: 26-80-12. Руководитель Д. мафия кисти котлов, элек.гросслесарь крайовой хозяйства. Тел.: 23-01-30. Главный бухгалтер. Тел.: 26-98-60. Лещики. Тел.: 22-37-36, ул. Воровакого, 17. Офисные сотрудники. Тел.: 42-58-94. Торговые представители, системный администратор, оператор, бухгалтер со знанием «1С Бухгалтерия» с опытом работы в торговле. Тел.: 45-98-79, 45-99-63. Повар. Тел.: 22-28-51.

ИЩУ РАБОТУ УСЛУГИ

Современная компьютерная диагностика всех систем организма. Консультации врачей. Тел.: 23-17-13 (Лиц. МЭ РБ № 1369). Внимание! Новинка! Первое в нашем городе открылась фирменная химчистка "Чистая воля". Крупнейшее предприятие европейского качества. К вашим услугам: химчистка текстиля, высококачественная химчистка и покраска всех изделий из кожи, замши, дубленок, восстановление покрытия на дубленки "Канзас", покраска крека, химчистка ковров, водоразоуплотняющая пропитка и многое другое. Ждем Вас по адресу: ул. Геологическая, 13, тел.: 23-32-18. Фирменная химчистка "Чистая воля". Столовая обслуживает банкеты. Тел.: 44-91-26. Химчистка ковров на дому. Тел.: 42-28-41 (Св-во № Ж-12575). Работка, остекление балконов, двери, рамы. Тел.: 22-48-50 (Ю-6814). СУПЕРПОХУДЕНИЕ. Тел.: 22-44-07. (Лиц. № 510). Торгово-экономический техникум: курсы продавцов, бухгалтеров, секретарей-референтов, операторов ПК, инспекторов кадров. Тел.: 222-418 (Лиц. Б-646014 от 25.06.02 г.).

АВТО ПРОДАЮ

А/машин в "УРАЛ"-4320, удлиненная база подлес. Тел.: 33-69-15, 64-71-72. А/м "РА2-2110", пробег 2000 км, декабрь 2001 г/в. Тел.: 23-10-16. А/м "РА2-2107", 1992 г/в. Тел.: 42-19-24. А/м "Газель" бортовая, 1999 г/в, пробег 36 тысяч км. Тел.: 44-35-10. А/м "ГА2-2410", 1987 г/в. Тел.: 26-67-17 (после 19.00). А/м "РА2-2101", 1977 г/в. Тел.: 44-13-16. Автомобиль "Марк-2", 1995 г/в, в аварийном состоянии. Недорого. Тел.: 26-20-99. А/м "Toyota-Erista", 1992 г/в. Тел.: 45-13-17. А/м "UA2-21519", 1998 г/в. Тел.: 44-36-77. Срочно а/м "BMW-323-И". Тел.: 22-64-25. Или менью а/м "Москвич-21412". Тел.: 23-28-61, 45-56-06.

КУПЛЮ МЕНЯЮ

"ЗИЛ-130" с прицепом на "ЗИЛ-Бычок". Тел.: 45-03-37. ЗАГНАСТИ к бортовой "Т-40". Тел.: 26-94-13. Возьму в аренду микроавтобус. Тел.: 33-61-14. Возьму в аренду маршрут. Тел.: 33-38-23. Возьму в аренду маршрут. Тел.: 37-56-08. Возьму в аренду маршрут. Тел.: 22-85-56. Сдаю микроавтобус в аренду. Тел.: 22-82-45.

СУПЕРМАРКЕТ РАЗНОЕ

Внимание!!! НИЗКИЕ ЦЕНЫ на КОМПЬЮТЕРНЫЕ комплектующие под ЗАКАЗ. Профессиональная система радиосвязи. Приглашаем Вас за качеством и выгоды приобрести в ООО "Триж-Связь". Ул. Ержанова, 11, оф. 502. Тел.: 21-65-26, 22-01-66. Принимаем лом алюминия, в т.ч. самолетный. Минимальная партия 200 кг. Территория завода "Бурятфермаш", тел.: 21-10-63, после 18.00 (Л.Г. 753680ЛК РБ).

КУПЛЮ

Срочно трансформатор "ТМ-25/10" Тел.: 33-19-04.

Чугун, металлом любой до 850 р. П. Силикатный, тел.: 22-04-74 (Г-753891 ЛПРБ).

ПРОДАЮ

Электростанция "АД-10-Т-230-М". Тел.: 22-93-78. Электростанция (6 кВт). Тел.: 41-24-53 (после 21.00). Холодильные витрины "Айсберг", "Иней". Недорого. Тел.: 22-38-89. Бараны. Тел.: 41-05-79. Маршрут. Тел.: 41-00-59. Маршрут. Тел.: 42-75-76. Норковый свингер (новый). Тел.: 45-56-79. Красивая норковая шуба. Тел.: 64-41-11. Стеклопакет "Чебурашка". Тел.: 42-04-68, пейд. 045, аб. 3491. Промышленную швейную машину. Тел.: 22-55-67. Томск. Лес. Тел.: (3822) 59-15-88, 62-82-53.

НЕДВИЖИМОСТЬ ПРОДАЮ

1-комнатную квартиру в пос. Ростоцкий. Тел.: 25-67-95. 1-комнатную квартиру по ул. Ключевская, 2 этаж, балкон. Пейд. 045, аб. 6-комнатную на Октябре. Тел.: 42-74-73. Срочно 1-комнатную квартиру. Тел.: 42-85-78. 2-комнатную в р-не Элеватора. Тел.: 26-36-82. 2-комнатную квартиру - 280 г.р., пейд. 045, аб. 5753. Срочно 2-комнатную квартиру в районе Мясокомбината (3 этаж). Тел.: 37-49-78. Срочно 3-комнатную квартиру улучшенной планировки (4 этаж, 12 квартир). Тел.: 37-49-78. Квартиры улучшенной планировки в кирпичном доме: 2-комнатные 550 т.р., 3-комнатные - 760 г.р. Тел.: 43-51-96, 64-24-53. Срочно 3-комнатная квартира на Сахас. Тел.: 43-53-81. 3-комнатную квартиру на проспекте Строителей (кирпичный дом). Тел.: 45-93-31. 4-комнатную по ул. Намсараева. Тел.: 44-58-66. Квартира в р-не Элеватора, улучшенной планировки (евроремонт, 5 этаж). Тел.: 27-20-32. Срочно продать, обменю на квартиру благоустроенный дом S - 90 кв.м. Тел.: 421-321. Помещение под офис, 67 кв. м. Бульвар Карла Маркса, 11. Тел.: 23-04-25. Срочно дом в п. Тулука. Пейд. 046, аб. 3437. Контейнер на Годди. Тел.: 41-16-62. Торговый павильон и киоск. Тел.: 22-72-45.

СНИМУ КУПЛЮ

Молодая семья 1-комнатную квартиру. Тел.: 21-37-42. 1-2-комнатную квартиру, желателью Октябрьский р-н. Тел.: 45-84-96.

ОБМЕН

Микроавтобус плюс доплата на 3-комнатную квартиру. Тел.: 25-55-21, аб. 67-93.

СДАЮ

Квартиру. Тел.: 44-77-89. Квартиру Срочно. Тел.: 43-52-02, пейд. 045, аб. 1109.

АРЕНДА

Розьму в аренду или куплю помещение под магазин. Тел.: 23-23-76.

РАЗНОЕ

Утеряны автомобильные номера "X-500-AT", "03-RUS". Рознаграждение. Тел.: 27-05-78, 64-29-96. Вернуть документы Шмакову Р.Г. Рознаграждение. Тел.: 23-04-35. Нашедшего документы Чернык Р.Е. Вернуть за вознаграждение. Тел.: 45-58. Прошу вернуть документы Сильченко Р.Е. Рознаграждение. Тел.: 45-78-41. Утеряны документы Пенкиной Ирины Петровны. Тел.: 44-95-81. Нужна городская прописка. Тел.: 21-26-51. 7 ноября на Ержанов Березовке утерян сотовый телефон "Nokia" Вернуть за вознаграждение. Тел.: 64-13-64. Утерян паспорт на имя Юмжулова А.И. Прошу вернуть за вознаграждение. Тел.: 48-25-49.

СООБЩЕНИЯ

Агрономический факультет БГСХА приглашает выпускников на юбилей 20 ноября. Приглашаем садоводов "Русек" известить садоводов о необходимости подписать договор на взносы, пользующимся электричеством, нести доплату за электроэнергию. Взнос 50 руб. до 1 декабря 2002 г. Тел.: 21-95-28.

Уни хадаа үнгэрлэн ухаандаг манан шонги ханагдадаг буюу ханаанам жаргал, үелжэ ханаан нүхэдүүднэ... Мүнөө ханаанайн үгшынэ хаань, амиды ябаашадын дала гаража ханаандаадоошье хаань, дурсан ханаандаадоошье дуратайб. Үнэс сайжа ханаандаадоошье дугарцыренэй ханаандаадоошье бидэ хоёр Дашанима бидэ хоёр Дашанима гэгтэнь орожо, бэс бэс ханаандаадоошье, үншэй уулзаагүй хоёр ханаандаадоошье, биш городноо ханаан хүн хадаа Бальжима ханаандаадоошье мэндэшлэдэжэ, ханаан харуул байшан-гэгтэнь ханаан боложо хонобоб.

Халуун сайнь, хахадай халуун ханаандаадоошье, хармаанглажа ерээ ханаандаадоошье хамтаруулан гэхэдэе, ханаандаадоошье хоёр үбгэд үлүү ханаандаадоошье манаржа, үбгэд янзаар ханаандаадоошье боложо, бэс даажа, ханаандаадоошье үнш абажа, үнш зөөрн ханаандаадоошье түбшинэшлэн үхн ханаандаадоошье үг залгаагадаа хүг ханаандаадоошье гурбуулаа хөөрэдэжэ ханаандаадоошье гэгтэ Дашанима ханаандаадоошье альгадаа.

Доржопалан, ханаана гүш, ханаандаадоошье элдэб үнгын наада ханаандаадоошье элдэб буу зэмсэг ханаандаадоошье багаһаа уран бэлэйлши, ханаандаадоошье:

Тимэ даа, дүшэн нэгэн оной ханаандаадоошье болохын урда тээ бидэнэр ханаандаадоошье улаантан хоёр боложо ханаандаадоошье байгаа гүбди даа, тэрэ ехэ ханаандаадоошье ороноо хамгаалалын дайн ханаандаадоошье, фашис Германин маңда ханаандаадоошье зүгнэжэ, дай хэжэ ханаандаадоошье байгаа бэшэ аалди даа, ханаандаадоошье биш харюусабаб. Тингээд ханаандаадоошье Доржопалан, ханаана гүш? Таанад ханаандаадоошье «Ажалшын» нарай тугалай ута ханаандаадоошье дээрэ сагаантан гээшэбди ханаандаадоошье бидэ дорноотнай улаантан ханаандаадоошье, дараансагай забһараар ханаандаадоошье тулгуар шэдэлдэжэ байтараа, ханаандаадоошье Намжалдоржын Цыбан- ханаандаадоошье хулхайда томо гэгшын ханаандаадоошье буушоо бэлэй. Хөөрүү ханаандаадоошье хэлэе хаа, шодаргын тухай ханаандаадоошье эбогор юумэ гарашоод, ханаандаадоошье Доржопалан эжы хулхайдаа ханаандаадоошье «Ажалшын» ханаандаадоошье үбүүтэй айл бүхэндэ хүтэлжэ, ханаандаадоошье абадые эхэ, эсэгэнэртэмнай ханаандаадоошье хунаагаа, шабхардуулаа ханаандаадоошье Шинэ мэдэхгүйгшэ, ханаандаадоошье Доржопалан, хэнтнай шэдэһэн юм ханаандаадоошье, бил шамай өөрөөшье ханаандаадоошье үбүүтэй хаа, хэнтэй шэдэһыс ханаандаадоошье мэдэдэг ёһотой гэжэ хожом ханаандаадоошье ханажа ябагша хэм», - ханаандаадоошье мээржэ, малагар улаан ханаандаадоошье шонон Дашанимынгаа ханаандаадоошье урхадань: «Жаадайн Баатар ханаандаадоошье Тингээд Цыбан- ханаандаадоошье эжын хүбүүгээ хүтэлжэ ханаандаадоошье шонон, Баатар хайн хургаалтай, ханаандаадоошье эсэгтээ мэхэлхэ сэдхэл ханаандаадоошье гэгжэ үгы хэн хойноо, «би ханаандаадоошье гэжэ эхэ, эсэгэдэе ханаандаадоошье Борбоногой Жаадай ханаандаадоошье гуталайнгаа түрине боодог ханаандаадоошье таһалга тайлажа абаад, ханаандаадоошье «наашаа» гэхэдэнь, ханаандаадоошье дурата дурегүй ханаандаадоошье хажууда дүтэлхэтэйнь ханаандаадоошье эсэгтэй татажа, хажуудаа ханаандаадоошье хур таһамаараа сам- ханаандаадоошье үргэжэ ерээд, нэсэгэн ханаандаадоошье дээгүүрнэ шаблэ... шаблэ... ханаандаадоошье гүүдэнэ юм. Баатарайм ханаандаадоошье боложо, шорганайн ханаандаадоошье дээгүүр улаахан зурлаадай ханаандаадоошье байхадань, Баатарая ханаандаадоошье «болит...! болит...!» ханаандаадоошье «хойшоо боло» гэжэ ерээд ханаандаадоошье таһамаараа мур дээгүүрнэ

нэгэ татажархихадань, мур дала хоёрни галаар хайруулһандал хордожо байгаа. Цыбандоржисо хүтэлхэй, Намжилдоржын хүгшэнэй «болоо» гэгшэндэл бага энэбхилэнхэй гаража ябахын харахадаа, ехэ хороо бусалаа хэм.

үдэһэндөө манһаа нэгэ хэды аха, хуураар наададаг батацыренэй Ринчиндоржисе дахуулжа ерээгшэ хэмнай. Юундэб гэхэдэ, сеякын дарга шестерняе Ринчиндоржодо хараһан байгаа ха юм. Тингээд тэрэ шестерняень хоёр хүйхэрүүд абаад

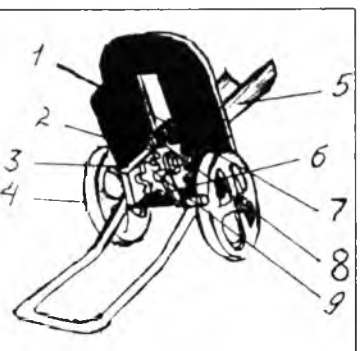
Доржопалан ДЫМБРЫЛОВ

хэмэл пулемётнай тааруулжа табаад, шулуу шэдүүлхэдэмнай, ямар холо шэдэнэ гээшэб гэжэ гайхаад, таанад, жаахашуул,

хаажархихат, тэрэ аймштай шулуу шэдэди юумэ хээд, нэгэ зариманайнгаа хасар шулууджа шашхуулагшатай - хайн юумэ гээшэ гү? Энэ манайхининь үшөө энэсэжэ хууха». «Зай, Бальжима, үнш үнгэрһэн саг хадань мүнөө үнгэрһэн сагаа хэлсэжэ хууна гээшэлди даа», - гэхэдэмни, Бальжима энэсэжэ, та хуугты, би өөрынхидөө дуу гараа аабзаб даа гэжэ хэлээд, халуун сай аялһаа. Дашанима, бишн 90-ээд оноор энэ хэмэл пулемет тухайгаа уран шүлэгэй маягтайгаар поэмэрхүү болгожо, «Удинская новь» газетэдэ бэшэе хэм. Тэрээнэй эхин үгшүүдые бага сага ханаана хаб.

ХЭМЭЛ ПУЛЕМЕТ

Дурдалга

1. Пружина
2. Большая шестерня
3. Основание деревянное
4. Чугунное кольцо
5. Лист для направления камней
6. Рукоятка
7. Зацепка
8. Боек
9. Малая ведущая шестерня

ерэһэн байжа, тэрэ жаа шестерняень ехэ шестернягийн шүдэнтэйнь холбуулжа табаад, эрьюулдэг барюулын жаа шестернядань табихамнай, эрьюулхэдэмнай хүнгэһэн боложо, барюулаа гэдэргэнь эрьюулхэгүй, урагшань эрьюулхэ болоходомнай, хураггүй дүртэй хайн боложо үгэбэ. Тингээд үшоо хайн юумэ манһаа аха Ринчиндоржоннай юу хээб гэхэдэ, ингэжэ хэлэбэ: «Манайда хая нэлэгдэжэ, үлүү гараһан уһанай тэргын хоёр жааханууд нэрэм хүндэхэнүүд мөөрхэнүүд би, тэдэ мөөрхэнүүдые таанарга үгүүжэмби, юу хэхэ нэмбиб тэдэгээр», - гэхэдэнь, Тимкэ бидэ хоёр гэдэһээ хаха баярлагша бэлэйбди гэхэдэм, Дашанима би тэрээнине яһала хайн ханаанам, тингээд Ринчиндоржо ахатанай юун гэжэ хэлэһилэнь ханаагша гэжэ хурахадаань, биш ханажа ябааб.

«Яагааб даа, ханаана үгы аалши, үгөөдэргын Ринчиндоржо хоёр хүндэхэнүүд нэрэм мөөрхэнүүдые

ойлогты, энэгээрээ бэс бэсынгээ урдаһаа шулуу бү шэдүүлэгты, шоур болоод, нюдэ амьтнай, жэжэ шулууншые хаа тудгаа хаа, таанадайнгаа шоурта зүб байха. ханаана гүт, Цыбандоржынгоо хулхай шэдээд, Жаадайн Баатар абадаа хайса хунаагаа бэшэ гү? Доржопалан, шамдашые хүртөө бэшэ аал гээ хэн гүбэ?» - гэхэдэнь, нэрээсэе, тингэжэ манда Ринчиндоржо захяа гээшэ хэн ха, тээд бидэ үхибүүд хэн хойноо юу эжэлхэ нэмбибди даа.

«Тэрэ үдэртөө үшоохил улаантан, сагаантанаа болоод лэ дайлагдажа, наадажа эхнэхэдэе, улаантанай комиссар боложо наадаһан Пороогын Мишье плендэ абажа, «Ажалшын» нарай тугалнуудай фермын баруун хойто үгшүүтэй үбһэ хэдэг жаахан таһамада хаагаад, тэрэнэй хүннин тэн болотор мартажархөө хэн гүбди даа, ханаанаша, шимни, Дашанима», -

Сейакын шестернягай шулуун эршэтэй Шулуун мундэртэл утгаба довтолоошоды, Урдаһаамнай маңда гүйлдэгшэдэй дунда Ухаа аддалган, мэгдэлгэн болошобо. Дашанима залд гэгшэндэ Дараансаг буугаа газарта хаяба. Цыбандоржын шалхагар хасарта Шулуун буужа, шаб гэбэ. Гэгтэ мэгдэжэ гэдэргээ гүйһэн Галанай Тимкэ габаа барибэ. Гошо Дашабалайнмай мурнууд дээрээ Генералай погонтой ташаагаа туланхай Сейакын шестерняе эрьюулхэ бүрим Шулуун эршэтэйгээр ошоожол байба. Цыбанай Пайбал хүхүүтэй, урматай Шулуунууды хобоосоо адхажал байба. Гэгтэ мэгдэһэн довтолоошоднай гүйлдэжэ, Гэрэй саагуур хоргодон оробо. Гошо генералайнгаа хойноһоонь дахажа, Гэрэйн саанань ошожо харахамнай, Урдаһаамнай довтолоошоднай уруу дуруунууд Улайһан нюурнуудайнгаа шулгархайе аршалсанад. Тингэжэ хожомын Батацыренэйнгээ Ринчиндоржын хэлэһэн, захиһан үгшүүдын ханажа, тэрэ хэмэл пулемёдоо орхөөгшөө хэмди. Тингэжэ шоур амаа шулга шолга шулуунуудта сохюуһандаа бултадаа урмаа таһараабди. Пороогынгоо Мишье мартажархихан байжа, түлэг унтажа байтарни, хүнн үүдмнэй хүнэй тоншоходонь, гэгтэ ханажа, хуха харайжа бодоод, үүдэ тайлахадамни, Мишын эжы - Пороогын Гажад орожо ерэхэдэнь, би өөрын эрхэгүй: «Мишьетнай фермэдэ хаагааб, мартажархөөбди», - гэжэ хэлэхэ баатай боложо, баһал гэгтэһинһээ хайн хунаал эдэгшэ бэлэйб. Мишын эжы хээтэй хоёрто туулгажа, «Ажалшын» нарай тугалай фермын таһалгын үүдэндэ ошоходомнай, бархиржа шадахаа болишоод байһан Мишын «ы...! ы...! ы...!» гэгшэн абял дууджа байгаагша бэлэй. Хүйхэрүүд лэ багадаа ябаһан байгшабди.

...Үгөөдэргын Дашанимата-наараа баяраа мэдэлсэжэ, гөродоо бусаагша хэм.

АВТОРАЙ зурагууд.

(Түгэхэл. Эхинийн ноябрийн 7-ой дугаарта).

- Тэгд, тэрэнээ ерүүлш, намтай уулзуул, би хоёрддэжэ юу хэжэ, юу бэлддэд абажа ябаха тухайнш ойлгуулхаб, - гэжэ Магсар харюусаба.

Хорооной штаб дуудуулаад орожо ерэнэн Баатарай Багада элдхэхэдэн:

- Сэрэгшэ Баатар, эндэ нуугаад шагна, ши дивизин дэргатай үглөөдэр Богдын хүрэн ошолдожо, хажуудань

баяртайгаар сэдхэхэд:

- Би Магсар нэрэтэйб, дуулахан бээш? - гэбэ ха эсэгэн.

- Дууланхайб, дарга.

Магсар Баатарые энэ үедэ шэртэн хаража, «Энэ хүбүүе хаана харахан шэнгээр хананабиб, ямар бэ нэгэ танихан хүндэ адли шарайтай хүбүүн гээшэл ха», - гэжэ сэдхэхэд:

- Яагаа гоё хүсэтэй нэрэтэй хүбүүмши, би баһа шамда адли Баатар

Самбу НОРЖИМАЕВ

хүдэлэнгүй Баатараа хаража, үшөөл хүсэд үнэншэн ядажа байна гэжэ ойлгохоор зогсожо байтараа, эгээн хүүдэ хүүлшынгээ асуудал лаблан хурахаар шиндээд:

- Эжышни хэн бэ? - гээд, Долгормаа бэшэ, ондоо хүнэй нэрэ хэлэжэрхиужэ

эхиэлдээб гээшэ гү?.. Тэнгээ ошол мүнөө ойлгобоб... - гэжэ байтараа Магсарай утаар татан үгэлэ бэйхадань, Бата тэсэжэ ядаад бэй бүри шангаар энэжэрхинэ ха.

Энэ хүхиюун дорьбосотой энэжэрхи соностохоходонь Магсар баһа баһа

ТЭМСЭЛЭЙ ДҮЛЭН СООГУУР

албашан сэрэгшын уялга дүүргэжэ ябаха болоош, арсахагүй бээш? - гээд, тэрэнш дурадхана мэтээр захиралта үгэбэ.

- Үгы, би сэрэгшэб, намда даргын захиралта - хуули, тэрэншээ хазагайрха эрхэгүйб, - гээд, түрүүн эсэгэтээ хаана ошохоёо нэмэхэнээр мэдэжэ үрдийн Баатар нууриһаа бодоод, дорюунаар ёһолон харюусаба.

Энэ үедэ Магсар сэрэгшэй ёһолод дүршэлтэй бэрхээр гүнсэдхэн сэрэгшыне зосоогоо магтан хаража байһанаа:

- Зай, залуу хүбүүн, намтай суг ябаха тухайнш Бата дарга шамда ойлгуулаха юм. Нэн түрүүн намда нэрээ дабта, хэн бэлэйш, хамта ябаха зон хадаа дүтөөр тагилсаха ёһотойбди. Тнигээд замдаа юу хэжэ ябаха шини уялга тухай би бага зэргэ заабари хэлэхэб.

- Дарга аа, минни нэрэ Баатар юм, би тание шагнахаар бэлэмби, - гээд, Баатар Батын уряалаар дахин нуугаад байһанаа бодошоно ха.

Энэ ехэ журамтай, хүнгэн сэрэгшэ хүбүү оложо үгэбэ юм байна гэжэ

гэжэ хүбүүтэйб. Наһааршыне дүтэрхи бэшэ гүт гэхээр байнани, хэдытэйбши?

- Арбан юһэтэйб.

- Миннишыне хүбүүн баһал арбан юһэтэй... бэлэй гү? - Магсар үгсээ халта таһалдуулан, Бата тэсшэ асуунгяар хараад абана. - Яагаа тааруугаар минни хүбүүнтэй дайралдажа түрэнэн болонош, хэнэй хүбүүмши?

- Хүбүүнэйнгээ наһа мартатараа албандаа ородоно гээшэ гүш? - гээд, Бага хүхиюунээр хэлэжэрхинэ.

- Магсарайб, - гэжэ Баатар эсэгэдэ харюусаба.

Сэдхэхэдэ хүбүүнэй нэрэ наһан хоёрһоонь гайхажэ болёод байһан, Баатарайнгаа харюу соносон гэхэдэ, «Энэмни намайгаа баһажэ, наадална бэшэ аабза» гэжэ түр зуура муу наһаад абабашыне, ехээр сошордон:

- Яагаа жэгтэйгээр дайралдадаг юм бэ! - гэжэ шангаар гайхалаа мэдүүлэн дуугархархина. - Хаанахи, ямар нотагайбши?

- Түүрэлтын.

Хэлээ хазажархиһандал Магсар дуугарха аргагүй, хэлэхэ үгэгүй болошоод, бэлтыдхэншэн шодэдөөр

гэжэ айһандал, тэбдэнгээр дуугархархина ха.

- Долгормаа.

Магсар зоогдоһон гасуунуу зогсоһон зандаа байра дээрэ хүдэлэнгүй, халта найган татажа, байжал байна.

- Нютагай түмэршэ дархан Сэмпил үбгэжөөлэй басаган, мартаа гээшэ гүт, аба? - гээд, Баатар Магсарые мэдээ оруулжархиба хэбэртэй.

- Нүү, хүбүүмни бэсэрэ мүн гээшэ гүш, огто үнэншэхөөр бэшэ! - гэжэ хүхирөөд, Магсар шодэнһөө үсөөхэн тэды нулимсын дуһал хасар дэргүүрээ харуугаар халта урадхуулан Баатаргаа аһашана ха.

Хүбүүнтээ тэбэридэхэ, тааладаха зуураа, Пагваа хамбын үшөө Монгол орожо ябахадаа хэлэһэн үгэ наһаандаа оруулан:

- Яаһан жэгтэй һонин юм гээшэб? Тэрэ эрдэмтэй үзэлшэ Пагваа хамба түрүүн нэгэ эрэ хүнтэй ушаржа, ехэ баярлахаш гээ бэлэй. Тэрэниень орогүй мартажархёод, шамайгаа харахадаа, ямар бэ даа танихан хүнтэй адлишаагаа... өөртэйгөө адлишааһанаа огто мэдэрээгүйб... зүнтэглэжэ

мэдээ орожо, бээс барин бодожо гэхэдэ, гэнтэ Бата Баатар хоёрһоонь үгсээжэ, үсэхэн бүхы ушаршыне ойлгожорхёо һэн.

- Ай, бузар, шамһаа гараа бы, юу хүбүүн бидэ хоёрыне иитэрээ зобооһон Наһаһааш шодарга эдоулжэрхибэ болоод байнаш! - гэжэ Магсар бэй ехээр баяр дээрэ баярлан энэжэ хүбүүгээ удаан лэ тэбэриһэн занга дорюугүй хүхилдэн, Баатартаа хэлэһэн хэлсэхэн хөөрөжэ үгэнэ ха.

- Нүхэрни яһала бэрхэ зүжэлтэ байбал, наадажа байхыень нэгэ илгаруулаа, ойлгоогүй ха юмши, - гэжэ Бата баһал адли баясан, хас-хас энэжэ байгаа һэн.

Тэрэ һүни өөрынгоо тухай үгэ бээтэй, хүрхэгэр сээжэтэй болон ябаһан нарин суусагар хүбүүнтэ Магсар нэгэ унтаридэ сугтаа унтаһанарай хүбүүн мэтэ тэрэншэ таалам тэбэрижэ хонобо ха. Харин энэжэ ехэ урматай эсэгэ хүбүүн хоёр ээргэлэйнхэй ябажа, бэшэ нүхэр дахуулан, үргэлжэ яридаһаар Урда хотын ута замда гараа бэлэй.

БАСНИНУУД

Самбу НОРЖИМАЕВ

ХҮГШЭРНЭН ХҮХЫ

Хүбшын модной
Хүхэ ногоон
Хүбшын соогуур
Хүхижэ ябатараа
Хүхы шубуун
Хэнээлтэ абанан мэтэ
Хээлитэй болошоод гэнтэ,
Гургалдайн уургай соо
Гурбан борохон
үндэгэ нэмэжэрхёод,
Тэрэнээ ханамжагүйгөөр
орхижо,
Тэрьедэн саашаа
арилшаба.
Хүбшэ тайгын дорьбосо
Хүхын донгодоон
тахарнагүй:
- «Залуу наһан, залуу наһан
Залхуурангүй хатарая!
Эдир наһан, эдир наһан
Элдэб янзаар сэнгээл!»
Хүхиюу дууниинь зэдэлнэ,
Хүүгэд ханаандань
оронгогүй.
Үдэрһөө үдэртэ сэнгэһээр
Үтэлжэ хүгшэрһэнөө
мэдэбэгүй.
Тулжур ядуу боложо,
Туһалуулха сагай ерэхэдэ,
Таяг тулаһаар мааялзан,
Тайга соогуур хэлтэлзэн,
Орогүй орхиһон үндэгэдөө
Ой соогуур бэдэрһээр,
Хүхижэ сэнгэжэ ябаһан
Хүхытэй тэндэ уулзашаба:
- Гаргаһан минни үримни,
Гансаардаһан эхээ таниба
гүш,

Адлиханууд бэлэйт
заахандаа
Аха дүүнэршни хаанаб? -
гэбэ ха Хүхы.
- Гурбан эхир бидэниие
Гургалдай эхэмнай
Үргүүлхэ болотороо
оролдожо,
Үндылгөө бэлэйл.
Хүлисэгты, хүндэ
бү халдагты,
Хүхихэдэмни хаалта бү хэгты.
Хүбшын оёороор таншуу
Хүгшэрһэн зүнтэгүүд
дайралдагша! - гээд,
Тэрэ Хүхын хүнгэхэнээр
Тэнгэри өөдэ дүүлишэбэ.
Хүгшэрһэн Хүхы
Хүбшын Бүргэдтэ хандажа:
- Түрэнэн үхибүүдынь
Түрилхидөө үргэхэ гэнэн
Хуули ёһо
Хүбилалтада ороогүйл.
Үри бээмни
Үтэлһэн эхээ орхиго
эрхэгүйл,
Тэдхэмжэ, туһаламжа
Тэдээнһээмни нэхэжэ үгыт, -
гэжэ
Мэгдэнэн зобоһон тухайгаа
Мэдүүлгэ бэшэжэ бариба ха.
Бүгэдые засаглаһан
Бүргэд шубуун
Алимент хүүгэдтэнь
Ашажа тохоо бэлэйл.
***
Хүгшэрһэн Хүхын осол эндүү
Хүбшын оёорһоо байтагай
Хүнэйшыне дунда үзэгдэгшэ.

ДИПЛОМ

Ханза соо хадагалаатай
Хабтаһахан гадартай
Аржагар шарахан
Алталмал гаршагтай
Дипломхон
Зондо бээс харуулхаяа,
Зорижо үйлсэ гараба ха.
Хотын гудамжаар ном,
сударнууд
Хойшо-урагшаа хүндэлнэд,
Янза бүрийн дэбтэрнүүд
Яаралтайгаар үнгэрнэд.
Улаан гадартай Сударай
Углуугай саанаһаа
бултайхада,
Урдаһаань Диплом
Угтажа ошоод дохисогооно.
Нөөсэлгын зузаан Дэбтэрые
Нюдэнэй үзүүрһээ
мэндэшлэнэ:
- Амар мэндэ, ахай,
Амгалан хайн нууна гүт?
Мяха марьяантай дүүрэн,
Махабад бээтнай
элүүрэлтэй!
Үйлсэ гудамжа хэмжэнээр,
Үшөө саашалжа ябатырынь,
Анханайнь нүхэр
Арбадахиие дүүргэнэн
Аттестат
Холоһоо тэрэниие обёороод,
Хойноһоонь хүсэжэ:
- Уулзаһанай баяр
Угтамжа хээл,
Диплом болоһонойшни түлөө
Духаряа бариял!
«Сэлэнгэдэ»¹⁾ орожо шунгаад,
«Байгал» соогуур тамараял.
«Буурал толгойты»²⁾

Бурьюулха гүш, али
«Морин харлагта»³⁾
Мордохуулха гүш?
Мүлхихэ, мухариха -
минни шадал,
Мүнгээс тоолохо -
шини ажал, - гээд,
Хас-хас энэжэ,
Халдалдан нүхэртөө дүтэлбэ.
- Урдаһани, «нүхэр»,
Ухаа богонито Аттестат бэшэ,
Дээдэ эрдэмтэй
Диплом зогсоноб!
Сэрлиг ааша гаргалтагүй,
Сэргэ хэмээ алдалтагүй! -
гээд,
Халимдар ганса хуудаһаа
харшагад гүүлээд арилшаба.
***
Ама бардам Дипломууд
Аттестат ябаһанаа мартаа
гүт?
¹⁾ «Сэлэнгэ», «Байгал» - Улаан-Үдын
ресторанууд.
²⁾ «Буурал толгойто» - шампанска
архи.
³⁾ «Морин харлаг» - коньягай
оршуулга.
**АНГУУДАЙ
АРСАЛДААН**
Хадын хяг хоолтой
Халзан шаргал Гүрөөһэн,
Шэлын ногоон тэжээлтэй
Шэрхэг зогдорто Буга,
Уужам талын Зээрэн гурбан
Уһалуур дээрээ уулзажа,
Түрүүн уһалхаяа буляалдан,
Түрисэлдэнээр байтараа
арсалдаад,

Түрэл, түхэл,
Түүхэдэ хүртээр тоосолдо
- Баатар сагаан Баабгай
Бага браһаниинь
болонхой
Умданай дээжэ
Урид амсаха ёһотой!
Суг уһалха болоһондоо
Сухалдаһан Буга
Хажуудахи Гүрөөһэнэйнгө
Хабһыень хуха мүргэбэ.
Гэмтэлэн Гүрөөһэн
Гэншэһээр саашаа
зайсахада
- Арьяатанай заншал
нажаагаашыне
Араа, хоёо ургахагүй!
гэхээр дууниинь нуларба
- Урта мүрэнниие уруудань
Урда зүгөөс ерээсэмби.
Эрэлхэг дайша гарбалтай
Сэргэлээд усалха эрхэтэй!
Бугада Зээрэн дүтэлбэ
Булшангаа тиирүүлээд
дохой
Булта түрэл ангуудай
Бутаран сасараад байжа
Барижа эдихэ ханаатай
Барасай марьяжа ябатар
Хараасгай шубуун
харажархыне
Хандажа тэрээндэ үгэлбэ
- Уг гарбалтай нэгэ,
Уһалуур бэлшээритай
уужам
Эблэржэ түргэн,
Эбэр, туруугаа хурсадхы
Эрэн барас Гүрөөһэн
Эдоулхээз байһанаа

Шэнь ном

үндэрөөр сэтгэжэ хууһан эхэнэрые
юугээр сэтгэхэб, еһотой дууһаһагүй
мүнхын аршаан бэшэ гү? Дуранай
арюухан дуһан соо Дуран тухай домог,
түүрэнэ бина гэһэнэ, тинбэшье
түүрүүшнэ Дуран тухай шүлэгшынн
нэхэл, нэхэн хүлэжэ байхабди.

Үхибүүдэй алая һонин үйлэ
үзгэдэлүүдые, хоорондохин нүхэд
талын холбоо харилсаануудые, аха
дүүдээ хандасынь, эжы, абая
сэгнэдэгын, байгаалин үзгэдэл-
нүүдэй түүрүүшнэ үхибүүдэй шодөөр
һонирхдог, гайхадаг, «юуидэ, юуидэ?»
гэһэн мянган түмэн асуудалнуудай
һоосые тайларилха ханаа бодол
тэрэнэй тайларилхые, тобилохые
оролдодог заншал, зангынь
Хандажабнай «Балшар бага наһан,
Баяр зугаа, наадан» гэһэн хэлэг соогоо
аятай гоё хэм хэмжүүр соонь
харуулажа, одоо һайн, муушые болог,
үхибүүдэй образүүдые һилэжэ шадаа.
Үхибүүдэй абари зангые, харилсаан
нүхэсэлые, эрдэм номдоо хандасынь,
эжы, абын эрхүүдэе, доромждоог,
дээрэлхэдэг ябдалуудые гүнзгийлөөр
анхаржа, тобилол хэжэ ябадаг хүн лэ
һимэрхүү шүлэгүүдые бүтээжэ болоно.
Бүхы энэ бүлэгшынн эпиграф хубүүдээ
захига хууһан захяа шүлэгшынн
мүрнүүд

**Хомхой наһан,
Хуурмаг үгэнүүд
Холуур шамһаа ябаг,
Химэлэжэ сэдхэлыш бү зобоог!**
Бага балшар наһанһаань эхилжэ
хэһэн эжын һэргэлэмжын захяа,
Хандажаб Дармаевнагай «Хабар-
заанай» шүүмжэлтэ өөрынь зохиһон
«Зула» гэжэ бүлэгөөр дүүргэе даа.

**Зула!
Ямар һайхан үгэ гэһэнэ!
Зулын хүгжэн бадарха бүри
Зүрхэндэвнэ
Һайхан мэдэрэлүүд
Һүлэмхихэнөөр даа бадарһаар
Һаруул һайхан бодолуудые**

түрүүнэ.
Хоёр зулын шодит хусэ, хоёр
зүрхэнэй харагдангагүй хүсэн утаһан,
татаса тухай үнэн гоёор үнэнхөөрөө
бүтээгэе.

**Зула!
Минин зула
Шамда хүсэ нэмээнэ,
Шиний зула
Намда ульһаа зальгээнэ,
«Зула» гэжэ бүлэг соо мүн лэ Найдл,
хүсэлэй бодолнуудаар халимаар
дүүрэн даа. «Найдл» гэжэ шүлэгшэй
табахан мүрнүүдые шагтаад үзэгт.**

**Найдл!
Үглөөнэй нарата үдэрт найдл,
Үхибүүдэй жаргалта ерээдүйдэ -**

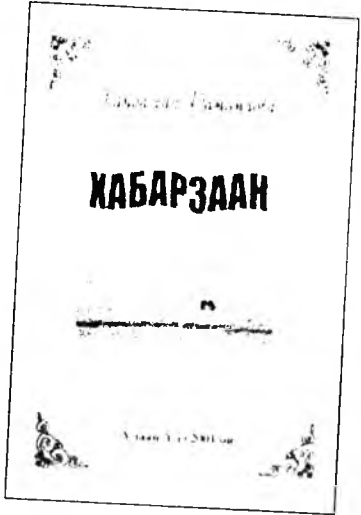
**Найдл.
Шиний, миний хүсэлэй бээлмэгдэ
Найдл.
Шэнь һайхан ажабайдалда найдл.**
Энэхэн бадагай удыһе тайларилха
болоо һаа, үри хүүгэдтэ, нотаг
оройһонго помгон, амгалан байдал,
зоной ажаһуудал, зол жаргал
һайжарһай, түбшэн һайхан сар
эрхэнэй, тэһэрһэнэй гэһэн дэлхэй
дээрэхи ард зоной найдажа, хинажа
байһан мэдэрэл бэшэ гү?

Энэхэн багахан түүрүүшнэ
шүлэгүүдэй номхон «Хабарзаан»
манай районий олоннитын,
багшанарай, уран зохиолдо дуратай
залуушуулай, үхибүүдэй урма дурые
ханахаар баяр баясхалан асарба гэһэн
һургуулинн үхибүүдэй хэрэгжээр
эгэе таарамжатай, ойлгосотой, баян
хүнгэн хэлэн дээрэ бэшэһэн.

Тинбэшье, районий олоннитэ, «Уран
Душан» гэһүүд, буряад хэлэ,
литературын багшанар Хандажаб Дар-
маевнагай түүрүүшнэ «Хабарзаанар»
халууһаар амаршалаад, саашадаа
амгалан тайбан эдүүр энхэ ябажа,
ажалай дүлэт амжалтынгаа хажуугаар
эжын энгэр захатанине, эрын булган
захатанине оло олоорын бүтээжэ,
булган зоноо баясуулжа, нотаг
нугынгаа нэрэ солые үндэр дээрэ
үргэжэ үшөө үргэн дэлэсгэжээр
урма зоригтайтай бадааража байханы
болтогой!

Вл. ДАНЖАЛОВ.

2001 он, ноябрь һара.
Мэлэ тосхон.

шэһэн гүнзэгы философско,
психологическа тобилолнууд эхэнэр
хүнэй хуви заяанда үгтэнэ гэһэнэб. Иймэ
удхатангаар, уран гоёор эхэнэр хүнэй
ажабайдал, жаргал, зоболон тухай гансал
манай Хандажаб Дармаевна бэшэжэ
шада, бэшэ буряадан элгэ поэтессүүд
Цырендулма Дондогой, Цырен-Дума
Дондокова, Галина Раднаева, Дугар
Доржиева, Галина Баржапова гэһэнэд
яһаа олоор эхэнэр хүн тухай бэшэ шы-
һаа, һимэ ялаа гэһэн тодорхой тодоор
бэшэһгүйл даа. Энэ шүлэгтэ, энэ
шүлэгшынн түдөө Хандажабта доро дохин
һүтэлжэ дуран хүрэнэ.
Үшөө «Юун үлэхэб?» - гэһэн шүлэгшынн
хоёр бадаг уншаа:
**Юун үлөөб, тээ
Юргэмсэ энэ дэлхэй дээрэ
Дэмы биднэр ажаһуугаа гү бди?**
- гэжэ эрид асуудал буатанда табигдаба.

Хандажаб Дармаевна ДАМПИЛОВА - манай аймагай «Уран
Душэ» нэгэдэлэй ударидагша, Россин ба Буряад
республикын уран зохиолшодой холбоонуудай гэшүүн,
Хандажаб дунда һургуулинн буряад хэлэ, литературын
багша 2001 оной эгэе дуулин дулаахан зунай үеэр Сэнгэ
Хандажабтай бэшэһээр «урданайшые гэхэдэ, мүнөөнэйшые
гэхэдэ гоёхон Хабарзаан» гэжэ нэрэтэй түүрүүшнэгээ
шүлэгүүдэй согсолбори хэблүүлжэ, аймагайнгаа олонитые,
Хандажабтай тоодо соёла гэгээрэлэй эдэбхитэдые, уран зохиолдо,
литературада дуратайшуулые баясуулба.
Энэ ехэ амжалтаарнь Хандажабаа, гэр бүлын, Далахай
нотагай ажаһуугшадые һимэ бэрхэ, энгэр заха бүтээхэ
басагатай байһандатнай аймагай үбгэдэ, хүгшэдэй, мүн «Уран
Душын» гэһүүдэй зүгһөө амаршалаад, түрэл арадынгаа
үгтэхэ, бодолые урбуулжа, маанадаа, үри хүүгэдээ, аша
һимэрээ баясуулхаар, зүрхэ сэдхэл хайлуулмаар, үбдэ-
һимээр, зүн һамараама удха тамиртай шэнь зохиолнуудаа
бүтээжэ байхыень юрооё.

«ДУРАЯА ДУУНАН БЭЛЭГЛЭНЭБ»

ябадаг ханаа бодолнууд буата эдэ
мүрнүүд соо һаабтһаһаатай.
**Үри хүүгэднай!
Үри хүүгэднай
Энэ наһанһаанһай жаргал лэ!
Гал гуламтыннай саашань
Дэлгэжэ үринэрнай.
Газар дэлгүүр үндэрһээ
Тарааха ерээдүйнай.
Саашанхи, зургаадахи бүлэг:
«Дуранай арюухан дуһал - дууһаһагүй
мүнхын аршаан». Эгэе ехэ бүлэг, эгэе
һайхан дуранай бүлэг, эгэе Һайхан
сэдхэлэй бүлэг, эгэе эхэй сэдэр
Сэхирэй тунгалаг булаг шэнги
найдалтай, үнэн, үндэр, сэхэ сэдэр
Һайхан дуран тухай бүлэг.
Хандажабтайһаа энэ һайхан дурые
саг сагаарнь, табсан табсангаарнь
һраад, намнаад үзэе: Хабарзаанда хүл
һосгэри, хэды олон хүүгэдэй дулда
һаабатархан нэгэ хүүхэн шууяатай,
хүхюүтэй наадажа ябаал даа.
**Хүүгэн балшар наһанайм
Холшорхон ханые һанууһан
Хабарзааны хэтэдэ
Сэдхэлэмнэ үлэхил.**
Үшөө нэгэ бадаг уншажа үзөөд
туршаа:
**Жаргууллаа намайе түрэнэ
Заяанайм һайхан одон хаяаш.
Тиигэжэ байтараа бага зэргээр****

Харин нэрэнүүдынь мүнхэдөө
Хүнүүдэй дунда үлэхөө.
Үнгэрһэн саган үмхиршөөшые һаа,
мүнөө үедэ нэрэнүүдынн мүнх эрөө
гэһэн тобилолдо ерээбэди. Энэ
түүрүүшнэ бүлэг соо эрхим
шүлэгүүдэйнь дээжэ «Хадын хүн»,
«Зуун жэлнүүдэй уулзуур дээрэ»,
«Хабартаа» гэһэн шүлэгүүдынн
оронхой. Хадын хүн хаддаа
жаргалтай! Хаддаа һүрэднэ,
дурлана, баясага, найдана, түшгэлнэ -
амар хүсэлөөр, ямар домогоор хүн
хадаяа, уулажа маггажа дуулажа
шадахаб, тэрэ шэнжэнүүд энэ шүлэг
соо хуу бии.
**Хадын хүн
Хаддаа жаргана!
Хээдэшые мохошогүй
Хүсэл зоригтой,
Хээдэшые унгаршагүй
Сог залмтай,
Хээдэшые мүхэжгүй
Урма баяртай
Хадын хүн.**
«Зуун жэлнүүдэй уулзуур дээрэ»
гэһэн шүлэг соогоо асуудал табила
**Зуун жэлнүүдэй уулзуур дээрэ
Зүүдэндэ нотагтн юу харанаш!
Мянган жэлэй манлай дээрэ
Нэрюүндэ нотагтн**

Хүнөө харюу хүмүүн өөрөө удхалан
уянгалан доһон харюу үгтэ:
**Үгы даа, дэмы бии!
Үлоогобди биджэр
Үнгэтэ юргэмсэ дээрэ
Үхибүүдээ, үринэрөө, ашанараа.**
Харюугай зүбинь аргагүй. Ондоо ямар
харюу байхаб? Эгээл үнэтэй сэнтэй
юумэмнай үринэр, ашанар бэшэ гү?
**Эхэс адалан үринэр,
Эхэлэһнь хасасанһан инагууд,
Эсэгһээ халаһан үхибүүд,
Үриһөө таһарһан эжынэрые -**
«Ангир», «Гансаардаһан ангир» - гэһэн
шүлэгүүд соогоо ангирай образоор
харуулажа шадаа. Эдэлгэнгүй энэ шархые
хүн бүхэн бү үзэг, бү амталаг, гансаардаһан
ангирай гунгита дууе бү шагнаг гэжэ хүн
бүхэндэ үнэн зүрхэнэй юрөөлэй
удхатангаар һэрһилһэн тэмдэг болгон
удхалба:
**Гансаардаһан ангирай
Гунгита дуун бү эдэлгэ!
Гасалан, зоболон хүнине
Гажараан нэгэтэшые бү ерэг!
Алгаг тэнгэринн хаяагаар
Ангирнууд эжэлгэе сэнгэг,
Энэ дэлхэйдэ ходоодоо
Эжынэр үринэртэе жаргаг.**
Гансаардаха, үнээрхые үзэһэн хүн энэ
шүлэгшынн гүнзэгы удхые ойлгохол байха,
бишые хэлэхэб даа, һимэ үзэгдэл хүн
түрэлтэһишые, амитадайшые дулда үсөөн
байһай даа гэжэ!
«Үхибүүдэ - манай ерээдүй» гэһэн бүлэг
соогоо үри хүүгэдэйнгээ золтой жаргалтай,
үндэр баян ажабайдалтай, үбшэ зоболонгүй,
зоболон, тулһан уладта туһатай
тулгууритай ябахыень захяа заабари
болгон домоголоо.
**Үхибүүдэйминн хиши морин
Өдөөл хивдэн байһай,
Улы һайхан нотагтн
Үргэжэ үринэрэмнэ ябаһай.
Уян сэдхэлтэ үринэртэмнэ
Ушэ зоболон бү хүрһэй!
Сэдхэлэ тэнгилэн, сэгжэ дүүрэн
Салмаг тэгшэри доро жаргаһай!
Эхэ хүнэй үдэр һүнигүй хүсэжэ, зобожо**

Хүнөө харюу хүмүүн өөрөө удхалан
уянгалан доһон харюу үгтэ:
**Үгы даа, дэмы бии!
Үлоогобди биджэр
Үнгэтэ юргэмсэ дээрэ
Үхибүүдээ, үринэрөө, ашанараа.**
Харюугай зүбинь аргагүй. Ондоо ямар
харюу байхаб? Эгээл үнэтэй сэнтэй
юумэмнай үринэр, ашанар бэшэ гү?
**Эхэс адалан үринэр,
Эхэлэһнь хасасанһан инагууд,
Эсэгһээ халаһан үхибүүд,
Үриһөө таһарһан эжынэрые -**
«Ангир», «Гансаардаһан ангир» - гэһэн
шүлэгүүд соогоо ангирай образоор
харуулажа шадаа. Эдэлгэнгүй энэ шархые
хүн бүхэн бү үзэг, бү амталаг, гансаардаһан
ангирай гунгита дууе бү шагнаг гэжэ хүн
бүхэндэ үнэн зүрхэнэй юрөөлэй
удхатангаар һэрһилһэн тэмдэг болгон
удхалба:
**Гансаардаһан ангирай
Гунгита дуун бү эдэлгэ!
Гасалан, зоболон хүнине
Гажараан нэгэтэшые бү ерэг!
Алгаг тэнгэринн хаяагаар
Ангирнууд эжэлгэе сэнгэг,
Энэ дэлхэйдэ ходоодоо
Эжынэр үринэртэе жаргаг.**
Гансаардаха, үнээрхые үзэһэн хүн энэ
шүлэгшынн гүнзэгы удхые ойлгохол байха,
бишые хэлэхэб даа, һимэ үзэгдэл хүн
түрэлтэһишые, амитадайшые дулда үсөөн
байһай даа гэжэ!
«Үхибүүдэ - манай ерээдүй» гэһэн бүлэг
соогоо үри хүүгэдэйнгээ золтой жаргалтай,
үндэр баян ажабайдалтай, үбшэ зоболонгүй,
зоболон, тулһан уладта туһатай
тулгууритай ябахыень захяа заабари
болгон домоголоо.
**Үхибүүдэйминн хиши морин
Өдөөл хивдэн байһай,
Улы һайхан нотагтн
Үргэжэ үринэрэмнэ ябаһай.
Уян сэдхэлтэ үринэртэмнэ
Ушэ зоболон бү хүрһэй!
Сэдхэлэ тэнгилэн, сэгжэ дүүрэн
Салмаг тэгшэри доро жаргаһай!
Эхэ хүнэй үдэр һүнигүй хүсэжэ, зобожо**

Харин нэрэнүүдынь мүнхэдөө
Хүнүүдэй дунда үлэхөө.
Үнгэрһэн саган үмхиршөөшые һаа,
мүнөө үедэ нэрэнүүдынн мүнх эрөө
гэһэн тобилолдо ерээбэди. Энэ
түүрүүшнэ бүлэг соо эрхим
шүлэгүүдэйнь дээжэ «Хадын хүн»,
«Зуун жэлнүүдэй уулзуур дээрэ»,
«Хабартаа» гэһэн шүлэгүүдынн
оронхой. Хадын хүн хаддаа
жаргалтай! Хаддаа һүрэднэ,
дурлана, баясага, найдана, түшгэлнэ -
амар хүсэлөөр, ямар домогоор хүн
хадаяа, уулажа маггажа дуулажа
шадахаб, тэрэ шэнжэнүүд энэ шүлэг
соо хуу бии.
**Хадын хүн
Хаддаа жаргана!
Хээдэшые мохошогүй
Хүсэл зоригтой,
Хээдэшые унгаршагүй
Сог залмтай,
Хээдэшые мүхэжгүй
Урма баяртай
Хадын хүн.**
«Зуун жэлнүүдэй уулзуур дээрэ»
гэһэн шүлэг соогоо асуудал табила
**Зуун жэлнүүдэй уулзуур дээрэ
Зүүдэндэ нотагтн юу харанаш!
Мянган жэлэй манлай дээрэ
Нэрюүндэ нотагтн**

Харин нэрэнүүдынь мүнхэдөө
Хүнүүдэй дунда үлэхөө.
Үнгэрһэн саган үмхиршөөшые һаа,
мүнөө үедэ нэрэнүүдынн мүнх эрөө
гэһэн тобилолдо ерээбэди. Энэ
түүрүүшнэ бүлэг соо эрхим
шүлэгүүдэйнь дээжэ «Хадын хүн»,
«Зуун жэлнүүдэй уулзуур дээрэ»,
«Хабартаа» гэһэн шүлэгүүдынн
оронхой. Хадын хүн хаддаа
жаргалтай! Хаддаа һүрэднэ,
дурлана, баясага, найдана, түшгэлнэ -
амар хүсэлөөр, ямар домогоор хүн
хадаяа, уулажа маггажа дуулажа
шадахаб, тэрэ шэнжэнүүд энэ шүлэг
соо хуу бии.
**Хадын хүн
Хаддаа жаргана!
Хээдэшые мохошогүй
Хүсэл зоригтой,
Хээдэшые унгаршагүй
Сог залмтай,
Хээдэшые мүхэжгүй
Урма баяртай
Хадын хүн.**
«Зуун жэлнүүдэй уулзуур дээрэ»
гэһэн шүлэг соогоо асуудал табила
**Зуун жэлнүүдэй уулзуур дээрэ
Зүүдэндэ нотагтн юу харанаш!
Мянган жэлэй манлай дээрэ
Нэрюүндэ нотагтн**

БГСХА-гай агрономич...

ТУНАТАЙ МЭРГЭЖЭЛД

1952 ондо Буряад-Монголой зооветинститудай дэргэдэ агрономическа факультет байгуулагдсан юм.

Түрүүшын жэл агроном болохо хүсэлтэй 50 хүн оюутад боложо ороһон байгаа. Шэнээр байгуулагдһан факультеды зоотехническа факультедэй декан Максим Семенович Иванов хүтэлбэрлһэн бэлэй.

Һүүдээрнэ Эрхүүгэй хүдөө ажыхын институт эрхимээр дүүргэжэ, Омскын хүдөө ажыхын институтта хүдөө ажыхын эрдэмэй кандидатай нэрэ хамгаалһан Николай Васильевич Барнаков агрономическа факультедэй деканаар томилогдоо. Мүн «Растениеводство» гһэн кафедра даажэ абаа. Тиигэжэ Николай Васильевич факультедэй башуулагда тоһ ехэ хубитаяа оруулан. «Основы марксизма-ленинизма», «Растениеводство и селекция», «Почвоведение и агрономия», «Земледелие и плодово-овощеводство», «Механизация сельскохозяйственного производства» гһэн табан кафедра нээгдэжэ, үрэтэй дүнтэйгөөр ажалажа эхилээ.

Жэлһээ жэлдэ улам хүжэжэ, залуу мэргэжэлтэд болон эрдэмтэд олоор нэмжэ. Н.В. Барнаковой хүтэлбэри доро коллекцино питомник бии болоо. Тэндэ Забайкалийн уларида таарама эдэб сортын хүрэнгэ, үрлэнүүдые тарижа, шэнжэлгын ажалда туһатай байһанын мэдэжэ. Мэдэжэ ургамалнуудһаа гадна шэнэ тарилгануудые нэбтэрүүлһэн Екатерина Гаханова, Галина Дармаева, Софья Баранникова гэгшэдэй хубита сэгнэшэгүй. Шэтын областһоо хүдөө ажыхын эрдэмэй кандидат Шейхат Шейхатурович Хайрулин, Омскын хүдөө ажыхын институтай багшанар, эрдэмэй кандидатууд Валентин Васильевич, Людмила Павловна Нестеровууд уригдажа, дүй дүршлээрөө хубаалдан, факультеды улам хүжөөһэн. Иигээд лэ аалихан дээдэ мэргэжэлтэй багшанар хаа хаанаһаа ерэжэ эхилээ. Ургуулан ургамал болбосоруулха талаар мэргэжэлтэн, хүдөө ажыхын эрдэмэй кандидат И.Ф. Гаврилова, мүн баһал эрдэмэй кандидат К.Д. Злобина, ботаник З.В. Фомина гэгшэд нуралсалай шэнэ нэглэлүүдые нэбтэрүүлээ. Тиигэжэ 1957 ондо агрономическа факультедэй нуралсалай түсэбтэ бүхы хэрэгтэй дисциплинүүд оруулагданхай, дээдэ гарай мэргэжэлтэд сугларһан байгаа.

Энэл жэл түрүүшын 50 агрономууд мэргэжэл шудалжа гараа һэн. Энэ ушараар республикын засаг түрэ түрүүшын мэргэжэлтэдые,

Факультедэй декан Г.У.Челпанов

багшанары, институтай директор В.Р. Филипповые урижа, уулзалга үнгэргөө бэлэй. Юуб гэхэдэ, факультедэй байгуулгада болон хүжэлтэдэ республикын түрүүшүүл горитойхон хубитаяа оруулан. Жэшээлхэдэ, Министрүүдэй Советэй түрүүбгшэ Д.С. Болсохоев, КПСС-и Буряад-Монголон областной комитедэй нэгдэхи секретарь А.У. Хахалов гэгшэд факультедэй бүхы ажал хэрэгтүхан мэдэсэлтэн байһан. Ерүүл багшанарта гэр байра үгтэдэг байгаа бшуу.

Түрүүшын мэргэжэлтэд ажал хэрэг дээрээ бээ харуулжа шадда. Олониний мэдэжэ хүнүүд болонхой. Жэшээлхэдэ, республикын хүдөө ажыхын министрствын ахмад агроном И.И. Трофимов, газарай ургамалнуудай сортнуудые шалгадаг инспекциин хүтэлбэрлэгшэ Б.С. Раднаев, «Бурятская-34», «Бурятская-79» гһэн шэнисын сортнуудай автор, Лениной орденой кавалер, Бурядай АССР-эй болон РСФСР-эй габьяата агроном А.Г. Дубровская гээд олон.

Саашаа факультедэй хүжэлтэ улам түргэдөө. Оюутдай тоо 125 хүн болотор олошороо һэн. Тиихэ зуура кафедранууд ажалла үргэдхэн, «Земледелие» болон «Почвоведение и агрономия» кафедранууд бээ даажэ гараа һэн. Эндэ хүдөө ажыхын эрдэмэй доктор, Бурядай АССР-эй габьяата агроном болон габьяата ажал ябуулагша А.А. Баяртуевай, геолого-минералогическа эрдэмэй доктор О.В. Макеевэй үүргэтон ехэ. Эдэ хоёр эрдэмтэд шэнэ онсо мэргэжэлүүдые нэбтэрүүлһэн. Тиигэжэ 1962 оной январь соо РСФСР-эй Хүдөө ажыхын министрствын захиралтаар почвоведениин болон агрохимиин таһагууд нээгдээ. Энэһинээ дуудыдажа, «Почвоведение» (даагшань - Иван

Афанасьевич Ишигинов) «Агрохимия и физиология растений» (даагшань - С.П. Павлович Шопхоев) гэжэ бээ дааһан кафедра тогтоо. Агрономическа факультэ түрүүшын деканууд Барнаков (1954-1958 онууд), В.Е. Максимов (1958-1962 онууд) факультедэй байгуулагдһан анхабтар ехэ нүлөө үгтэ адартай. Тиигэбэшье, бонд аад онуудан декануудай ажал баһал сэгнэшэгүй. Энэ бэ гэхэдэ, С.П. Шопхоев (1964 онууд), И.А. Ишигинов (1964-1966; 1970-1973 онууд), Тимошин (1966-1967 онууд) болон. Урагшаа һангал эрмэлзэл ехэтэй багшанар дүнгэлтэгүйгөөр факультэдэй хүжэлтэ урагшатай байһэн.

1973 ондо деканаар Владимир Цыдынович Будажинский, Шинэ-Амгын Цыдынович Будажинский, бил нэбтэрүүлһэн эрдэмтэд олоор эхилээ. 1977 ондо Александр Дамбаевич Николаев, факультет дүүргэжэ, эрхэ харгы шэлэн, түрэл институт багшанар бусан байһан Мүнөөшье В.Ц. Будажинский факультедэ ажаллаһан эрхэ Энэл үедэ Бурядай АССР-эй ажыхын институт дүүргэжэ залуу эрдэмтэд олоор эхилээ. 1977 ондо Александр Дамбаевич Николаев, факультет дүүргэжэ болоо. Тэрэнэй ажалууды уйлаз бонд зориулагданхай. 1995 ондо «Земледелие» гһэн кафедра даажэ ябаа. Наяа ондо түрүүшын дүрбэн жэл факультет С.А. Заиграевай хүтэлбэри ажаллаа. Удаань сугтаа Бурядай пүхэрнэ Г.Г. Аносов хуури эзэлээ. Г.Г. Аносов Прибайкалийн республиканы хамгаалгын түбэй агрономоор ажаллаһан. 1995 он болотор Г.Г. Аносов ударидагшын жолоо

Деканай орлогшо М.Ф.Поторь

Доцент, хүдөө ажыхын эрдэмэй кандидат А.Б.Бутуханов

Ахалагша багша Е.А.Малыгина

Доцент, хүдөө ажыхын эрдэмэй кандидат А.С.Малахинов

нуралсалай үедэ

Төгсөдэй 50 жэлэй ой УРГАҺААР ЛЭ

Төгсөдэй 50 жэлэй ой... гажэ бай... гатан үгэл... жэ ядаа ба... хинэ ха... отой энедэ... сар баһа да...

асуудалнуудаар факультедэй багшанар болон аспирантнууд шэнжэлгын ажал ябуулдаг юм. Шэнжэлгын ажалнууд Буряад Республикын болон Шэтын областин хүдөө ажыхнуудта ба факультедэй туршалгын таряалангууд дээр үнгэрдэг. Мүнөө жэл агрономическа факультет 45-дахи выпуск бэлдхэн гаргаа. 50 жэлэй хугасаа соо 4800 мэргэжэлтэд дүүргэжэ, өһотой агрономууд болонхой. Харин мүнөө 1187 оюутад агроном болохо хүсэлтэй мэргэжэл шудалжа байһай. Тэдэнэй 842 - очно, 350 - заочно таһагта һурана, гэжэ факультедэй байдал тухай Г.У.Челпанов хөөржэ үгөө һэн. Энэ факультет түгэсэһэн мэргэжэлтэд Буряад ороной бүхы шотагуудта ажалаа ябуулдаг гэхэдэ, алдуу болохогүй. Гадна Шэтын, Эрхүүгэй областынуудта, Саха-Яхадта, Тывада, Хабаровскда, Алтайда, Новосибирскдэ, Сахалинда, Москвада, мүн Монгол орондо ажаладаг гэжэ тэмдэглэлтэй. Жэшээлхэдэ, Шэтын областин захиргаанай толгойлогшын нэгэдэхи орлогшо Н.И. Гантимуров; РБ-гэй хүдөө ажыхын болон эдээ хоолой министрэй орлогшо Т.П. Лапухин; Усть-Ордын округой хүдөө ажыхын хэрэгүүдье эрхилэгшэ Ю.Б. Борхоев; Агын округой хүдөө ажыхын хэрэгүүдье эрхилэгшэ В.Ц. Цэдашиев; Новосибирскын гүрэнэй университетдэй профессор, биологийн эрдэмэй доктор, академик Г.П. Гамзиков гээд, олон тоото дүүргэгшэд Буряадай гүрэнэй хүдөө ажыхын академиин нэрье дээр үргэжэ, алад саагуур суурхуулжа байдаг юм. Мэдээжэ селекционерүүдше урган гараһан. Тодорхойлол, А.Г. Дубровская, Ф.Я. Дудникова, Б.И. Кривогорницын, В.А. Перфенова, Л.И. Бобылева гэгшэд манай региондо таарама, тухай сортын шэнисэ, ешмээл, өбөөс зохиёһон алдартай. Үрэ дүнтэй ажалынгаа түлөө нэрэ зэргэдэ хүртэһэн зон олон юм ааб даа. В.Р. Филипповэй

нэрэмжэтэ Буряадай гүрэнэй хүдөө ажыхын академиин агрономическа факультет Зүүн Сибирин эрхим хургуулинуудай нэгэн гэжэ тоологдодог. Факультедэй багшанар табин жэлэйнгээ дүнгүүдье согсолбошые, харюусалгатай, һонирхолтой ажалдаа хүсэ шадалаа дүүрэн гаргажа, шунан орохо зорилготой. Залуу үетэниие хургаха, хүмүүжүүлхэ гэшэ харюусалгатай хэрэг ха юм даа.

ТҮРҮҮШЫН ОЮУТАНАЙ ДУРСАЛГА

Факультедэй байгуулагдажа байгаа үеын түрүүшын оюутагай нэгэн, мүнөө профессор А.Ц.БААДУЕВ тэрэ сагаа һанан хөөрэнэ: - Оюутан ябаһанаа һанахада, ехэ һонирхолтой, мааньда тааһан багшанараа дурдан байдагби. Илангаяа, Ш.Ш.Хайрулинан лекцинууд бүрише һонирхолтон һэн. Забайкалингаз үйлдэ өрмгэ, таряалангууд тухай һан мэдэдэг хүн һэн. Тэд факультедэ удаан хүдэлэнгүй Оренбургын хүдөө ажыхын НИИ-гэй директорээр томилогдоо бэлэй. Тэрэ институтта һайнаар ажаллаһанайнгаа түлөө Социалис Ажалай Герой гэхэн үндэр нэрэдэ хүртэһэн. Тэрэ үедэ овоц тариха гэшэ ехэ хомор байгаа, тингээдше хүндэһэн ажал һэн. И.Ф.Гавришева плод оовощеводствын хшээлүүдье үнгэргэдэг байгаа. Элдэб янзын овоц ургуулдаг бэлэйбди. Ургамалнуудаа суглуулжа, хшээлдээ хэрэглэхш. Гадна хайшан гэжэ болбосоруулаһ гэжэ заадаг һэн. Хүдөө ажыхын эрдэмэй доктор И.А.Ишегеновэй хшээлүүд баһал һонирхолтой байдаг байгаа. Энэ эрдэмтэй багшын шабинар хэһэн ажалын ашые харюулжа, кафедра дээрэ И.А.Ишегеновэй нэрэмжэтэ музей нээһэн юм. Олон тоото мэдээжэ багшанар факультедэй байгуулгада хабаадаһан байна гэшэ. Тэд шабинарынше нэрэ түршөөн алдангүй, ажалынь үргэлжэлүүлжэ, факультедээ улам хүгжөөжэ байһай. Р-Н.БАЗАРОВАЙ фото-зурагууд.

Доцент, хүдөө ажыхын эрдэмэй кандигат В.П.Баиров шабинартаяа

Доцент, хүдөө ажыхын эрдэмэй кандигат Э.И.Ким

Ургамал шэнжэлдэг кафедрые даагша А.Г.Кушнарев

Биологийн эрдэмэй кандигат А.П.Батугаев, ассистент Б.Б.Цыбиков, аспирант Б.О.Тыскинеев

Ахалагша багша О.М.Намдакова, хүдөө ажыхын эрдэмэй кандигат А.М.Рыкова

ЭР УДАА ДЕКАНААР ТОМИЛОГДОҢОН

Владимир Цыдынович БУДАЖАПОВ гүрэнэй хүдөө ажыхын институт эрдэмтэй аспирант боложо ороһон юм. Түгэсэһэн оюутануудта туршада шэнжэлхы ажал ябуулжа, хүдөө ажыхын эрдэмэй хамгаалһан байна гэшэ. Туряа дүүргэһээр, түрэл институттаа хамгаалһан ажал хайн мэдэхэ Цыдынович удангүй деканай томилогдоо һэн. Энэ ажалдаа хамгаалһан бэрхэ байжа, факультедэ багшанар байна. Буряадай агрономическа факультет түгэсэһэн оюутад соһоо декан болоо. Нүүлээр институттай

нарткомой секретаряар табан жэлдэ ябаа. Олонийтын ажалда хабаадабашые, эрдэмтэй ажал бүри дээшлүүлэн, профессорэй нэрэ хамгаалһан байна гэшэ. 1995 ондо дахяад декан болоо һэн. В.Ц.Будажапвай шэнжэлхы ажал ургамалда хорлол үзүүлдэг хорхой шумуудта зориулагданхай. Владимир Цыдыновичэй хэһэн хүдэлмэринүүд Россин бүхы дээдэ хургуулинуудта хэрэглэгдэдэг. Тухатай ажал ябуулаһанайнгаа түлөө «Буряад АССР-эй габыята агроном», «Россин дээдэ хургуулин хүндэтэ хүдэлмэрилэгшэ» гэхэн нэрэ солодо хүртэһэн. Гадна олон тоото Хүндэлэлэй грамота-нуудта, шагналнуудта хүртэһэн ааб даа. 1997 ондо Уласхоорондын аграрна хуралсалай академиин гшүүн-корреспондентын нэрэ олгодоо һэн. Мүнөө академик болонхой юм.

ЭРДЭМЭЙ ГАБЬЯАТА АЖАЛ ЯБУУЛАГША

Хара баһанаа газарай ажал мэдэхэ Василий Борисович БОХИЕВ 1953 ондо һая нээгдэһэн агрономическа факультедэ ороһон байгаа. Агроном мэргэжэлтэй болоһон Василий Борисович Сэлэнгын районой Ноёхон шотагта ажалажа эхилээ. Эрдэм шудалха хүсэлынь улам хүгжэжэ, Буряадай гүрэнэй хүдөө ажыхын туршалгын станцида ажалын намтар үргэлжэлөө. Тингэжэ 1968 ондо эрдэмтэй кандидадай нэрэ хамгаалһан байха юм. Шэнжэлхы ажалын гол асуудал хадаа газарай хүриһэ элдүүрилгэдэ хабаатай. 1993 ондо Омскын хүдөө ажыхын институтай дэргэдэ докторой нэрэ хамгаалһан. В.Б.Бохиевай нэртэ үзүүлһэн арга боломжонууд һайн дүнгүүдье харуулдаг. Түрэнэй заабаряар элдүүрилгэдэһэн газарта ургасын шэнжэ улам дээшлэһэн гээд мэдээжэ. В.Б.Бохиевай хүтэлбэри дөрө 3 аспирантууд эрдэмтэй соло хамгаалаа, үшоошые бэлдэжэ байһан зон олон. 1981 ондо «Буряад АССР-эй габыята агроном», 1998 ондо «Россин Федерациин эрдэмтэй габыята ажал ябуулагша» гэхэн үндэр нэрэ зэргэһүүдтэ хүртэһэн бэлэн.

На конкурс «Семейная пара-2002»

КРЕПКИЕ УЗЫ

Живет в нашем городе не совсем обычная семья. Двое уже не молодых людей, соединившие свои судьбы без малого почти сорок лет назад, чья жизнь служит примером преданности своей профессии, целеустремленности и мудрости.

С Даримой Доржиевной МАИГАТАЕВНОЙ и Баиром Лубсановичем РАДНАЕВЫМ наша семья дружит уже много лет. В начале 60-х мой муж учился с ними в Московском государственном педагогическом институте имени Ленина.

Дарима Мангатаева из небольшого Кижингинского села Загустай (школу закончила в Верхнем Кодуне) приехала в Москву по направлению от республики. После окончания института Д.Д. Мангатаева преподавала в Усть-Баргузинской средней школе, а в 1969 году поступила в аспирантуру к известному в Сибири географу Б.Р. Буянтуеву.

этносов при потере ими традиционной культуры и основных видов этнического хозяйствования, что приводит к далеко идущим национальным и социальным последствиям, в частности потере языка, национального самосознания и с последующей потерей этничности.

Кроме того, наша землячка - член международной ассоциации исследователей Арктики, по приглашению этой организации участвовала в работе международной конференции в Финляндии, Норвегии, Дании.

Не менее плодотворна трудовая, научная биография и Баира Раднаева. Основные же вехи послевузовской жизни, как считает сам Баир Лубсанович, это преподавание географии в Тулунском и Баргузинском районах, с 1968 по 1995 годы работавшим в Бурятском научном центре, где прошел, как упоминает выше, аспирантуру у Б. Р. Буянтуева, а в 1971 году защитил кандидатскую диссертацию.

Долгая творческая жизнь в науке Даримой Мангатаевой и Баира Раднаева не мешала им воспитать крепким семейным узам. У них прекрасная семья: выросли дети: сын Солбон и дочь Эржэна, которые пограспектуют трою внуков. А значит крепкими узам у бабушки и дедушки, которые не собираются уходить на покой, по-прежнему в строю географической науки Бурятии.

На снимке: Д.Д. Мангатаева и Б.А. Раднаев в вуком.

«Наран-Гоохон» конкурсдо

УЯРМА НАЙХАН УЯН БЭЛИГТЭЙ

Тайзан дээрэ залуу абагаан гас найхан хүрэм агаа дара гүрхэ сэдхэлтэй байдла, хангаан бодолоо бэсүүн уян нугархайгаар харуулжа, концерт харагшадтай дура буйланта.

Дуунай, хатарай «Бадма Сэсэг» театрай хатар наадагша Дора БАЛДАНЦЭРЭН тухай үргэн олон уншагшадта хөөрхэмни.

Бага балшар наһанһаа хатар нааданда дураатай Дора үшөө 9-тэй байхадаа, балерина болохо гэжэ шийдээ юм. Юундээ гэхэдэ, габьяата артистка, суута балерина Лариса Петровна Сахьянова жаахан басагадтант ехээр найшагдадаг байгаа билүү. Тэрэн гэрэ балерина болохоёо һанажа, басагаан хореографическа училищидта һураа. Хатар наадагша болоод, «Байгал» ансамбльда ерээ.

Оройдоо 15-тай Дора хатар наадагшадтай дунда гэрт эдир залуушиг байгаа юм. Гастрольнуудаар ябажа эхилээд, үдэшиг һуруудтай дүүрээ.

«Байгал» ансамбльдаа хатар нааданда сол рольнуудыг хатаржа эхилэһи Дора «Бадма Сэсэг» театрта ерээ һэн. Эндэнь түүрү солист, хатар наадагша болоо юм.

Хаа хаагуур түрэл шотагһаа холо гастрольнуудаар ябахадаа, Дора хари гүрэнүүдэй тайзан дээрэ уян бэлигээ харуулжа, Буряад шотагаа суурхуулта. Үрхэ сэдхэлтэй, һангал бодолтэй хатар наадагшай хөдөөтэй юм.

Мүнөө Дора Зүүн-Сибирин гүрэнгэй соёлтой балет искусств академинд оюутан болонхой.

Хани нүхэрнь Вантувиин Балданцэрэн, бэлигтэй хүгжэмниг, республикын габьяата артист. Энэ хүн тухай «Буряад үжэн-Дүхэрнэ» газетэдэ уншаһан байхат. Эдэ хоёрой наһанһаа паранай ялагар элигхэн - Бэлиг хубуушиг.

Табатай Бэлиг эжэ, абадаа ехэ дураатай. Тэрэ монгол хэлэн дээрэ шүлэг хөөржэе шадха. Эдтэй, жтэй залуу бүлэгтүхэй эхир экранар «Арис Ус» телеканалда дамжуулжа харуулал юм.

Буряад ёһо захиалаар Дора гэр бүлгынөө гал суламта тахихаһаа гадна, хүн бүхэндэ найшагдама гоё найхан хатар наадагша зондо, харагшадта бэлэглэнэ.

Янжма ЖАНОВА.

«Будамшуу-2002» гэхэн конкурсдо

БАЙГААЛИНАА ТАБИСУУРТАЙ

Түнхэнэй аймагай Хойтооголой хичээр-орондо шэнжэлгын музей соо нэгэ экспонат аргагүйгөөр намай һонирхуулба гэшэ. Сахарингта адли түхэрээнээр хэршэгдэһэн хабгагай дээрэ багахан хүдөө шотаг харуулагданхай. Тэндэнь һэсэ гэрнүүд картон саарһаар хэгдэнхэй, хүнэй нодарга шэнээн. Мүн түнхэдэ хүн зон, үхэр мал ёһотой гоёор тон үнэнөөр харуулагдан юм.

Манай шотагта нимэ уран гартай хүн бии юм, - гэжэ музейн хүтэлбэрлэгшэ Елизавета Лопсоновна Шобанова хэлэнэ. - Эгээл түрүүн хүнүүдэнь, үхэр малынь гэрһэнь томоор хэтэй байгаа һэн. Түнхэдэнь гэртэ абаашаад, нэгэ багаар бүтээгшэ даа гэжэ гуйхадамни, хараад байхадамни, хэжэрхөө һэн. Өөрөөшье гайхааб. Модоной багахан гэгшүүһэ, хониной хоргооһо, шийдхэ хэрэгшэ. Эндэнь ганса үхэр малаа хаража байһан хүн харуулагдана бэшэ, мүн заһаншалжа байһан, ашаатай тэргээр ябаһан хүнүүд шадамар бэрхээр хэгдэнхэй.

Музейн хүтэлбэрлэгшэтэй энэ хүнтэй танилсахаа ошоод, гайхахын ехээр гайхааб. Юб гэхэдэ, нимэ бэрхээр юмэ бүтээдэг алтан гартай хүмни 7-дохи класста ороһон хубуун байшоо һэн. Чимит СЫРЕНОВ хадаа элдэб юмэ үшөө бага наһатай ябаханаа хэжэ эхилэһэн юм.

Һуугаад элдэб юмэ өөрөө һанаад хэжэрхидэгби. Муухайгаар болоо һань, шэнээр хэдэгби, - гээд, Чимит хөөрэнэ. - Хэрэгсэлүүдэ өөрөө бэдэрдэгби. Эжытээ ой руу ошожо, шаңдаганан, хэрмэнэй, гүрөөһөнэй зүргөөр ябажа, хоргооһыень суглууддэгби. Үшөө түнхэдэ сонсоһон, хубхэ, модоной гэгшүүһэ абахан, хэрэгтэй болодог.

Нэгэ гэртэнь ороходомни, олон тоото гараар хэгдэһэн юм эш табиха һууригүй болошоод байгаа һэн. Түнхэдэнь музейдэ үгхыень дурадхаа һэм, - гэжэ Елизавета Лопсоновна хөөрэнэ. Үшөө түнхэдэ Чимит гоёор зурадаг гэшэ. Зурагуудынь ганса гэрэйнгээ хана

шэмгэнэ бэшэ, мүн түрэл һуруу музейгээ гоёоно. Ой модон байгалиа хамгаала тухай бүтээнүүдэнь түнхэнэй үндэһэтэй эхэ хүрээндэ үлгэрэгдэһэн конкурснуудта һууригуудыг эзлэһэн байна. Мүн түнхэдэ выставкэ харалгануудта табисууртай найшаалда хүртэнэ.

Зургаатан байгаа, зуража һуруу һэм. Ой соогуур ябаханаа, һонирхо харанаа, хүн зоной ажалла байһынь, мүн түнхэдэ телевизон харанаа зурадагби, - гээд, Чимит хөөрэнэ.

Ехэ томоотой, бэрхэ хубуун болон Хэды багашье һаа, ехэ хүнэй болон Ой модо хюдажа, отолжо байдаг байгаа һаа, болоулаа һэм гэжэ хэлэдэг, - гээд, Елизавета Лопсоновна хөөрэнэ.

Ой соогуур ябалсадаг эжэ Раднаева баатар абань хубуунэйнгээ хэжэ хэжэнь туһалжа, һанаа бодомни заһалсажа, үнэхөөрөө эгээл түнхэдэнь боложо үгэнэ. Нимэ бэрхэ уран гартай, һонортой хубуун саһадаашье Будамшуу ходо нэрээ нэрлүүлжэ ябахаа. Чимит Сыреновтыг амжалта хүсэхэ хүрэнэ.

Борис БАЛАНОВ, Раднаева-Нима БАЗАРОВАЙ

18
19
уцная биолог
же веж
таст сам
ин в Тунж
95 годы раб
л. как улов
ва, а в 1974
В 1995 год
аучная вы
географич
ет в Буря
ла професс
же - заведу
С 1999 года
ком инст
л лаборат
новыи на
ая, социал
ия транс
анспорта
ерритори
1998 году
уженный де
науке Д
не меша
красная
Эржона, с
т крепки
ие соби
ему в св
одно и гов
лодых уч
алина ЮМ
Б.А. Раши
сдо
ТАЙ
рэл хурлу
модон, бай
Ууаынь Ту
хүрээ
оснууда
ина. Мунт
ууда таби
энэ.
зуража хур
даа, хонг
а жалаа
телевизи
гээд
хүбүүн
хүнэй бо
байдаг
хэм гэж
ета Лолс
аг ажы
нгийнээ
наа боло
өө эгээл
ай, хонор
дамшууд
абахаа. Т
ата хүсэх
ис БАДА
АРОВАЙ

Буян хэшэг

УРАНАЙ ОДО ЗАЯАНАЙ ҮРШӨӨЛӨӨР

...нааханда, хүнэй хэжэ бүтээжэ
...маршье ажал буян хэшэгтэй.
...уадаа багшалжа, ноһаа хүсэд аршажа
...туй тажаахайнуудта үзэг таниулажа,
...хурьһэнһоо дэшиэ арай шамай һоом
...ябаһан бүрөөхэйүүдые гурим
...аахааха гэһинэ бага бэйшэ буян.
...һыһе һаа, агууехэ уран зураашадаһаа
...уугейгөөр оролдон, сэдхэ үзһингээ хамаг
...дүүһенһи гаргажа, шодонһи хужар
...һоор хубсаһа хунар осжо, нэхжэ,
...хожо, хунижа бүтээгэд, хүнүүдые
...улаха гэһшэмһан баһал буян даа.
1992 оной мартын 31-дэ барюулагдһан
...һыһын ёһоор, «Арадай мастерай»
...һолодо хүртэһэн Дулмажаб
...һовна ЗАНДАНОВАГАЙ ажалы
...һарай хуугдһануудые иража хуухагаа,
...һомэ бодолдо абтаа һэм.

(1992), Италида (1993) эмхидхэгдэһэн
выставкэнүүдтэ харуулын тула манай засаг
түрын тусхай захилаар буряад хубсаһанай
комплектүүдые зориута осдог байһан байна.

«Гэсэрэй» 1000 жэлэй ойдо зориулан
үйл хэрэгүүдтэ бултандань хабаадаа, хэды
дахин хубсаһа оёо.

Үндэр-үндэр айһнадай морилоодо,
тэдэндэ барюулаха бэлэг-хубсаһануудые
засаг түрын захилаар осдог байгаа.

Эдэ бүхы уран бүтээлнүүдэйһи оройн
шэмэг гэхэдэ, торгон, алтан - эдэдэ үнгэтэ
утаһаар логшожо бүтээһэн Бурхан багшын
дүр-зураг.

- Эгээл түрүүн Бурхан багшын зурамал
хүрэг бүтээһи. Бурхан зурадаг Цыбаан
Дашинцыренов ламбагайда тэрэнэ
шалгуулаб. Мотор юу хэсэнь бага зэргэ
заһад гээд: «Болоо, һайнаар зураат!» - гэжэ
намаа хархайлаба. Тингээд лэ утаһануудые
тааруулаха, логшожо эхилээ һэм.

- Бурхан бүтээхэ дуран гэнтэ бии болоо
һэн гү?

- Бидэ гурбан хүбүүтэй айл һэмди.

Эгээл бага хүбүүмни 1998 ондо гээгдэшоод,
намайгаа газар мургүүлһэн юм даа. Тинхэдэни
хүбүүнэйһингээ буянда бурхан бүтээхэ гэжэ
зорео хүм...

2001 оной хабар манай газетын эдэбхигтэй
уншагша Хандажаб Юндуновна Юндунова
зориута намайе оложо, Дулмажаб
Зандановнагай бүтээһэн «Бурхан багшын»
арамнай тухай дуулаһан юм. Ылбар ламбагай
гэртэни арамнай бүтээһэн байгаа. һүүдэни
авторынь Дээдэ-Онгостойн дасанда бүтээлэ
абаашажа, арамнай бүтээлгээ. Утаашаа хоёр
метр, үргэһини метр хахад хэмжүүртэй энэ
бүтээлэе гөө гэжэ амаараа хэлэхэдэ, юуһини
бэйшэ - нодоороо хараал һаа, ёһотойгоор
сэгнэгдэхээр.

Сүүгэлэй дасанай анхан баригдһаар 200
жэлэй ой 2001 оной нажар гүйсэжэ,
Д.З.Занданова тэрээхэн бүтээлээ 5
олбогтойгоор тэндэ абаашажа, бэлэг барһан
буянтай.

Бурхан багшын нэхэмэл хүрэгые табан
олбогтойгоор бэлэг болгожо абаһан тухай
Сүүгэл дасанай тамгатай квинтацинууд
алтамал үзэгөөр барлагдһан «Баярай бэшэг»
байна.

Мүнөө үедэ Дулмажаб Зандановна мүн лэ
торгон, алтан утаһаар Арьяа-Баалын бэе
бүтээжэ эхилэнхэй. Энэ бурхан дүрбэн
мотортой (гартай), олон шюуртай гэжэ онсолоё.
Нилээдгүй орёо хүдэлмэри ааб даа.

Огторгойн бурхадай, орой дээрэхи
сахюусадайһаа харууһан дор, илангаяа
уранай одо заяан болодог Манжушрин
үршоолоор Дулмажаб Зандановна
Занданова зорһоһоо бэлүүлжэ, иматал
оорһингоо бэшэ, олон түмэнэй буян хэшэг
арьбадхалсаха гэжэ би эшигэнэб!

Цырендулма ДОНДОГОЙ.

Амаршалга

Уян хайрата эжыгээ, Яруунын
аймагай Мужыхын дунда хургуулин
эхин классуудай багша, Россин
гэгээрлэй отличник Долгор
Жанчиловна ТУДУПОВАЕ түрэнэн
үдэрөөрнь халуунаар амаршалнабди.
Эжымнай 30 гаран жэлэй туршада
хэдэн үеын үхибүүдтэ ном худар
ойлгуулан, түрүүшын алхамдань
туһалан ябаһаар заңдаа.
Түрэнэн үдэрөөртнай Танаа
золгожо, халуун үгээ хэлэхэмнай:

Урдаа зорһон хэрэгүүдээ
Урма зоригтойгоор бэлүүлжэ,
Талаан бэлиг, хэрэгээ,
Тальнгаа зондо зориулжа,
Хүн зонойнгоо дунда
Хүндэтэй, ямбатай ябыт даа.
Үлгэн энэ дэлхэйдэ
Үлзы жаргал эдлэн,
Үри хүүгэдэйнгээ урманда
Удаан ябажа жаргаарайт.

Андрей, Гунсыма, Петр,
Дынсыма, Эрдэм, Буянша.

Гарагай 2-го хуушанай 20 (ноябрийн 25).

Улаан тахья, 4 ногоон мэнгын хада уулада
һуудалтай үдэр. Дашаниматай (үлзы хутагтай),
манша һайн үдэр. Хутагын хурса үдэр.
Бурханда мүргэхэ, хатуу тарни уншаха,
бурхан, сахюуса, тэнгэри тахиха, эм
найруулаха, лүн абаха, даллага абажа, хэһэг
хуряаха, үгэлыг үгэхэ, шуһа ханаха, төөнэхэ,
гэрэй һуури тахиха, хубсаһа эсхэхэ, бэри
буулгаха, һаһа барагшыне хүдөөлхэ, юүмэ

мал үүсэлхэ, ном оршуулха, бөөгэй хэрэг
эрхилхэ, газар малтаха, зураг зураха, нүүхэ,
хубсаһа эсхэхэ мэтын үйлэнүүдтэ муу. Һаһа
бараһан хүн тухай, хурим түрэ тухай дасанһаа
асуутгы.

Энэ үдэр хүнэй үһэ абаа һаа, үбшэн хүрэхэ.

Гарагай 6-да хуушанай 25 (ноябрийн 29).

Хандамаанарай үдэр.
Сагааншан үхэр, 9 улаан мэнгын, шоройдо
һуудалтай үдэр. Бурхан, сахюуса тахиха,

XVII ЖАРАНАЙ УҮН ХАРА МОРИН ЖЭЛ ҮБЭЛЭЙ ЭХИН САГААГШАН ГАХАЙ ҺАРА

Буряад литэ	20	21	23	24	25	26	27
Европын литэ	25	26	27	28	29	30	1
Гараг	Дабаа	Мягмар	Лагда	Пүрдэ	Баасан	Бимба	Нима
Нэрэ	Һара	Мэрс	Меркури	Юпитер	Солдон	Сатурн	Наран
Үдэр	понед	вторник	среда	четверг	пятница	суббота	воскр
Үнгэ	улаан	шара	шарагшан	сагаан	сагааншан	хара	харагшан
Үдэр	тахья	нохой	гахай	хулгана	үхэр	бар	туулай
Мэнгэ	4 ногоон	3 хүхэ	2 хара	1 сагаан	9 улаан	8 сагаан	7 улаан
Һуудал	уула	модон	хин	гал	шорой	түмэр	огторгой

худалдаха, худалдажа абаха, олзын хэрэг
эрхилхэ, тушаал эзэлхэ, бурхан арамнайлаха,
үри эзэлиэе бусааха мэтын үйлэнүүдтэ һайн.
Зүгөөр хутага хурсадажа, тэдэниие дархалжа
огто болохогүй.

Энэ үдэр хүнэй үһэ абаа һаа, үлсэхэлэн
байдал үзэгүхэ.

Гарагай 3-да хуушанай 21 (ноябрийн 26).

Шара похой, 3 хүхэ мэнгын, модондо
һуудалтай үдэр. Бурханда мүргэхэ, зальбарха,
бурханай шэрээдэ Мандал тахиха, амгалан
байдалай түлөө үргэл хэхэ, ута һаһанай ном
уншуулха, бални шатааха, эм залаха, мал
үүсэлхэ, эд зөөри, абасаяа абаха, дайсанниие
болон ада шүдхэр дараха, хараал, жадха
харюулаха мэтын үйлэнүүдтэ һайн. Гэхэ зуура
гачар малтаха, абаһанаа бусааха, модо
хюрөөдэхэ, сабшаха, замда гараха, харини
шотаг руу нүүхэ, суглаа зарлаха, үһсээ угааха,
гэрһээ хэрэггэл гаргаха, хээрэ ажал хэхэ
мэтын үйлэнүүдые тэбшэхээр.

Энэ үдэр хүнэй үһэ абаа һаа, үбшэн хүрэхэ.

Гарагай 4-дэ хуушанай 23 (ноябрийн 27).

Энэ һарада 22-ой үдэр үгы, забһарлаба.

Шарагшан ггахай, 2 хара мэнгын, хиндэ
һуудалтай үдэр. Гахай һарада гахай үдэр
тудахдаа, тон муу, модон хохи, хоһон үдэр
гэгдэдэг. Тинмэнһээ нимэ үдэр алибаа һайн
үйлэ үйлэдэжэ болодоггүй, муу хойшололтой
байха. Илангаяа бэри буулгажа, һаһа утадажа,
үрлэ тариха, мал адууһа абажа, нэрэ солодо
хүртэхэ, гэр барижа болодоггүй.

Энэ үдэр хүнэй үһсэше абахые сээрлэхээр.

Гарагай 5-да хуушанай 24 (ноябрийн 28).

Сагаан хулгана, 1 сагаан мэнгын, гада
һуудалтай үдэр. Бурханда мүргэхэ, бурхан, гал,
тэнгэри, лусууд тахиха, даллага абаха, эм
найруулаха, алибаа заһал хүүлэхэ, буян
үйлэдэхэ, хадаг тахиха, үзэгтэ һураха,
бурханай ном шудалха, шэнэ гэр бариха, хани
нүүхэдтөө найдаха, түшгэлэхэ, түрэлхидэй
хоорондохи холбоо бэхнүүлхэ, уранай ажал
эрхилхэ, баярта ушараа тэмдэглэн найрлаха,
аршаанаар бээе ариудхаха, хяһа гаргаха
мэтын үйлэнүүдтэ һайн. Зүгөөр үхибүү хүүдэ
оруулха, бага хүүгэдые гэрһээ холо эльгээхэ,

бисалгал хэхэ, номлол хэхэ, тэрэниие шагнаха,
дасанай, субаргын һуури тахиха, тэдэниие
бодхоохо, һаһа утадхалгын ёһо бүтээхэ, шэрдэг
бүрихэ, нүүхэ, һаһа барагшыне хүдөөлхэ, модоор
дарха хэхэ, эльбэ, ада шүдхэр, һаад тодхор
дараха, хараал сараха, даллага абаха мэтын
үйлэнүүдтэ һайн. Харин үри эзэлиэе бусааха,
шуһа ханаха, төөнэхэ, гэрэй һуури тахиха,
хээрэ нүүхэ малтаха, тушаал дааха, дарсаг
үлгэхэ, хубсаһа эсхэхэ мэтын үйлэнүүд
хориултай.

Энэ үдэр хүнэй үһэ абаа һаа, шодонһи хараа
муудаха.

Гарагай 7-до хуушанай 26 (нояб- рийн 30).

Хара бар, 8 сагаан мэнгын, түмэртэ
һуудалтай үдэр. Гахай һарада бар үдэр
тудахдаа, тон муу, тэрүүд харшалдһан үдэр
гэгдэдэг. Нимэ үдэр алибаа һайн үйлэ
үйлэдэжэ болодоггүй, муу хойшололтой байха
гэдэг юм. Илангаяа шэнэ гэр барья һаа,
эзэлинь һалаха, һандарха; мал адууһа абаа
һаа, зөөри боложо үгэхэгүй, нэрэ солодо
хүртэһэн хүн доройтохо; дасан (дуган) барья
һаа, лама хубарагууд тогтохогүй; замда
гарабал, хулгайшад, дээрэмшэд ушарха; хэһэг
даллага абабал, хэһэгэй бурхан ерэхэгүй.

Энэ үдэр хүнэй үһсэше абахые тэбшэхээр.

Гарагай 1-дэ хуушанай 27 (декабрийн 1).

Харагшан туулай, 7 улаан мэнгын,
огторгойдо һуудалтай үдэр. Бурханда мүргэхэ,
бурхан тахиха, Наранда, һарада, бусад
юртэмсэнуудтэ шүтэхэ, үлзы буян үйлэдэхэ,
үгэлыг үгэхэ, һаһа утадхалгын ном уншуулха,
амгалан байдалай түлөө үргэл үргэхэ, тараг
бэрихэ, айраг халааха, эм найруулаха, номлол
хэхэ, гүрэм уншуулха, эльбэ дараха, ехэ
хүһини бараалаха мэтын үйлэнүүдтэ һайн.
Гэбэшые, мал үүсэлхэ, хүншүү гаргаха, шуһа
ханаха, төөнэхэ, үбшэ аргалха, нүүхэ, сэржэм
үргэхэ, хурим түрэ хэхэ, шэнэ газарта бууса
түхээрхэ, замда гараха мэтын үйлэнүүд
сээртэй.

Энэ үдэр хүнэй үһэ абаа һаа, амгалан
тэниуни байдалда һайн.

«САМОЦВЕТЫ РОССИИ»

По многочисленным заявкам жителей республики с 13 ноября по 22 декабря с.г. в фойе театра оперы и балета вновь работает московская выставка «Самоцветы России».

Здесь широко представлены изделия из полудрагоценных камней московских, ленинградских мастеров, различные женские украшения, подсвечники, шкатулки, бокалы, картины из Индии, Китая, Пакистана, Заира, Южной Кореи.

Также выставка-продажа предлагает широкий набор серебряных изделий.

Организаторы выставки готовы сотрудничать с бурятскими мастерами по серебру.

Уважаемые горожане и гости нашей столицы! Спешите приобрести оригинальные и интересные подарки к Новому году.

Выставка работает с 11 до 19 ч. Вход свободный.

Соёлой һонин

ШЭНЭХЭЭНЭЙХИД БЭЛИГЭЭ ХАРУУЛБА

Һаяхана Х.Намсараевай нэрэмжэтэ буряад драмын академическэ театрай 70 жэлдэ зорюулан ойн үдэшэнүүд үнгэрбэ.

Аяар холо Хитад гүрэндэ ажаһуудаг Шэнэхээнэй Хайлаар хотын буряад уг гарбалтан артистнар театрай тайзан дээрэ бэлиг шадабария, урданайнгаа дуу, ёно заншалаа алдаагүйгөө харуулба.

Хайлаар хотын дарга Цырендаша буряад драмын театрай директор Д.Сулыгимов хоёр ойн үдэшөөр халуун баярай үгэнүүдые хэлэжэ, зохёохы ажалаараа хэлсэ баталба. Хүхэ номин хадагуудаар андалдажа, зураг бэлэгүүдые бэе бэедэ бэлэглэбэ.

Харагшадай урда Бадма-Ханда Аюшеева, Балуурай Дугаржаб, Санжимингэбэй Санжидма, Абирмидын Нумаа хайхан буряад арадайнгаа дуунуудые хангоурдаба.

Тэршээлэн Багажаргалай Сэрсэгма багшын хүтэлбэри дор, үбэлэй хубсаһа - ямаанай, шэлүүһэнэй, араатын арһаар оёгдонхой дэгл дахануудые болон басаганай, һамганай дэглэнүүдые Шэнэхээн нютагай топ-модельнүүд гэшхэлэн ябажа харуулаа.

Соктын Даваагай Дашима, Бутидэй Дондог концерттэеэ үргэлжэлүүлбэ. Саашань зунай хубсаһа - басаган, бэрини, эршүүлэй суба, халаад гээд, зоной анхаралда һонирхуулан байгаа һэн. Соёлма БАЙМИНОВА.

АШАТАЙ БОЛОНООРНЬ АМАРШАЛАЙ!

Хуасай угтай Надежда Михайловна, Хурамхаанай Дэрээнэй Борис нүхэртэээ

Хоёр хайхан хубүүдые түржэ Хүнэй жаргал эдлэн нуулаалта. Хорингоо Баруун

Хасууртые нэрлүүлэн, Хонгор залуугаар Улаан-Үдэ зорсолта:

«Үнэн» газетдэеэ үнэн сэхээр Үни удаан 35 жэл соо ажалаалта.

Байдал гэшэеэ орёохон, Байдаг юм даа эддэеэ зүйл:

Наран толорон байтараа Үүдэн буужа магадгүй...

Хайрата хубүүгтэ, нүхэрөө үгылэн байжа,

Хоёр жэлдэ телевиденид хүдэлөөт, Наһанайнгаа амаралтада гаража,

Найдамтай Самбуу ханитай болоот. Жаран табан наһандаа жаргаха,

Жаахан аша басагаа хараха Зол хубитай байһагдантай Зон нүхэдүүдтэй амаршалай! Аяар холын Солонгос оронһоо Амар мэндые хүргэнэл Олег хубүүгтэ

Аза жаргалтай, эүүр энхэ хуушкытэ

Анда нүхэдүүдтэй хүсэн байһа. «Аша амгатай» гэдэн баясажа,

Ажабайдалдаа зол хэнхэгтэй, Амгалан мэндэ, ута наһатай Ажаһуухатнай болтогой!

«Буряад үнэн» хэблэлэй байһа ажаллаһан зон нүхэдэй, ветеранууд зүгһөө аша басагатай, һаяхан хүрэн ажы болоһон Надежда Михайловна БАТОРОВАДА энэ амаршалай зориулагдаа.

Соёлой һонин

70 ЖЭЛЭЙ ДАБААН ДЭЭРЭ

АРАДАЙ ТЕАТРАЙХИД ЗҮБШЭБЭ

Тээмэндэ Арадай уран бэлигэй республиканска түбтэ (РЦНТ) Буряад ороноймнай арадай театруудай, драматическа коллективүүдэй режиссернуудан семинар үнгэргэгдэжэ, тухайн хуралсал, һонирхолтон уулзалганууд эмхидхэгдэе.

Мүхар-Шэбэрэй Галтайн, Сэлэнгын Ташарай, Ивалын Гэбээрэн, Хурамхаанай, Захааминай, Хорини, Ахын аймагуудай режиссернууд сугаржа, ерээдүйдэ хойто жэлдэ I Петр хаанда ошоһоор 300 жэлэй ойдо, мүн республикын байгуулагдаһаар 80 жэлэй ойн баярнуудта зориулагдаһан республиканска фестивалда бэлдэлгын асуудал зүбшэн хэлсэгдэе.

Тэршээлэн драматургнууд Г.Башкуев, М.Батонин, Д.П.Дымбрылов гэгшэдтэй арадай уран бэлигтэн үгэлзажа, репертуар тухай хөөрөлдэһэн байна. Б.Барадинай «Удаган абжаа», Д.П.Дымбрыловэй «Амгалан байдалай түлөө», «Хилэ табилга», Х.Намсараевай «Тайшаагай ташуур» гэхэн пьесэнүүд тухай хөөрөлдөөн болоо.

«Һайн дуранай театруудай хүгжэлтын асуудалнууд» гэхэн темээр үнгэргэгдэһэн түхэрээн шэрээгэй «хөөрөлдөө» Буряад Республикын, Россин искусствын габьяата ажал ябуулагша В.И.Кондратьев хүтэлбэрилөө. Эндэ Г.Башкуевэй «Чин-чино-саня», Х.Намсараевай «Тайшаагай ташуур» гэхэн зүжэгүүд зүбшэн хэлсэгдэе.

«Мастер-классай» хэблэлүүдые үнгэргэһэн ВСГАКИ-гай театральна кафедрэе дагнаша, доцент, республикын искусствын габьяата ажал ябуулагша Д.Н.Баторова «Чудеса на зменином болоте» гэхэн хүгжэмтэ зүжэг хаража, «Улейские девушки» гэхэн зүжэг дээрэ үльгэр домогуудай репертуар тухай хөөржэе үгөө.

РЦНТ-гэй гол мэргэжэлтэ, режиссер Сэсэг Цыренжаповна Шопхоева энэ удаа шанартай семинар хүтэлбэрилэһэн байна.

Х.Намсараевай нэрэмжэ Буряад драмын академическэ театрай 70 жэлэй ойн баяр зориулагдаһан концерт маанай үдэшэнүүд һаяын үдэрнүүд үнгэргэгдэжэ, харагшадай маанай анхарал татаа.

Ноябрин 14-дэ эмхидхэгдэһэн концертын үедэ театрай түүхэ танилсажа, элитэ драматург Н.Балданогой «Тандал» гэхэн айна түрүүшын зүжэгтэ хабаартаа зохоохы замангаа алхамтэ эхилэн, эдир залуу байһан Н.Балдано, Найдан Гендуин, Владимир Халматов, Чойжо-Н.Генинов, бусад суута артистнууд золгободы. Байгша ондо ВСГА дүүргэһэн мэргэжэлтэ артистнуудай шэнэ халаан тэрэ артистнуудтай танилсуулаа, театр түүхэ хөөрбтэ коллективизаци дайнай хүрөөтэ үзэгдэлтэ харуулба. Дайнда мордой бэлигтэй дээдэ үеын артистнууд еһолон дурдагдаба. Театрай байгуулалтада габьяатай байһан республикын хүтэлбэрилэгч байһан Михай Ербановай мүнхэлэгдөө.

Концертын хоёрдохы хубаа Буряадай оперо болон балет академическэ, Бестужевай нэрэмжэлтэ ород драматическэ, «Буряад Республикын драмын театры» гэхэн коллективүүд Бурдранын театрай хайхан хубитай амаршалай хатар, дуугаа дэлгэбэ, тус театрай баян намтарые дурдаба.

Харин 70 жэлэй ойн баярнуудай үдэшэнүүдые Хитад Хүлэн-Буйрай арадай (фольклор ансамблин артистнууд - хубаанай хайхан хоолойтой дуушад) гэхэн хэнхэдэ түрэл театраймнай артистнууд - М.Елбонов, Л.Егоров, Д.Д.Бочикгоев, талаантай залуушуул ялас гэмэ бэлгэжэ шүмэглэжэ, театрай һайнаа эрэгшэдэй зүрхэ сэдхэл басуулсан гээдэ.

Бэлигма ОРБОДОВ

Бурятская Государственная сельскохозяйственная академия им. проф. В.Р. Филиппова

объявляет прием абитуриентов по заочной форме обучения лиц, имеющих документ государственного образца о среднем (полном) общем или среднем профессиональном образовании на следующие специальности:

- 310200 Агрономия
320400 Агроэкология
310900 Землеустройство
310800 Ветеринария
310700 Зоотехния
311200 Технология сельскохозяйственного производства

- 311300 Механизация сельского хозяйства
060500 Бухучет, анализ и аудит
060800 Экономика и управление на предприятии
060400 Финансы и кредит
061100 Менеджмент организации

На специальность «Ветеринария» принимают лица, имеющие среднеспециальное образование по родственной специальности.

Вступительные испытания: Вступительные испытания проводятся в форме тестирования. Тестирование по математике - на компьютере, по остальным предметам - письменно.

Лица, поступающие по специальности: 1) агрономия, агроэкология, ветеринария, зоотехния проходят тестирование по биологии и химии.

- 2) технология сельскохозяйственного производства - биология, математика.
3) землеустройство, механизация с/х - физика, математика.
4) бухучет, анализ и аудит; экономика и

управление; финансы и кредит; менеджмент - математика.

По отдельному конкурсу, сверх плана, осуществляется прием документов на все специальности на коммерческой основе.

Заявление подается на имя ректора с указанием избранной специальности. К заявлению прилагаются: документ об образовании, копия трудовой книжки, 4 фотографии (3х4). Паспорт предъявляется лично.

Прием заявлений с 15 ноября 2002 г. по 13 января 2003 г. Начало вступительных испытаний с 16 января 2003 года.

Документы направлять по адресу: 670024, г. Улан-Удэ, ул. Пушкина, 8, БГСХА, приемная комиссия (каб. 111), т. 44-25-06.

Лица, имеющие среднее-специальное и высшее образование, имеют возможность обучаться по ускоренной программе на коммерческой основе.

Прием осуществляется по специальности: землеустройство, экономика и управление, бухучет, анализ и аудит, менеджмент организации.

За справками обращаться: Деканат агрономического факультета (тел.: 44-22-61) деканат экономического факультета (тел.: 44-24-62).

(Лиц. № 24 Г-0295)

СОВРЕМЕННОЕ ЛЕЧЕНИЕ

алкоголизма, табакокурения, прерывание запоев. Поликлиника № 2 (бывшая № 4). Ост. «Саяны». Ежедневно с 18-20 суббота с 14-16 воскресенье с 9-11.

Лицензия Минздрава РБ № Ю 74.

Тупкинское землячество «Саяны» выражает глубокое соболезнование семье Артугаева Б.А. и Н.Т. в связи со смертью бабушки

АРТУГАЕВАЙ Денсимы Гомбоевны.

Эмхидхэн байгуулагшад - Буряад Республикын Президент, Арадай Хурал болон Правительство

Генеральна директор - ахамад редактор А.А.АНГАРХАЕВ. Редактор Г.Х.ДАШЕЕВА. РЕДАКЦИОННО КОЛЛЕГИ: И.М.ЕГОРОВ, И.Б.ДАГБАЕВ (Буряад Республикын Правительство), Ф.П.БОТОНОВА, Ц.Э.ДОРЖИЕВ (Буряад Республикын Арадай Хурал), Б.М.Ж. БАЛДАНОВ (генеральна директорэй нэгдэлхи орлогшо-ахамад редакторын орлогшо), Б.В.ГЫНДЫНЦЫРЕНОВ (секретариатые хүтэлбэрилэгшэ-генеральна директорэй орлогшо), Д.Д.ЭРДЫННОВА (харюусалгата секретарь); таһагуудые даагшад: Н.Д.НАМСАРАЕВ, А.А.Н.ПЕРЕНОВ, Т.В.САМБЯЛОВА, Н.А.ГОНЧИКОВА, А.А.ФЛАДЕЕВА, В.Д.ДАМДИНОВА.

Манай адрес: 670000, Улаан-Үдэ хото, Каландаршвишин үйлэс, 23. Хэблэлэй байһан "Буряад үнэн" E-mail: uten@buriatia.ru.

Газетэ хэблэлэй 5 хууданан хэмжээтэй, Индекс 73877. Хамтын хэлсэ - 44500. Хэблэлэеэ тушаалагданан саг - 17.00.

"Республиканска типографи" гэхэн АО-до газетэ 7400 хэблэлэеэ хэблэдэе. Директортын телефон: 21-40-45. Б-0165-дэху номертойгоор бүридхэлдэ абтанхай.

Хэблэлэй байһанай телефонууд: генеральна директорэй-ахамад редакторай - 21-50-96, приёмнын - 21-54-54 (факс), ген. директорэй 1-дэху орлогшо - ахамад редакторай орлогшын - 21-68-08, ахамад редакторай орлогшынорой - 21-64-36, 21-33-61, секретариатый - 21-50-52; таһагууд: экономика болон политикын - 21-63-86; соёлой болон түүхын - 21-60-21; «Морин хуур», «Вершины» журналуудай, «Буряад Республикын Хуулига ишлэл эбэрлэгүүдэй суглуурларин» редакци - 21-55-97; залуушуулай, оюутнай ажабайдалай болон олоштын хүдлэмэрин, «Одон» журналы редакци - 21-54-93; мэдээсэлэй - 21-67-81, спортын - 21-54-93, рекламн - 21-62-62, коммерческэ ажалай - 21-55-97, компьютерна түбэй - 21-66-76, бухгалтерин - 21-23-67.

Редакцида ороһон материалнууд шүүмжэлэгдэгдэггүй, мүн авторнуудтань бусаагадгаргүй.

Тоонуудай, бодото баримтануудай, хүнэй, нютагай нэрэнүүдэй бэшэлгые хазгайруулаһан ушарта авторнуудын харюусалгатай. Редакциин һанамжа авторайхитай адли бэшэ байжа магад.